

Освештане цркве у Главинцима и Даросави

фото репортажа

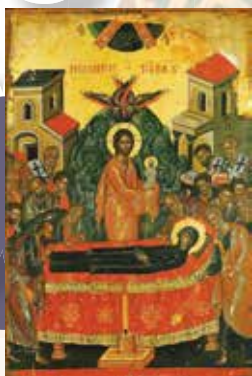
Освештана Ваведњска црква у Главинцима

Архимандрит Илија (Рајзмир)

Беседа на преображење

стр. 2

В. Терехов Успење Пресвете Богородице

стр. 4

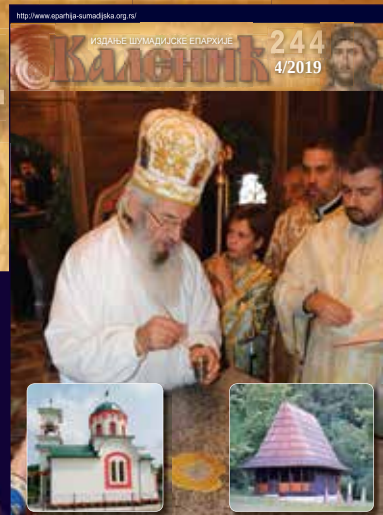
Василије Каљакманис Учење и текстови светог Григорија Паламе у доба туркократије

стр. 7

Цон Бер, Највећи изазови православљу у модерном свету.....	12
Домника (Коробејникова), Најлепша музика на свету или блажени милостиви....	14
Освештана Вавдењска црква у Главинцима код Јагодине.....	18
Освештана обновљена црква црква брвнара у Даросави.....	20
Љубисав Д. Поповић, Црква Светог архангела Гаврила у Багрдану.....	30
Њемецки Манастир - обитељ преподобног Пајсија Величковског.....	38
Андреј Горајко, Јован и Теофил.....	39

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

Освештана цркве у Главинцима и Даросави

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XL,
Број 4, (244), 2019.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Милић Марковић, протојереј,
Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј,
Небојша Младеновић, протојереј, Владан Костадиновић, јереј, Гордана Јоцић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Архимандрит Илија (Рајзмир)

БЕСЕДА НА ПРЕОБРАЖЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

У име Оца и Сина и Светог Духа!

„Величамо Те, Христе, Даваоче Живота, и поштујемо пречисте плоти Твоје преславно Преображење”.

Драга браћо и сестре! Шест дана уочи Преображења Господ је беседио у Кесарији Филиповој са ученицима о својој смрти и Васкрсењу, а затим је, позвавши народ, говорио о ношењу крста. После ових беседа Господ је повео ученике своје на гору Тавор и преобразио се пред њима.

Према древном предању, Господ се преобразио у четрдесети дан пре свога страдања. Преображење Господње догодило се у фебруару, али је Црква Христова пренела његово празновање у август, зато што би се иначе поклопило са светом четрдесетницом, што је неспојиво са великопосним богослужењем, тужним периодом поста и покајања, који преображава овдашњи многонапађени живот, онда када празник Преображења Господњег предсказује будући век. Шестог августа, а не било ког другог дана, празнује се Преображење Господње, зато што се четрнаестог септембра дешава Воздвижење Крста Господњег, када се по други пут врши спомињање страдања Христових, а пошто је Преображење било у четрдесети дан пре распећа Спаситеља, тада су свети оци, избројавши од Воздвижења четрдесет дана, установили празновање Преображења Господњег шестог августа.

Спаситељ је знао да се приближава време Његовог страдања и смрти, да се сведоци овога, Његови ученици, могу саблазнити Његовим понижењем, и зато је било потребно учврстити их у вери, јавити им на видљив начин славу свог Божанства, како би потом схватили тајну Његових добровољних страдања и смрти и да би их то подсећало на пророштва о Израилу.

Преподобни Јефрем Сирин говори: „Господ им је јавио Царство своје пре... изругивања свога и удео свој пре срамоћења свога, да би, када буде узет и распет од Јудејаца, знали да је распет не услед немоћи, него по благоизвољењу своме, добровољно, за спасење света”. У слави преображења предизображавала се и слава Његовог васкрсења, и ова је слава, у којој Он долази као Судија живих и мртвих, и наше будуће преображење приликом Његовог другог страшног доласка.

Свети јеванђелиста Матеј говори: „Узе Исус Петра, Јакова и Јована, брата његовог, и поведе их на високу гору саме, и преобрази се пред нама”. Због чега Христос није повео на гору Тавор све ученике? Блажени Теофилакт Бугарски одговара: „Владика Христос није повео дванаест ученика на гору зато што Јуда није био достојан да својим издајничким очима види славу преображења Христовог”. Преподобни Јован Дамаскин говори: „Безбожни неће угледати славу Твоју, Христе Боже”. Али ако би Господ узео све апостоле, осим Јуде, онда би се овај последњи испунио гневом и мржњом не само према Христу, него и према свим апостолима. Блажени Теофилакт додаје: „Ако би Господ оставио под гором самог Јуду, а остале узео са собом, онда би неки људи могли рећи да је управо та околност ранила Јудино срце и

натерала да се окрене мисли о издајству свог Владике”.

Због чега је Исус Христос повео управо ова три ученика? На то преподобни Јован Дамаскин одговара: „Господ је позвао Петра ради тога да би показао да се његово (Петрово) истинито сведочанство потврђује сведочанством Оца, и да би га уверио у своје речи, да му је Отац Небески открио ово сведочанство” („Симон Петар одговори и рече: Ти си Христос, Син Бога Живога. А

Исус одговарајући рече му: Блажен си, Симоне, сине Јонин, јер тело и крв не открише ти то, него Отац мој, који је на небесима”).

Он је узео Јакова, пошто му је предстојало да пре свих умре за Христа, да испије чашу Његову и крсти се Његовим крштењем. („И уби (Ирод) Јакова, брата Јованова, мачем”). На крају, узео је Јована, као девственика и најчистији орган богословља, како би он, угледавши вечну славу Сина Божијег, објавио: „На почетку беше Логос, и Логос беше у Богу, и Логос беше Бог”. Осим тога, на гори Преображења апостол Петар, који још није ни помишљао о страдању и смрти свог Учитеља и Господа („Петар Га поче одвраћати, говорећи: Боже сачувај, Господе; то неће бити од Тебе”), могао је сада видети истинску славу Његову, која ће заувек остати недодирљива, без обзира на страдање. Јаков и Јован, који су очекивали наступање земаљског царства Месије и да

се домогну почасних места у овом царству, могли су да созерцавају истинску величину Христа Спаситеља, која је превазилазила сваку земаљску моћ. По закону је три човека било довољно да би посведочили откровење славе Божије, и, по изразу светог Прокла, они су „по духу представљали у лику свом и све остале апостоле”.

У Јеванђељу је још речено да их је Господ „повео на гору високу”. Блажени Теофилант овим поводом говори: „Узводи их на високу гору да би показао да је онај ко се не узвиси над земаљским, недостојан таквих небеских созерцања и спасења”. Осим тога, Господ хоће да научи и све нас богомислију и трудољубљу: без труда се нећеш подићи на висину. Висина горе је начин богомислија, узлазак на гору је указивање на труд. Добро је ум узносити ка Богу, али ни труд не треба остављати. Богомислије је неделатно без трудољубивог живота, а ни трудољубље без богомислија не доноси користи.

Уморни од пута и ноћне молитве, апостоли су уснули; када су се пробудили, „јавили су им се Мојсије и Илија, како с Њим беседе”. Апостоли сада виде да Господ Исус Христос није Илија, него је Бог Илијин; није Јеремија, него онај који је посветио Јеремију у мајчиној утроби; није један од пророка, него Господ пророка, које је послао. Он је Творац неба и земље, Владика живих и мртвих, који је заповедио небу и спустио Илију, дао заповест земљи и васкрсао Мојсија. Свети Јован Златоуст говори да су се у небеској слави јавили пророци Илија и Мојсије, „један од умрлих, а други од оних који нису искусили смрт”, и показали се ради тога како би открили да „Христос има власт над животом и смрћу, да влада над небом и земљом”. Јављањем својим такође су сведочили да преображени Владика живих и мртвих јесте Бог, Творац и Испунитељ закона и пророка. „Радошћу

су се испунили пророци и апостоли, узишли на гору”, примећује преподобни Јефрем Сирин, „радовали су се пророци, јер су овде угледали Његово човештво, које пређе нису видели; радовали су се апостоли, јер су овде угледали славу Његовог божанства, које претходно нису разумели... На тај начин, гора је по себи представљала

Цркву, зато што је Исус сјединио на њој два завета, прихваћена од Цркве, и показао да Он јесте давалац оба. Наследници будуће вечне славе постаће они који се у садашњем животу преобразе духом по лику Оног који се преобразио на Тавору. То су они који преображавају свој ум непоколебљивом вером тако да он постаје ум Христов, који мисле и расуђују као што учи свето Јеванђеље, чврсто стоје у истини и одбијају сваку лаж и неправду. То су они који преображавају своју вољу тако да она постаје послушна једино светом Јеванђељу и нико, а једнако и ништа не може је удаљити од испуњавања заповести Господњих. То су они који преображавају своје срце тако да у њему пребива искрена, пламена љубав према Богу и ближњем, и она живи и дише једино Господом и надом у вечни живот. То су они који преображавају и своја спољашња чула, тако да не служе греху и безакоњу, него правди у светињи.

У то време, док је Господ беседио са пророцима о страшним страдањима која му предстоје у Јерусалиму, Петар је, у стању неизрецивог блаженства, ускликнуо: „Добро нам је овде бити”.

У то време разлеже се уразумљујући глас одозго: „Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи; Њега слушајте”. Овим речима Отац Небески је посведочио да је Христос заиста Син Божији, да је Он – Очево Сијање и да Га треба слушати у свему о чему је учио и учи. Он је још недавно говорио да свако ко хоће за Њим да иде треба да узме крст свој. Дакле, земаљски живот није због радости и блаженстава (иако се и то понекад шаље ради утврђивања нашег), већ ради покајања у сузама и трпељивог подношења жалости и страдања.

Нису само апостоли искусили небеско блаженство на гори Тавор, него су се и многи угодници Божији удостојили ове небеске радости, на пример преподобни Сергије, када га је посетила Царица Небеска, и преподобни Серафим Саровски засијао је и преобразио се за време беседе са Мотовиловим.

Драга браћо и сестре! Велики значај Преображења за све нас састоји се у неопходности нашег духовног преображења – преображења срца, устремљеног ка жудњама земаљским – ка чистоти; преображења језика, склоног осуђивањима – ка ћутању; преображења гордости – у смирење; преображење се састоји у нашем потпуном ослобађању од свих греховних земаљских привезаности ради виђења божанствене светлости, као што пева Света Црква у икосу празника; ради стицања Духа Светог и вечног спасења. Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

В. Терехов

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

На раним руским иконама типа „Успење”, као ни на којим другима, трагедија смрти појављује се особито природно. Узмите, на пример, икону „Успење” с краја XII и почетка XIII века из Десјатног манастира у Новгороду. Овде су трагичне недоумице пред тајном смрти и жалости губитка блиског човека пренесене са запањујућом очигледношћу. С болом у души, један од апостола се напрегнуто загледа у лице уснуле Богомајке. Још сасвим недавно она је била жива и беседила с њима. Сада њено беживотно тело мирно лежи на смртном одру. Испред ложнице на малој клупици видимо црвене папуче Богомајке. Овај дирљиви детаљ придаје целој сцени дубоко људско значење.

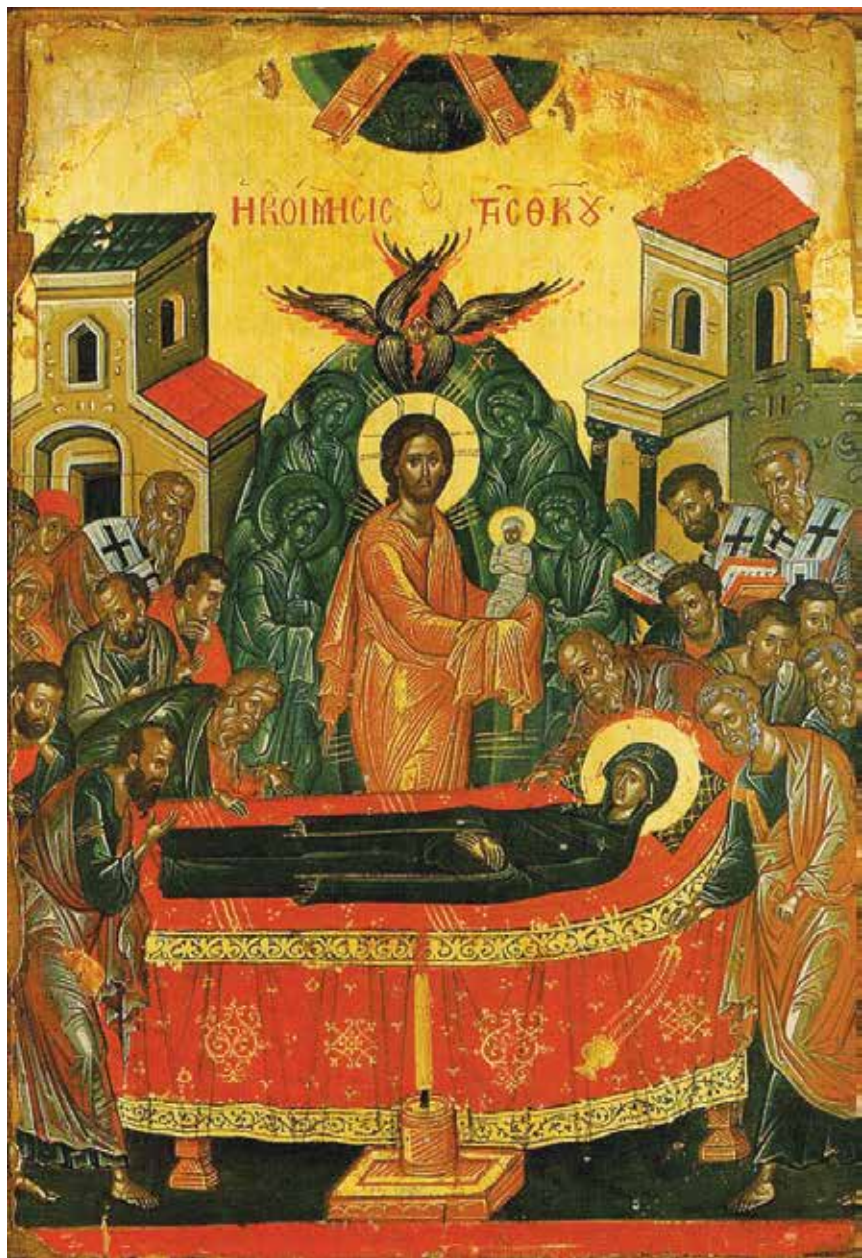
Апостоли, њихове фигуре и ликови, отеловљени од стране непознатог новгородског уметника, потресају животном искреношћу њихових доживљаја. Једноставност и присност сижеа не умањује одсуство за савременог посматрача уобичајене тродимензионалности простора и условности композиције.

Ова задивљујуће лепа икона по својим густим, компактним бојама, насликана је у складу са византијским канонима. Одликује се сложеност иконографијом. Поред традиционалног мотива дванаесторице апостола који стоје око одра Богомајке, а такође и светитеља у епископским одежама, ми у центру композиције видимо фигуру Исуса Христа. Он држи у рукама повијеног младенца, који симболизује душу Деве Марије. У горњем делу иконе су анђели и апостоли који долећу на облацима, а такође архангел Михаило, који узноси на небо душу Богомајке. Ко и на византијским изображењима, ликови на древној новгородској икони су префињени. Међутим, фигуре ученика Исуса Христа су тананије за разлику од оних својствених византијским мајсторима у односу на обим форме.

Иконографија Успења у византијској уметности потиче из VI века. У њеној основи леже апокрифни, то јест неканонски извори, а такође поуке светих отаца Цркве.

После Вазнесења Господа Исуса Христа на небо, Мајка Божија је још неко време живела у Гетсиманији код подножја Јелеонске горе. Дубоко је жалила због раздвајања од свог вољеног Сина и свакодневно се молила за то да се што пре обрете поред Њега на небесима. Њене молитве беху услышене. Појавио се архангел Гаврило и обавестио Богородицу о њеној скорашњој кончини. Уочи смрти пожелела је да се опрости с апостолима. Међутим, они су се налазили далеко – проповедали су Јеванђеље у разним крајевима земље. По Божијем уређењу, апостоли су на облацима стигли дан уочи кончине Мајке Божије у Јерусалим, где је живела у дому апостола Јована. Пристигли су сви, са изузетком апостола Томе. После Успења Богородице, ученици Исуса Христа са страхопоштовањем су сахранили њено пречисто тело у Гетсиманској пећини, где су почивали њени свети родитељи и праведни обручник Јосиф.

Након три дана у Јерусалим је пристигао и апостол Тома. Сазнавши о оном што се догодило, веома је жалио што није присуствовао кончини и погребу Пресвете Деве Марије. Хтео је да се поклати њеном беживотном телу.

Апостоли су отворили пећину и, на своје изненађење, нису га пронашли тамо. Показало се да је Богородица, као и њен Божанствени Исус Христос, који је васкрсао у трећи дан после смрти, била узета на небо у трећи дан после своје кончине.

Празник Успења Пресвете Богородице поштовао је руски народ више од других, одмах након светлог Христовог Васкрсења. „Богородична Пасха” – тако су га називали у Русији. То није случајно. „У успењу свет ниси оставила, Богородице”, пева се у тропару, то јест црквеној песми празника. Кроз своје успење Богомајка је постала још ближа и дража хришћанима, јер је себе учинила заступницом за њих пред престолом Божијим. „У молитвама неуморна” и у „посредништву неизменљива нада”.

У Русији се од давнина велики број храмова посвећивао Успењу Пресвете Богородице. То даје право да назовемо празник Успења руским националним празником (празнује се 28. августа по новом календару). Подигнута у XV веку од стране чувеног архитекта Аристотела Фијоравантија, величанствена Успењска

ције него раније и изграђени простор. Изражајне позе и гестови, ликови с подигнутим обрвама и тамним мрљама подочњака сведоче о утицају палеолошког наслеђа на староруског уметника. Особеност ове иконе је у томе што је изображавње многих фигура, карактеристично за словенске храмовне фреске XIV века, донекле развучено по хоризонтали, због чега се централни део композиције сместио ниже.

На овом делу приказане су анђелске војске послате са небеса на челу, према виђеном, с арханђелом Михаилом у црвеном плашту. Фигуре апостола, а такође и дланови ожалошћених жена јерусалимских постављени ради примања Божије благодати, дати су у главним цртама. Овде су изображена сва четворица светитеља у епископским одежама, који се сматрају очевицима догађаја. Слева су Јаков Јерусалимски и Тимотеј Ефески, сдесна Јеротеј Атински и Дионисије Ареопagit.

Пред ложницом Богородице представљена је епизода са безбожним Автонијем, карактеристична за многе руске успењске иконе. [...] Автоније је хтео да преврне ложницу са почившом Богородицом и за то је био кажњен. Један од анђела одсекао му је мачем руке. Покајавши се за учињено, несрећник је молио опроштај, прославивши истинитост Бога који се родио од Деве Марије, и Деву Марију, која је родила Исуса Христа. Автонију беше опроштено и његове руке су поново прирасле телу. [...] У центру је иконописац изобразио и сцену узношења Мајке Божије на небеса.

Како сматрају истраживачи староруског живописа, икона из Успењске саборне цркве Московског Кремља послужила је као образац за касније храмовне иконе овог типа. Има се у виду пре свега икона Успењске саборне цркве Кирило-Белозерског манастира, насликана око 1497. Године, сада у Третјаковској галерији, и икону из Вознесењске цркве у граду Дмитрову, која се приписује Дионисију (крај 15. века), која се данас налази у музеју Андреја Рубљова.

На супротној страни новгородске литијске чудотворне иконе „Богомајка Донска”, високо поштованој у руском народу, представљена је релативно краћа иконографска варијанта Успења, која је настала крајем XIV века. Трагични мотив одласка из живота овде се открива посредством строгости композиције и засићености погребног колорита. Непознати уметник, највероватније ученик великог Теофана Грка, који је неко време радио у Новгороду, намерно не даје изображења уплаканих жена Јерусалима и анђела у Христовој слави. Од светитеља ту су само Јаков Јерусалимски и Јеротеј Атински. Од апостола слева су Петар, Јаков, млади Тома (у дубини), Матеј, Вартоломеј, Јован (иза ложнице), сдесна Павле, Андреј, Марко, Лука, Симон, Филип. Њихови ликови с незнатним цртама и донекле затвореним очима не изражавају моћну силу духа, у њима се осећа очајање.

Мајстор не следи московске и византијске уметничке традиције, него новгородске. Његови апостоли више су налик руским сељацима, који су се окупили на сеоском парастосу веома блиском човеку. Живописна драматична експресивност сцене појачава се на рачун супротстављене уздигнуте фигуре Христа са повијеним младенцем на рукама, пламеног херувима над тамномодрим ореолом и бочних група апостола.

Дева Марија, како сведочи црквено предање, уочи своје кончине рекла је Христу, који је сишао к њој са

саборна црква у Московском Кремљу постала је заветна светиња руског народа. Овде испред најпоштованије од стране Руса чудотворне иконе Владимирске Мајке Божије обављана су венчања за велико кнежевство и царство, крунисања императора. Овде се вршио обред „постављања митрополита и патријараха”.

У Успењској саборној цркви налази се икона „Успење”, претпоставља се да је насликана око 1479. године. Судећи по остварењу, њен аутор је био следбеник палеолошког стила у руској уметности. Овај стил добио је свој назив од византијске династије Палеолога и образовао се у Константинопољу почетком XIV века. За њега су карактеристични већа динамичност компози-

небеса у окружењу анђела, арханђела и других небеских сила бесплотних: „Прими сада дух мој с миром...” Митрополит Московски Филарет у прошлом столећу писао је овим поводом: „И пошто је Приснодјева носила на својим рукама Сина Божијег за време Његовог земаљског детињства, сада, као уздарје, Син Божији носи њену душу на својим рукама, на почетку њеног небеског живота”.

Гранична јасноћа традиционалне, али изврсне лаконске композиције, дубока продуховљеност и емоционалност издвајају ово дело као једно од у најузбудљивијих у целом староруском живопису.

С народном средином повезана је псковска икона „Успење” са краја XIII – почетка XIV века. По иконографији она потиче од византијских образаца са краја XII – почетка XIII столећа. Међутим за њу су карактеристичне диспропорције фигура, које заустављају поглед на ликовима, упрошћеност и плошност форми и њихова уопштеност, а такође приказане црне контуре. Све то говори да су на псковској икони присутне црте наивности, које воде ка народном стваралаштву.

Сцена Успења решена је од стране уметника наивно, готово неумешно, иако није лишена искрености и привлачности. У центру композиције је ложница Богомајке, коју су окружили апостоли. Пред ложницом је свећњак. У прозорима два здања, која симболизују дом Деве Марије у Јерусалиму на гори Сион, видимо уплакване жене.

У складу са апокрифним предањем, сазнавши од арханђела Гаврила о Својој скорој кончини, Мајка Божија је заповедила да украсе одају и ложницу, да запале тамјан, свеће и припреме све неопходно за погребљење. Епископ Јерусалимски Јаков упознао је о приближавајућем трагичном догађају све верне не само у Јерусалиму, него и у околним градовима и насељима. Хришћани придошли у дом Богомајке горко су плакали и молили Пресвету Деву Марију да их не оставља сироте. Она је обећала да ће молити Бога за све који живе на земљи, да ће посећивати и чувати оне који страдају.

У вези са реченим чини се интересантним, рекли бисмо, мало приметан детаљ на икони „Успење” прве половине XVI века из празничног низа цркве арханђела Михаила и Гаврила у Городецу у Пскову. Псковски мајстор потпуно неочекивано приказује једну од јерусалимских жена са капом, или украсом оштрог врха који покрива главу. Такве украсе на глави у прошлости су носиле руске жене. Палета боја иконе доследна је у псковским традицијама и изграђена на контрасту. С једне стране, тамна фигура уснуле Богомајке, која придаје предстојећој сцени драматичну нијансу. С друге стране, светлоцрвена боја мандорле Христа, то јест сијање у овалној форми, које озарује присутне Божанственом светлошћу.

Помало суморан колорит, тамни, строги ликови, плошно приказивање – сведочанство су тога да ова икона није познавала утицаје московских уметника. Псковски мајстор покушава да доведе колорит у склад са сижејном линијом.

На руским „Успењима” XV столећа сцена кончине Богородице задобија нови смисао. Над жалошћу и тугом појединих ликова влада душевни полет, радост слоге људи који су се окупили у дому Мајке Божије како би је прославили. Као што примећује велики зналац староруске уметности М. В. Алпатов, руска „Успења” – то су, у суштини, полифоне похвале Богомајци, очекивање Њеног вазнесења на небо. И у овоме се одлучно разликују од византијских икона, које сликају тајну смрти.

Облачно „Успење” – композиција са Христовим ученицима који лете на облацима – познато је у староруском живопису још од премонголских времена, премда је широко приказивање овај иконографски тип попримио од друге половине XVI столећа. На неким руским иконама приказана је епизода са уручивањем појаса Богомајке апостолу Томи. Усмено предање гласи: када је Тома заједно с другим Христовим ученицима изашао из Гетсиманског врта, тада је Богомајка благоизволела да му пошаље с неба појас од своје ризе ради утехе у жалости.

Током многих векова Мајка Божија је као одговор на дубоко поштовање руског народа јављала Русији знамења свог покровитељства, била је „Необорива стена”. На дан Успења Пресвете Богородице певали су православни људи: „Величамо те, Пресвета Мати Христа Бога нашег, свеславно славимо успење твоје”.

Превод са руског: Горан Дабетић

УЧЕЊЕ И ТЕКСТОВИ СВЕТОГ ГРИГОРИЈА ПАЛАМЕ У ДОБА ТУРКОКРАТИЈЕ

Одломак из књиге *Богословски токови у време турске владавине* која је у припреми за штампу у оквиру издавачке делатности Епархије шумадијске

Изложено је мишљење да је тек почетком нашег века, проучавањем Григорија Папамихаила (Γρηγόριος Παλαμῆς)¹, Григорије Палама постао познат у православном свету на Истоку². Постоји, с друге стране и мишљење да је богословље Светог Григорија, али и уопште исихастичко предање, било познато и да је преовлађивало и у доба турске владавине³. Тако настају две тенденције које представљају стране истине, која се налази пре у њиховој синтези, него у њиховој дијалектичкој антители. Уосталом, узбуркана епоха турске владавине је тек последњих деценија постала предмет озбиљног проучавања од стране православних богослова – истраживача. Најзначајнији извори су остали неиздати, док је текстове, који су раније били издати, било немогуће пронаћи.

Проширујући садржај претходног поглавља и понављајући доста тога што је неопходно за ову студију, бавићемо се следећим питањима: Да ли су заиста у временима турске владавине прећуткивана и занемаривана дела и учења архиепископа Солуна? Зашто је труд појединих учених људи на издавању његових дела, како би његово учење постало нашироко познато, остао без резултата? Који су то

најзначајнији разлози који су допринели да Свети Григорије буде познат само у одређеним круговима?

Тачно је да се у првим вековима турског ропства прећуткује учење Светог Григорија Паламе. Ако неко узме да проучава званичне текстове догматско-символичке⁴ садржине који су настали због потреба у тој еписопи, увериће се да православни богослови користе углавном западне узор. Утицаји су јасни у саборским одлукама, исповедањима вере, катихизисима, приручницима за исповест и номоканонским збиркама. Али, и у народу приступачној проповеди из доба турске владавине се не наводи Григорије Палама. Никифор Теофикс (Νικηφόρος Θεοτόκης), Илија Миниатис (Ἰλίας Μηνιάτης) или Мелетије Пигас (Μελέτιος Πηγάς), премда су саставили слова и беседе на Другу седмицу Великог поста, на дан светитељевог спомена га не помињу. Такође су остали непозната Паламина дела и његов живот⁵. Филокалијски покрет Кољивара је показао, углавном преко својих противника, да антиисихастички и активистички дух није остао без утицаја ни на монаштво. Од Светог Никодима Светогорца сазнајемо да је упознао веома мали број монаха, углавном у пустињи Свете Горе, који су наставили исихастичко предање умне молитве⁶. Ти подвижници су Светог Никодима очигледно научили у пракси исихастичком методу, који је он даље препознао у текстовима светих отаца, а посебно Светог Григорија Паламе, и томе одговарајуће учење.

Изгледа да се стање мења у 18. веку са филокалијским оцима. Овој промени је свој допринос дало и издавање текстова о трезвеноумљу, али и појединих Паламиних дела, после доста перипетија.

Свети Никодим Светогорац образлаже стављање у запећак учења као и чињеницу да се доста каснило са издавањем Паламиних списа, као сасвим природну ствар. Требало је да претходно буду објављена дела других светих отаца, како би припремили људе да усвоје узвишено учење овог богоносног оца. Користи у том смислу, као пример, постепено објављивање Божије воље сагласно са планом Божанског домостроја спасења. Испрва се открива Закон Старог Завета а затим Јеванђеље. Тако сматра природним што су се постепено појавиле божанске истине вере⁷. За разумевање текстова о трезвеноумљу, који су духовнији, није довољан разум, мада је неопходан. Потребна су увежбана духовна чула. Никодимови страхови су оправдани ако се сетимо да је Апостолски Макаријс тврдио да је човек тросложан позивајући се на Паламине текстове⁸.

Други разлог за привидно смањено интересовање за Паламино учење било је постојеће друштвено-политичко стање. Дугогодишње ропство, томе следствено необразовање, често недостатак православног „осећања“ и страх од освајача нису остављали много места за удубљивање у православну хришћанску веру. Уосталом, издавање светоотачких текстова било је, уопште, ограничено, ретко и изузетно скупо.

Међутим, ови разлози не треба да буду оцењени као да имају мању вредност уколико их упоредимо са притиском латинске пропаганде. На Западу је учење Светог Григорија било познато захваљујући појединим објављеним списима и преводима његових дела на латински језик који су настали у 16. и 17. веку⁹. Латини, којима је очигледно сметало Паламино богословље, употребили су свако средство да светитељ буде заборављен.

Испрва су монаси језуити уништили Патријаршијску штампарију за време Кирила Лукариса 1627. године зато што су сматрали да су у њој били штампани Паламини списи, као и списи других антилатинских писаца¹⁰. Евгеније Вулгарис, заснивајући своје ставове на Доситеју Јерусалимском, сматра да су Латини обезбедили доста новца да би подмито Турке како би ови бацили опрему штампарије у море. „За време Кирила Лукариса, Никодим Метаксас, и неки други, донели су у Константинопол штампарију на јелинским словима, и одштампали су Паламин устав, и Схоларијев, и дијалог Маргунијев о происхођењу (Духа Светога), и неке епистоле Мелетија Александријског, и монаха Варлама против очишћујећег огња, и оно од Гаврила Филаделфијског о пет разлика; али су се Латини постарали давањем много новца незнабошцима, те ови бацише штампарију у море“¹¹. Још увек није разјашњено да ли су заиста били издати Паламини текстови у Цариграду¹². Многи текстови православних писаца, чији су списи антилатинског садржаја, штампани су тајно на Западу, а затим су пуштани у оптицај на Истоку. Позната је сарадња монаха Никодима Метаксаса са Кефалоније са патријархом Кирилом Лукарисом у вези са функционисањем Патријаршијске штампарије. Никодим Метаксас, будући да је познавао расположење Латина и вероватноћу да различита издања буду осујећена од стране латинске пропаганде, штампао је православне текстове у Лондону и преносио их у Цариград. На овај начин у Лондону је било припремљено за штампање доста дела из предањске богословске полемике која су објављена, тобож, као издања Патријаршијске штампарије. Тако су угледале светлост *Беседе о происхођењу Духа Светога* од Григорија Паламе¹³.

Преко ученика Јелина у Школи Светог Атанасија у Риму Латини су ширили своје антипаламитске и антиправославне ставове на

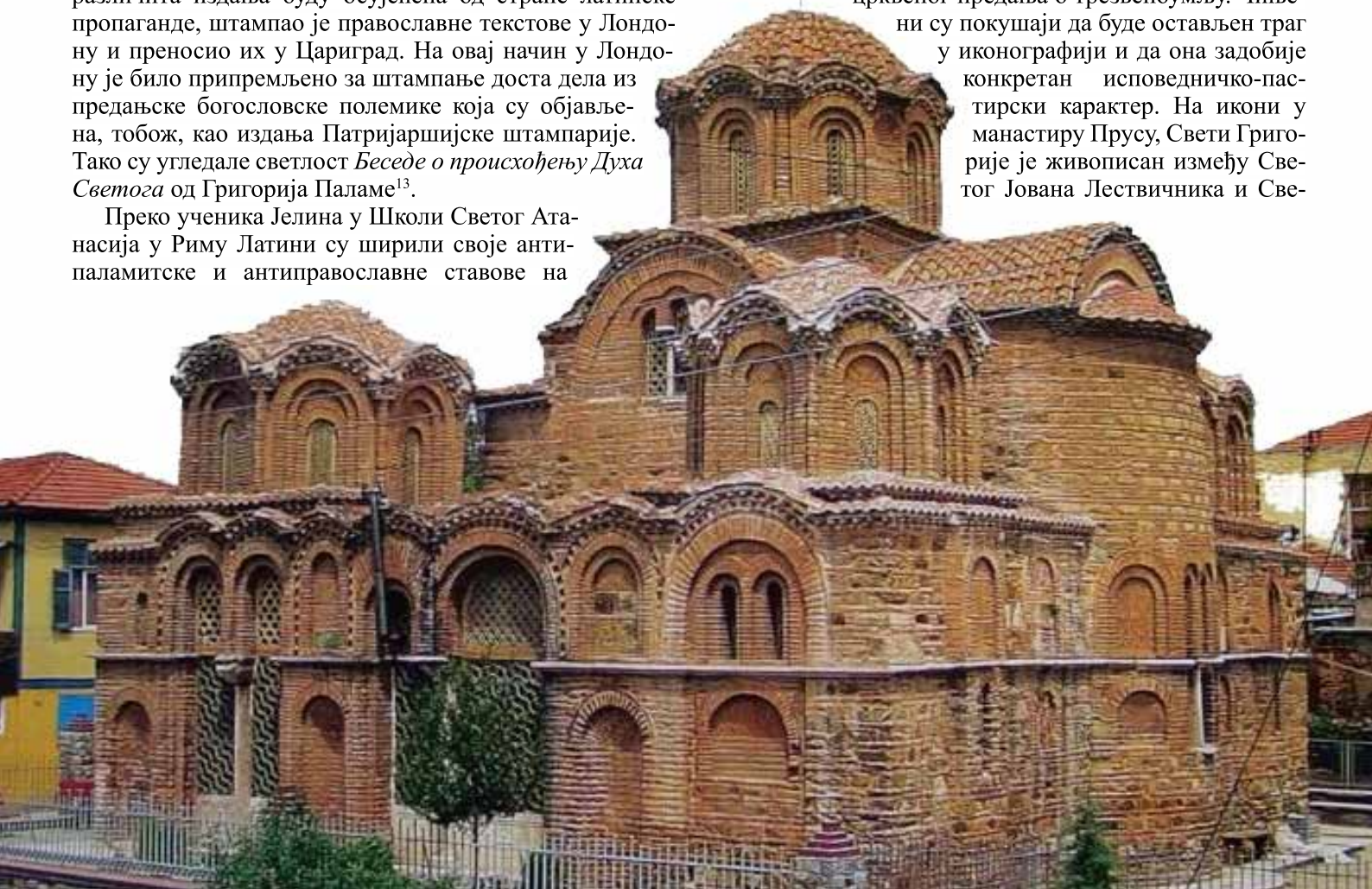
истоку. Наметали су својим ученицима и да анатемишу Светог Григорија¹⁴.

Монах језуита Франциско Рихардос саставио је *Таргу вере римске Цркве*¹⁵, у којој је, осим осталог, против Светог Григорија Паламе изрекао десет оптужби; сумњао је у његову светост и оптуживао га да је јеретик. *Тарга* је имала за циљ да докаже да је Палама био јеретик и неморалан¹⁶.

Такође је било покушаја да Паламина служба буде избрисана из Триода. Литургијске књиге су се у оно време штампале у Венецији, где је постојала напредна јелинска колонија. Латински клирици су упорно тражили од венецијанске цензуре да избаци службу Светог Григорија Паламе из Триода, али нису у томе успели¹⁷. Овде је важно прибележити да су на крају Унијати били приморани да уврсте Паламину службу у издања Триода уз следеће појашњење: „Треба да знате да по предању које потиче из 1389. године многи православни Јелини данас поју службу Григорију Палами, архиепископу Солуна. Њу потражи на крају ове свеске“¹⁸.

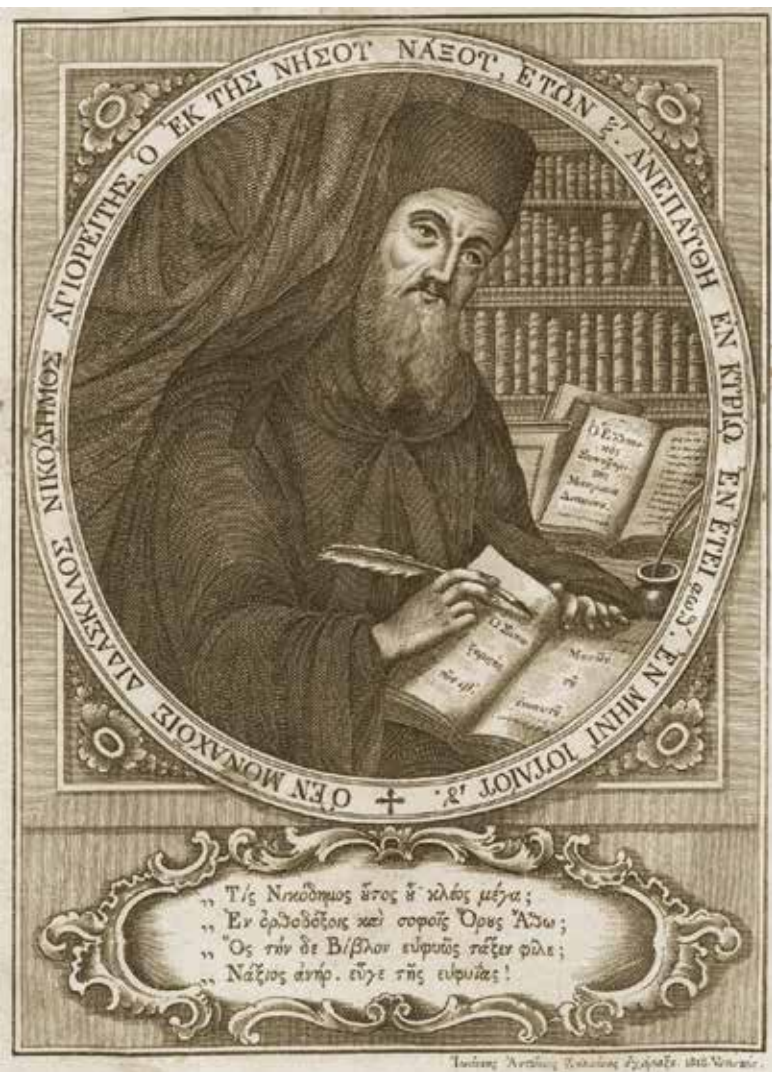
Организована латинска кампања, а посебно језуитска, против Паламиног спомена приморала је православне да из пастирских разлога одговоре и побију ове оптужбе. Узмирење у Цркви које се први пут појавило на Санторинију 1649. године између православних и језуита, а затим и између језуита и капучинера на Наксосу године 1653. имало је за повод сумњу у светост Светог Григорија. Православни су, као одговор свима онима који су ширили лажи на рачун овог светитеља, у његову част саградили храм на Наксосу и престали су за извесно време да се исповедају код тамошњих монаха капучинера¹⁹.

Како је време пролазило открива се богатство црквеног предања о трезвеноумљу. Чињени су покушаји да буде остављен траг у иконографији и да она задобије конкретан исповедничко-пастирски карактер. На икони у манастиру Прусу, Свети Григорије је живописан између Светог Јована Лествичника и Све-

тог Марка Ефеског, Евгеника. У иконографској представи жена њихов представник је Марија Египћанка, која се слави за време Велике Четрдесетнице²⁰.

Од средине 17. века па надаље, ученији православци су почели систематичније да се баве Паламиним учењем и списима. Први су Нектарије Јерусалимски а затим патријарх Јерусалимски, Доситеј, уз аргумене из светитељевог живота и учења, оповргли оптужбе Латина и заштитили спомен на духоносног оца.

Доситеј Јерусалимски се позива на сведочанства Светог Филотеја Кокиноса и Нила Цариградског како би доказао светост овог мужа и побио језуитску *Таргу*. Заснива своје ставове углавном на преподобној кончини светитељевог земаљског живота, али и на дејствима и својствима његових часних моштију. Доситеј још употређује Паламина чуда са онима Томе Аквинског²¹; такође се потрудио да састави збирку његових дела, али није успео да је изда. Међутим, Доситеј издаје први Светогорски *Томос о светим исихастима*²², са Сабора „после ревизије и протеривања безбожништва Варлаама и Акиндина“, Паламино *Исповедање вере*²³, Записнике са сабора против Варлаама, Акиндина, Прохора Кидонског и *Дванаест побијајућих беседа* Филотеја Кокиноса против хула на Григорија.

После Доситеја Јерусалимског, Атанасије Парски брани светост Паламе и исправност његових догмата, и саставља службу и молбене каноне у његову част. У исто време установљује литију са моштима овог духоносног оца уочи његовог празника у Солуну и записује одговарајући поредак²⁴. Још наглашава потребу за изда-

вањем списа Светог Григорија, које је он сам брижљиво ревидирао²⁵. Заиста, издаје светитељево житије и службу, *Декалог Христовог законодавства*²⁶ и Паламино *Исповедање вере*, о трошку Јована Гута Кавтадзоглуа (Γεωργίου Γούτα Καντατζόγλου).

Међутим, оно што није постигао Атанасије Парски успео је Свети Никодим Светогорац. Испрва је обухватио у антологији *Добротољубље* одређена Паламина дела и она су издата 1782. године. Даље је прикупио и распоредио списе Светитеља Григорија у три дела, сагласно светоотачком методу о очишћењу, просвећењу и обожењу, и послао их је у Беч да се штампају. На првом месту су била дела о етици, затим су следила дела о трезвеноумљу, егзегетска, природна и побијајућа, док су се у последњем делу налазила богословска дела²⁷. Пролог овом издању је сачувао номофилакс монах Мелхиседек Ватопедски са Наксоса које је објављен 1883. године у *Црквеној истини* (*Εκκλησιαστική Αλήθεια*). Свети Никодим Светогорац пише и о местима одакле потичу рукописи Паламиних дела: „једне је преписао у светој и великој Лаври на Атосу, а друге у заиста величанственом манастиру Ватопеду, а треће у чуеном манастиру Свете Анастасије у епархији Светог Ардамерија, која се налази у близини Солуна“²⁸. Остали рукописи су пронађени у јелинском музеју Кидонион, поједини у Светом манастиру Симонопетри а неки у јелинској школи у Солуну.

Преовлађује мишљење да су са револуционарним прокламацијама Риге од Фере, или према другима, прокламацијама Наполеона упућеним Јелинима, који су штампани у истој штампарији, конфискована и Паламина дела. Нека од њих су, каже се, стигла до Мађарске. Тамо је један том купио Константин Везирулис (Κωνσταντίνος Βεζυρούλης), трговац из Беча. Овај том је, старањем архимандрита Калиника Стаматиадиса, парохиског свештеника у Берлину, и јеромонаха Стефана Скуртеоса, пренет у Манастир Велике Лавре на Светој Гори²⁹. Ради се очигледно о рукопису из 18. века под бројем Ω 95 који садржи похвално слово Филотеја Кокиноса, 60 слова и беседа, и одређена друга Паламина дела. Међутим, нема најзначајнијих Паламиних дела.

На недавном научном скупу³⁰ прочитано је саопштење да је збирка дело Светог Никодима. Међутим, ова тема се још увек истражује. Постоји доста података који убеђују у супротно. Прво и прво, од постојећих података знамо да је Никодимова збирка поседовала схолије, белешке, таблице и напомене. Свети Никодим пише у Прологу да се Паламина биографија налази у трећем тому његове збирке. У рукопису Σ Ω 95, који се налази у Лаври, претходи светитељева биографија са јелинском пагинацијом. Отац Стефан Скуртеос, чим су у његове руке доспели Паламини текстови, изразио је своје разочарање јер је уведео да није у питању Никодимова збирка.

Пишући у *Саветодавном уџбенику* о тајни очовечења, Никодим помиње *Беседу на Богојављење* Светог Григорија Паламе, која је била обухваћена у првом тому његове Збирке. У њу је Никодим уврстио доста забелешки и светоотачка мишљења везана за ову тему. Међутим, изоставио је један текст Светог Максима који је касније пронашао. Свети Никодим бележи: „Да би се оваплоћење Бога догодило благовољењем и вољом Божијом без пада и зато су била створена сва (бића) видљива и умна, а ја сам доста ствари прибележио о томе у истој Беседи, у првом тому од три тома које ми је посао Свети Никодим

да буду одштампана, а ова изрека Светог Максима (коју сам касније пронашао) на све то удара печат и доказује јасно све оно што је тамо речено³¹. У Лаврином кодексу Ω 95 се налази Паламино *Слово на Богојављење*, али без коментара Светог Никодима. Такође Софроније Евстрадијадис (Σωφρόνιος Ευστρατιάδης), који тврди да је кодекс Ω 95 из Лавре уствари Никодимова збирка, на крају изражава своје мишљење да је то можда један њен део³². Није искључено да ова збирка припада неком другом ученом човеку из овог доба, а не Никодиму³³.

Осујећење издања и конфискацију Паламиних дела које је Никодим припремио за објављивање, не треба сматрати случајним догађајима. Мислимо да се из читавог овог догађаја уништавања штампарије и конфисковања дела можда налазила и организована латинска пропаганда. Како су се изгубили и где се налазе три веома обимна рукописна тома?

У овом раду ће бити речи и о нечему што ће се можда учинити преувеличаним. Ава Мињ признаје да је, док се налазио у процесу издавања своје Патрологије, у његове руке доспела веома ретка књига под насловом *Добро-тољубље светих трезвеноумника*³⁴. Тако је запланирао да у Јелинску патрологију уврсти скоро сва дела која су у њој садржана. Већину текстова је преузео из *Добро-тољубља* и они су издати у различитим томовима Јелинске патрологије³⁵. За остале су коришћени различити кодекси који су објављени са појединим разликама³⁶. Остали су, на крају, обухваћени у последњем тому Јелинске патрологије која је изгорела. Околности уништења овог тома нису тачно познате. Можда за уништење тома није крив само пожар? Да бисмо одговорили на ово питање треба да узмемо у обзир чињеницу да иако је прошло 140 година од уништења тома, није предузет ниједан покушај његове реконструкције, у моменту када нам је познат његов садржај³⁷. Можда је једнотомна антологија исихастичких текстова који су написани доста векова пре времена Светог Григорија Паламе била непожељна? Јер би то, прво, открило широким богословским круговима јединство и континуитет православног исихастичког предања? И друго, то би ослабило све

аргументе западњака против Светог Григорија Паламе, показујући да није био новотар и онај ко уноси промене? На крају, потреба Аве Миња да затражи извињење од својих читалаца Латина зато што је у Патрологију укључио Паламина дела, указује на то да антипаламитски став западњака није био умањен. Он се, заиста, наставља другим средствима све до данас³⁸.

После свега што смо изложили сигурно је да је светитељ-исихаста није постао познат на јелинском православном пределу почетком нашег века, како је тврђено. Ово тврђење, које се односи углавном на академске кругове, не можемо генерализовати. Такође, не можемо усвојити ни мишљење да је исихастичко предање преовлађивало у православним источним областима за време владавине Турака. Палама је био познат због свог празника за време Друге седмице Великог поста³⁹. Његово учење, међутим, имало је одјека у ограниченим круговима учених људи и у одређеним монашким центрима.

Превела Марина Вељковић

напомене:

¹ Ο ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, Πετρούπολις-Ἀλεξάνδρεια 1911.

² Σ. Ἀγουρίδης, Βιβλιοκρισία στό βιβλίо τοῦ Χρήστου Γιανναρά, Ὁρθοδοξία καί Δύση στή νεώτερη Ἑλλάδα, Ἀθήνα 1992, часопис Καθ' ὁδόν 2, Θεσσαλονίκη 1992, 173.

³ Π. Θεοδώρου Ζήση, Θεολόγοι τῆς Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1989, 86.

⁴ Β. Ἱ. Καρμίρη, Τά Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, том А-В, Graz-Austria 1968.

⁵ Ἀθανασίου Παρίου, Ὁ Παλαμᾶς ἐκεῖνος, ἥτοι Βίος ἀξιοθαύμαστος τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοοῦ Παλαμᾶ, ἐν Βιέννῃ 1784, 6.

⁶ Обраћајући се епископу Еврипоса Јеротеју, Свети Никодим пише: „И изузев тога, молио сам Господа да дође на Гору, и видећеш (мада их је мало) мужеве по планинама и у кланцима, које би лако пренебрегао, а који живе чистим животом и поступају праведно, говорећи, по Давиду, истину у срцима својим. То, дакле, пресвето и сладчајше име саме Истине, Исуса Христа, непрестано призивају у дубинама својих срца у срдочној и умној молитви“. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Συμβουλευτικόν ἐγχειρίδιον, изд. Σωφρονίου Μοναχοῦ Ἀγιορείτου, Ἀθήναι 2 1885, 18–19.

⁷ „Ова установа и поредак је предање и закон началства (Божанства) које се налази изнад свега, увек и изнад свега, испрва да даје оно што је прво и основније, а затим оно савршеније због несавршенства оних који то примају; ово објављују закон Старог Завета и Јеванђеље. Прво, Стари Завет као несавршен проповедао је несавршенима, и друго, Јеванђеље као савршено открива се савршенима“. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, «Πρόλογος εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρός ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ», Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια, том В', година Δ', ἐν Κωνσταντινουπόλει 1883, број Ζ', 94.

⁸ Β. Ἀποστόλου Μακράκη, Τό τρισύνθετον τοῦ ἀνθρώπου βεβαιούμενοι καί διά τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καί τό κτηνώδες δισύνθετον, Ἀθήναι 1882, 231, 233.

⁹ Β. Μιχ. Ἰακ. Μαρκόπουλι, Ἐκκλησιαστική ἀναταραχή ἐν Νάξῳ

1563», часопис *Ἑστία*, В', 1890, 86. Σ. К. Οἰκονόμου, *Ὁμιλίαи KB'*, Аθήνησι 1861, 10, 154 ид.

¹⁰ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, «Ο ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ ἡ Λατινική Ἐκκλησία», *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς*, том В' (1918), 347.

¹¹ Εὐγενίου Βουλγάρεως, Ἐπιστολὴ πρὸς Πέτρον τὸν Κλαίριοκον, περὶ τῶν μετὰ τὸ σχίσμα ἁγίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν γινομένων ἐν αὐτῇ θαυμάτων, Αθήνησι 1844, τυπογρф. Ἀνδρέου Κορομηλά, 99–100. В. такође и чудесни догађај који наводи Вулгарис, о утапању, дакле, близу Свете Ирине Кикладске брода који је превозио Латине излетнике, који су говорили: ако је Палама светитељ нека нас потопи“. *Исто*, 42–43.

¹² В. Gunnar Hering, *Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καὶ εὐρωπαϊκή πολιτική 1628–1638* (превод Δημοσθένης Κούρτοβικ), изд. Μορφωτικό Ἰδρυμα Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, Αθήνα 1992, 198–199.

¹³ Недатирано издање је посвећено четворици патријараха Саборне и Апостолске Цркве: Кирилу Цариградском, Гerasиму Александријском, Атанасију Антиохијском и Теофану Јерусалимском. На фронтиспису уместо имена издавача пише: „Χριστὸς ми је само слава и победа“. В. такође Γρηγ. Παλαμῆχαίηλ, *исто*, 182.

¹⁴ Атанасије Парски наводи случај неког ученика из Школе Светог Атанасија у Риму који је био Солуњанин, од кога је затражено да исповеди веру и анатемисе антилатинске светитеље Православне Цркве: „Папин закон, који је неко саставио, или да кажем истинитије који је поставио ову замку, само од оних са Истока захтева обавезно исповедање вере од оних који желе да се уброје у ученике. То исповедање вере, антихристовско, блиско је осталим хулама које нарушавају исправне догмате вере, а садржи у себи и анатему светитеља наше Цркве; дакле, оних светитеља који су се борбама и речима и књигама, борили против мрских погрешних учења Латина и ставили их на стуб срама, и у догматима побожним и апостолским препоручивали истину. Сада оно јадно дете које за Фотија, Сергија, Никифора, Генадија и Марка Ефеског, није знало, мало га је то бринуло. Међутим, када је чуло и видело да треба да анатемисе и Григорија Паламу згрозило се и узнемирило. Јер му се у својој отаџбини поклањао као светитељу, и ако друго знање није поседовало, ипак је ово задржало као поуздано да се у Солуну на средину цркве једном годишње износе Паламине најсветије мошти и бива празник светао и преславни“. У наставку Атанасије Парски кори оца овог ученика који је посаветовао своје дете да анатемисе Паламу да би наставио своје студије. Ἀθανασίου Παρίου, *Λόγος τις ἐν ἀπλῇ τῇ φράσει, ἐκφωνηθεὶς ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τῆς ἁγίας Θεσσαρακοστῆς*, изд. Λεοντίου Ἐπισκόπου Ἡλιουπόλεως καὶ Θεατεῖρων στὸν τόμο Μακαρίου τοῦ Χρυσόκεφάλου, *Λόγοι Πανγυρικοὶ ΙΔ'*, Ἐν Κομοπόλει 1793(;), 459–460.

¹⁵ Μιχ. Ἰακ. Μαρκόπου, *исто*, 87.

¹⁶ Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, *Τόμος Ἀγάπης κατὰ Λατίνων*, Ἰάσον 1689, 12.

¹⁷ „Ево како описује Нектарије, Патријарх Јерусалимски, дејства Латина против Светог Григорија: „Мада је постојала служба (Светог Григорија) у Триоду, јер је светитељ слављен друге седмице Четрдесетодневног поста, братија-монаси (fratores) које је света инквизиција (inquisitionis) поставила за цензурисање књига, учинили су све могуће и немогуће да избаце службу из књиге, али ништа нису постигли зато што су Венецијанци (дакле, власници штампарија) одржали све оно што се односи на нашу веру постојаним и непоколебљивим.“ Εὐγενίου Βουλγάρεως, Ἐπιστολὴ πρὸς Πέτρον τὸν Κλαίριοκον, 23. М. Arranz, *Le Typicon du Monastère du Saint-Souleur à Messine*, О.С. А. 185, Рώμη 1969, 217, 262, 304 изоставља каснију забелешку на лиси 7234r, где је за време Друге недеље Великог поста записао „светог Григорија“. Пренео је такође забелешку 7 192v са странице 217 књиге у фусноту (стр. 307) и каже да се ради о неком другом Григорију.

¹⁸ Ἀνθολόγιον τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, свеска В', ἐν Рώμῃ 1974, 676 и 1607–1616.

¹⁹ В. више о тој теми, М. I. Μαρκόπουλου, «Ἐκκλησιαστικὴ ταραχὴ ἐν Νάξῳ 1563», *исто*, 86, 87 и 102–105.

²⁰ Икона је малих димензија из 1817. године и чува се у манастирској ризници. Такође, у десном луку Светог олтара, у саборном храму манастира, чува се фреска Светог Григорија Паламе из 1785. године. О датирању фресака саборног храма в. Ἀθανασίου Παλιοῦρα, *Τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας στὸν Προῦσῶ*, Αθήνα 1997, 63 ид.

²¹ Пише карактеристично: „И *Ταργа* каже да је Тома учинио и чудо, јер је променио врсту риба, и учинио их сарделама, и јео је и наситио се, и испунио је своју жељу, и не беше лишен своје жеље овај светитељ. Ако је овај Тома свет, као и они које Папа проглашава за светитеље, где су њихове мошти? Где су њихова чуда? А Палама је светитељ и по свом животу, и по својим списима, и по својој часној смрти и својим светим моштинама“. *Τόμος Ἀγάπης*, Ἰάσιον 1689, 30–31.

²² *Исто*, 34–39.

²³ *Исто*, 85.

²⁴ *Ὁ Παλαμᾶς ἐκεῖνος*, 41.

²⁵ „Знам да су они који су жељни учења и учени људи, тражили раније светитељеве списе; и заиста смо хтели учинити ово благословено дело. Али треба да се извинимо јер наш Солун не може ово да обећа, јер овде људи преживљавају а не живе; ако би неко у неком другом граду пожелео да Бог запали ревност код некога Богом оснаженога, нека нам он каже своју богољубиву замисао и нема зависти. Спремни смо да му дамо списе које смо ми сачували.“ *Исто*, 16.

²⁶ О издањима овог Паламиног дела за време турократије в. у првом делу ове књиге.

²⁷ *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 1883, Δ', 96 ид.

²⁸ *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 1883, Δ', 100.

²⁹ Σοφοκλέους К. Οἰκονόμου, *Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ Ὁμιλίαи KB'*, Αθήνησι 1861, 11. Θεοκλήτου Διονυσιάτου, *Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης*, Αθήναι 1959, 210.

³⁰ Обавештење је саопштио учени монах Никодим Лавриотски, која је са одушевљењем прихваћена од учесника на научном слупу о Атанасију Парском на Паросу, 29. септембар – 4. октобар 1998. године.

³¹ *Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον*, изд. Σωφρονίου Μοναχοῦ Ἀγιορείτου, Ἐν Αθήναις 1885, 181.

³² Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, «Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης», *Μακεδονικά*, том I, 42–43.

³³ Није неоснована тврдња Софронииа Евстрадијадиса у његовом чланку «Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης», *Μακεδονικά*, том I, Θεσσαλονίκη, 42–43. Познато је да се и Атанасије Парски у истој епоси бавио збирком и издавањем дела Григорија Паламе. Међутим, потребно је даље истраживање да би неко могао да тврди да је кодекс Ω 95 из манастира Велике Лавре његов.

³⁴ PG 40, 8.

³⁵ В. детаљно Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Καρανικόλα († Μητροπολίτου Κορίνθου). «Ἡ Φιλοκαλία τῶν νηπτικῶν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα ἔργα», часопис *Ἐκκλησία*, том 31, Αθήναι 1954, 31–45.

³⁶ В. К. Ware, “Philocalie“, *Dictionnaire de Spiritualite Ascetique et Mystique*, том 12, стубац 1339 ид.

³⁷ В. детаљно E. Cavallera, PG Indices, Paris 1868. Да се забележи овде да је 162. том PG садржао дела следећи светих отаца: (Антонија Великог), Исаије Отшелника, Дијадоха Фотичког, Теодора Едеског, преподобног Филимона, преподобног Теогноста, Филотеја Синаитског, Теофана монаха и Петра Дамаскина.

³⁸ В. Vladimir Lossky, Ἡ Θέα τοῦ Θεοῦ, грчки превод Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, 202 ид. Г. Мартζέλου, «Ο ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, καὶ ἡ νεότερη δυτικὴ θεολογία», *Πρακτικά Θεολογικοῦ Συνεδρίου*, Θεσσαλονίκη 1986, 213 ид. Σταύρου Παγκάροглу, «Προλεγόμενα στὴ σπουδὴ τῆς Θεολογίας τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ περὶ τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν», *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς* 74 (1991), 741 ид.

³⁹ О спомену Светог Григорија в. у претходном поглављу.

Цон Бер, протојереј

НАЈВЕЋИ ИЗАЗОВИ ПРАВОСЛАВЉУ У МОДЕРНОМ СВЕТУ

Сматрам да постоје три важна изазова Православљу на Западу, али и генерално, који су међусобно повезани на различите начине.

Први би био препознавање напетости у чињеници да Православна Црква никада није прошла кроз модерност, а да ми људи јесмо. То је заиста сложено и тешко питање. Вредност, изазивање пријатности, божанственост и авантуризам Православља скривени су, заправо, у обредима, иконографији, то јест свим стварима које су идентитет Цркве. Међутим, ти садржаји никад нису прошле кроз модерност. Да бих боље објаснио ово што желим да кажем, послужићу се примером икона. На икони Силаска Светог Духа на апостоле сликамо Светог апостола Павла, али, судећи према изворима, он није био тамо. Међутим, упркос томе, никад нисмо изменили икону Педесетнице како бисмо приказали новије историјске налазе и чињеничну прецизност, већ смо је задржали у изворном облику. На тај начин, генијалност црквених аутора се огледа у томе што су задржали старе литургијске и духовне изразе, који представљају саму структуру Цркве. Међутим, тежина овог питања се огледа у томе да смо ми – индивидуална људска бића – резултат модерности (пост-модерности) и као такви имамо тешкоћу да научимо како да осетимо све те старине. Уместо тога радимо оно што много црква на Западу ради – обнављамо идентитетске структуре Цркве према нашем модерном разумевању.

Наш задатак се састоји у томе да чујемо склопове и целине старе аутентичности и да дозволимо нашем уму да их прихвати. Кажем да је то наш изазов, јер ми морамо да разбијемо и превазиђемо све менталне и психичке капацитете модерности. На тај начин ћемо моћи поново да приступимо истини представљеној кроз разне структуре Православља. То је изазов и може бити остварен ефикасно, али потребно је уложити напор. Са друге стране, можемо завршити као људи који стоје у цркви без икакве идеје зашто су ту. Гледајући ликовне представе, они сматрају да нису истините, управо због наведеног примера са Светим апостолом Павлом, али и многих других. Оно што нам је дато у Цркви кроз химографију и иконографију није ништа друго до давање живота који нас води Христу, али и који доводи Христа нама. Због тога су нам потребне преображене уши и преображене очи, како бисмо чули и видели оно што нам долази. Такође, потребно је објаснити како је то заправо могуће и управо то сматрам да је највећи изазов целокупног Хришћанства. Благо и генијалност Православља огледају се у тим сачуваним изразима које треба пренети људима у светлу модерности.

Други велики изазов, такође битан попут првог, огледа се у буђењу данашњих хришћана и њиховом окретању према свету који није материјалан. То је невероватно тежак изазов. Нама на Западу, Северној Америци, Западној Европи и на многим другим местима широм света нуди се просперитет у изобиљу и различити начини живота који носе комфор, уживање, привилегије

за које људи нису знали стотинама година у назад. Ми испуњавамо све наше потребе и бринемо о њима. Тачно је да још увек имамо сиромаштво, међутим, и оно је подношљиво у оквирима западне цивилизације.

Са друге стране, окружени свим овим изобиљем, заиста нам је тешко да чујемо Христове речи: *Ја сам Пут, Истина и Живот* (Јн 13, 7), или: *Ја дођох да живот имају и да га имају у изобиљу* (Јн 10, 10). Ми више не водимо борбу за опстанак, попут наших предака, већ имамо доста помагала која осигуравају наш живот. Када чујемо да Христос каже како је дошао да да живот, ми га замишљамо као живот који већ имамо. Ако смо жива бића, већ имамо живот, зар не? Ако тако размишљамо, Христов живот видимо као решавање свих свакодневних проблема и апсолутну сигурност, лагодан живот, посматрање изласка сунца 365 дана у години и сва остала уживања. Наш задатак јесте потпуно оријентисање нашег погледа мимо овог света и тада ћемо разумети какав живот нам је Христос дао. Ако прихватимо Његове речи, онда то постаје заиста велики изазов и борба. Ако Господ за себе каже да је живот и ако нам је дат живот кроз крштење онда смо примили стваралачи дух у себе. Све до тог момента, ми смо мртви баш онако како Христос каже: *Нека мртви сахрањују своје мртве* (Мт 8, 22). Наиме, можемо да мислимо да смо живи због тога што се крећемо, хранимо, склапамо бракове, идемо у позориште, имамо породице и сличних ствари. Међутим, ако тако посматрамо живот, онда не можемо схватити о ком животу говори Христос. Све ове ствари се налазе унутар царства смртности. Ако размишљамо да је Христос живот, онда то значи да, уколико смо раздвојени од Њега, нисмо живи. Неко ће отићи даље у размишљањима и рећи да још увек нисмо ни рођени потпуно. Бити рођен значи добити живот. Рођење није једноставно појављивање у овом свету. Многе ствари се појављују, али их често не посматрамо кроз рођење. Неко ће чак рећи да је гурнут у свет и да у томе није било никаквог избора. Поред тога, сама егзистенција, упркос свему што радимо, завршиће се смрћу. Почетак и крај бивствовања у

свету су дати и у томе нема слободе, закључиће неко. Међутим, оно што је Христос урадио својим доласком у свет и уништавањем смрти својом сопственом, давањем живота својом смрћу и свим осталим радњама које видимо у Светом Писму или химнографији Цркве јесте могућност да преко реалности наше смрти уђемо у нови живот. Као што рекох, шта год човек да учини смрт је његова неминовност. Но, питање које свако од нас треба да постави јесте како ћемо умрети? Све остало у животу је пролазно, попут богатства, сиромаштва или каријере.

Свети Максим Исповедник каже да је Христос изменио сврху наше смрти на начин да она може постати наше рађање за нови живот. Ово значи да после Христовог васкрсења више нисмо пасивне жртве смрти, већ сами можемо да кажемо да ћемо умрети, а не чекати да смрт дође као последица некакве судбине. Умреће сав наш егоизам и наше робовање страстима овог света. Када успемо да кажемо то, онда ћемо моћи да схватимо шта значи када Христос каже: *Ко хоће живот свој да сачува, изгубиће га, а ко изгуби живот свој мене ради и јеванђеља онај ће га сачувати* (Мк 8, 35). Тада више не живимо сами за себе, већ за друге. Ово је, заправо, суштина живота који нам је Господ показао својом божанском природом у себи. Ми смо позвани да, попут Христа, положимо свој живот за своје најближе и када то урадимо ми тек тада улазимо у нови живот. Тада почињемо да живимо и тада смо наново рођени, почев од крштења када смо миропомазани једном заувек. Дакле, ово подразумева заиста фундаментално окретање у погледу на оно што схватамо и називамо животом.

Када Свети Иринеј Лионски каже да је човек слава Божија, он тада човека не посматра попут нас у 21. веку, већ као мученика, то јест оног који више не живи за себе, већ за Христа и спреман је да страда за то што исповеда. То је слава Божија и живо људско биће. Ово захтева попуно окретање од оног што на сваком кораку чујемо да је суштина живота кроз разне рекламе и кампање. Када кренемо да размишљамо на другачији начин, тада ћемо

схватити да је, заправо, читава историја Светог Писма у нама, али неоткривена. Раније сам говорио како наше прво искуство у свету није ништа друго до египатско ропство, јер нисмо питани да ли желимо да се родимо, већ смо бачени у свет подјармљен страстима. Међутим, имамо избор да ли ћемо проћи кроз крштењску воду и престати да живимо за себе, већ за Христа.

Када сагледамо све ово, можемо схватити да смо рођени тек онда када се рађамо у животу који од нас захтева да се упутимо од овог света Христу. Када посма-

трамо ствари из такве перспективе онда схватамо да се читава историја Светог Писма одиграва управо у нама – то је кретање од Адама ка Христу; од египатског ропства према избављењу. Потребно је да увидимо начин како да се не предамо страстима и себичности, али и да научимо како да обуземо своје мисли. У том путовању морамо себе приморати да напустимо Египат и прођемо кроз воду крштења, како бисмо овај живот схватили као пустињу у којој немамо стални дом. У таквом свету без дома кушамо храну са литургијске трпезе припремљене од Бога лично. Када овако будемо живели, онда ће сам живот бити Царство небеско, а сам крст дрво живота, а не смрти. Управо у оваквом схватању видим други велики изазов Хришћанства и Хришћана данас – превазићи навикавање на овај свет у ком се живот развија у овоземаљским оквирима пре него у божанским; пре у иманентним, него у трансцендентним.

И трећи велики проблем Православља данас јесте стање збуњености које је последица многих историјских појава, на пример у виду револуција и емиграција прошлог века. Последице су недоумице у самој јурисдикцији Цркве које имамо тренутно у Северној Америци, али и понегде у Европи. Јасно је да је пожељно да будемо једно тело Господа Исуса Христа, јер се оно једино не дели. Међутим, дубоко знамо да се то неће десити све док не схватимо други проблем о ком сам говорио, то јест да не можемо да будемо житељи овог света. Често ћемо данас чути да је потребно да оформимо „Америчку цркву“, попут јурисдикцијских цркава Русије, Грчке, Антиохије, Србије и многих других. Ова врста „етноцентризма“ није само у констатацији да постоје различите етничке групе Северне Америке, већ штавише у жељи да се све оне превазиђу у виду „Америчке цркве“. Ми можемо бити једно, само уколико смо једно у Христу, а не у некаквом секундарном нивоу етничке идентификације. У томе је суштина живота у овом свету – схватање да где год да се налазимо на земљи можемо бити једно, као што се каже у *Посланици Диогнету* да отаџбина хришћана може бити свака држава, али да је њихова отаџбина свима страна, где год се налазили. Формирање „Америчке цркве“ неће решити проблем јурисдикцијског нереда, јер тада западамо у замку раскола и заборављања да сви чинимо јединствену целину Тела Христовог, одакле и извире наш идентитет.

Превео са енглеског Лазар Марјановић

Игуманија Домника (Коробејникова)

НАЈЛЕПША МУЗИКА НА СВЕТУ ИЛИ БЛАЖЕНИ МИЛОСТИВИ

Беседу хоћу да почнем од једног невеликог размишљања. Сви људи воле лепоту. Душа сваког човека чува у самој дубини сећање о лепоти првобитног раја и целог живота тражи ту рајску лепоту. И где је све људи не тра-

же! У заласцима и освитима, у звезданом небу и морском заплускивању обале, у слатким звуцима виолине и флауте, у песми славуја, у вештим творевинама људских руку. Међутим, све су то само слаби, пролазни одблесци исконске лепоте – човек не може да се њима наслађује бесконачно, не може њима у потпуности да засити своје стремљење ка лепоти. Али на земљи постоји другачија, непролазна лепота, која је пуна истинске утехе. Ова се лепота назива љубав и милост. За човека, који је стекао љубав и милост, нема потребе да тражи лепоту у нечем спољашњем. Предивно је само његово срце, и зато сав живот за њега, сваки његов трен постаје предиван. Свети страдалник Евгеније Боткин писао је у једном свом писму: „Што више живим и видим, тим се више уверавам да је најдрагоценија на земљи људска душа. Ако је она добра и чиста, она звучи тако дивно, тако чудесно, као ниједна узвишена музика”.

Погледајте, какве тачне речи! Као да их је рекао велики старац! Добра и чиста душа дража је и лепша од

свега на свету, она звучи тако дивно, као ниједна узвишена музика! То је стварно тако: видети доброг, милостивог човека, општити с њим – то је једно од највећих наслађивања.

Због чега је тако прелепа душа милостивог човека? Свети Николај Српски то објашњава веома кратко: „Божичја доброта сија кроз доброг човека”. Ево и одговора. У души милостивог човека сија Бог. Зато је милостиви човек тако предиван. И у овоме је главни смисао заповести: *Блажени милостиви* (Мт. 5, 7). Ми понекад схватамо ову заповест сувише уско. Ако би нас питали због чега треба бити милостив, могли бисмо одговорити: „Ради тога да бисмо помогли ономе коме је потребна помоћ”. Али, као што каже Свети Јован Златоуст, Бог није сиромашан, и без нас може помоћи сиротима. Тада је, може бити, потребно бити милостив ради тога да бисмо се спасили? Господ је рекао: *Блажени милостиви, јер ће бити помиловани*. Али неправилно је схватати ову изреку чисто јуридички: због добрих дела – спасење, због одсуства добрих дела – кажњавање. У овој изреци је много дубљи смисао.

Због чега је, у самој ствари, човек призван да буде милостив? Или, тачније, зашто? Зато што је такав сам Бог. Ова заповест узводи човека према необичној лепоти, необичном савршенству: човек постаје сличан Богу. Управо се у томе и састоји блаженство. Владика Атанасије Лимасолски овако расуђује о томе: „Када кажемо *милостиви* или *милосрдни*, онда се спомиње милостиња. Међутим, Христос не говори о томе, Он се не зауставља на спољашњим стварима – у Његовим речима постоји особита дубина. Када чујемо реч *милостиви*, наш се ум подиже ка самом Богу. Сећате се како говоримо у Цркви: *јер си Ти милостив и човекољубив Бог, помилуј ме по великој милости Твојој*.

Милостиви – то је епитет Бога. Дакле, милостиви човек подражава милостивог Бога. Код преподобног Исаака Сирина постоје предивне речи: *Шта је то милостиво срце? То је срце које жали читаву творевину, све људе, тако да, када их човек види, или их се спомене, у његовим очима теку сузе*. Зашто је тако? Зато што је такав Бог. Бог воли све без изузетка – то је основна истина Цркве”.

Ето због чега су блажени милостиви. Они су слични Богу и блажени, као што је блажен Бог. И „они ће бити помиловани” – зато што су се сродили с Богом, схватили Га, схватили шта је то Царство Небеско и зато су способни да уђу у њега и живе с Богом. То је веома узвишена заповест, истовремено једноставна и тешка. Бог од нас не очекује просто спољашњу милостињу, већ потпуну унутрашњу промену, тако да се срцем уподобимо Њему, како бисмо заволели сваког човека онако како га Бог воли – толико да бисмо били спремни да дамо живот за сваког човека, не услед осећања дуга, већ услед силне љубави.

Господ је стварно дао човеку овај дар – да воли ближњег свога тако силно, да би чак био спреман жи-

вот свој дати за њега. Хоћу да вам наведем два примера. Један од њих је из писма доктора Боткина. Ево како је он писао о једном случају, који га је поразио: „Доктор Г. испричао ми је о свом другу који је за време руско-турског рата дошао једном после боја у шињелу на голом телу и у војничким подераним ципелама, без обзира на снажан мраз. Показало се да је сусрео рањеног, да није имао чиме да га превидије, и да је поцепав своје рубље за повоје, а осталим га оденуо. И он је то учинио весело, просто и добро. Далеко смо, још смо далеко од њих...”

Ево тако кратко, али потресне приче. Представите себи: човек по снажном мразу остаје готово наг, само у шињелу и без обуће! Он је, наравно, ризиковао не само своје здравље, него и сам живот. И то је учинио не уз принуду, већ весело и просто, зато што га је покретала љубав, за њега је било природно да управо тако поступи.

Сада хоћу да наведем још један пример – из беседе митрополита Антонија Сурошког. Он прича о једном свом пријатељу. „Памтим писмо које сам примио за време рата од мог пријатеља, сада епископа Серафима Циришког. Био је веома високог раста, широких рамена и овоме се није радовао, зато што је обраћао сувише много пажње на себе. Једном приликом у метроу сићушни дечачић поред њега повуче га за рукав и каза: *Деда, реци – теби није досадно самом тамо горе?* Ето, Серафим ми је написао: *Увек сам се жалио што сам тако крупан, а сада за то благодарим Богу: када у нас пуцају, два човека могу да се сакрију иза мене...* То није била шала, такво је било његово зажање”. Овај човек радовао се томе што може својим телом да сакрије друге од метка! Такви примери изазивају страхопоштовање, усхићење. Стварно, каква је у томе лепота и сила – у томе да тако волите ближњег!

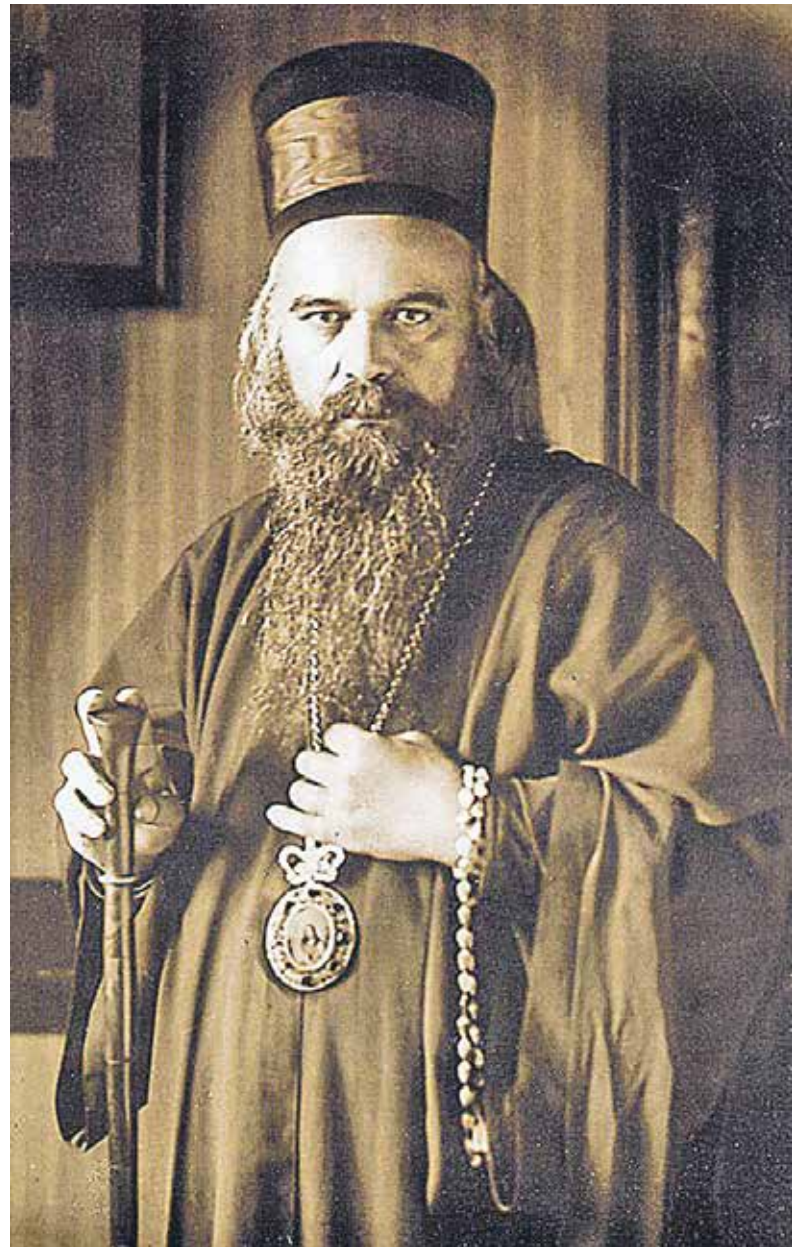
Наравно, у нама се и нехотице појављује питање да ли бисмо могли тако да поступимо? Постоји ли у нашем срцу таква љубав? Мислим да је, наравно, Господ свакоме од нас положио у срце способност да воли ближње силно и ватрено. То је средиште наше душе, лик Божији у нама, који смо призвани да очистимо и узвисимо, како би он засијао као сунце. Али понекад бива тако да се предајемо сујети и заборављамо ово своје призвање или уопште не видимо у себи ове способности – да све волимо и милујемо. Шта да чинимо у таквом случају? Преподобни Гаврило (Ургебадзе) је говорио: „Љубави је могуће научити се”.

Стварно, љубави је могуће научити се у нашем обичном животу. На који начин? Преко свакодневних малих пројављивања љубави, можемо рећи, кроз мале милостије. Као што говори владика Атанасије Лимасолски: „Налажење милостивог срца почиње од простих ствари: од тога на који начин говориш с другим човеком, с каквим му расположењем помажеш”.

Један руски проповедник XIX века говорио је о овоме скоро исто као владика Атанасије: „Буди милостив према свима, свагда, најразноврсније и свакојако: и чини милост, и гледај милостиво, и говори милостиво, и суди милостиво, и ћути милостиво”. Исконска милост појављује се не само у великим жртвама, него и у томе како говоримо с ближњима, како посматрамо, чак и у томе како ћутимо. Ето, овакве мале милостије можемо увек и свуда указивати ближњима, при сваком сусрету. Управо ће тако наше срце омекшати, исцелити се од страсти и постати предивно, чисто. Као што говори преподобни Исидор Пелусиот: „Човек милостиви је лекар

своје душе, зато што као да силним ветром изгони из ње тамне страсти”.

Погледајте, какав диван приказ! Као што због облака не можемо видети сунце, тако због помисли, страсти не видимо Бога. Али милост изгони све наше страсти, као што силан ветар растерује облаке. И Господ, Сунце правде, почиње да сија у нашој души. Чак најнемоћнији човек, када твори милост, то јест посматра милостиво, говори милостиво, поступа милостиво – постаје предиван, зато што благодат Божија просвећује његово срце. Преподобни Силуан Атонски је говорио: „Често због једног поздрава душа осећа у себи благу промену”.

Када указујемо малу милост ближњем, чак и када просто топло поздравимо, у нашој души дешава се промена – она омекшава, просветљује се.

У исто време, овом малом милошћу пружамо ближњима најбољу помоћ. Јер управо су такве мале милостије, у ствари, више од свега потребне нашим ближњима. Нису им толико потребне наше жртве ради њих, колико наше просто, добро, озбиљно, нежно обраћање. Свети страдалник Евгеније Боткин веома је добро писао о томе. Његова сестра од стрица Вера једном је поделила с њим у писму, да би дала све ради среће својих сестара. А Евгеније јој је одговорио веома мудро:

„Један човек не може дати другоме потпуну срећу, али му може помоћи да постане срећан. Нека он не чека ради овога било какве из низа надлазећих случајева: живећи с човеком, којег жели да види срећним, на сваком кораку може различитим ситним доказима љубави, безначајним уступцима да му олакша живот,

вара са душевно поремећеним. Ево шта је он сам писао о том случају: „Из његових неповезаних речи успео сам да схватим да себе сматра великим преступником, по свему судећи, зато што се за време неког боја преплашио и некуда побегао. Сматрао је да је због тога читава ствар била изгубљена и да сада треба да умре. Настојао сам да

га утешим и распитивао сам се о његовој породици, а он је постепено утихнуо и, као да је загрејан, успокојивши оболелу душу, мирно заспао. После тога је спавао целим путем, али сам одлучио да га не остављам и до ноћи сам заспао поред њега, међу уснулим телима и великим прљавим чизмама мојих сапутника”.

Ево, тако је он просто помогао болесноме да дође к себи, умири се – без икаквих лекарских средстава, већ просто нежним речима, благом пажњом.

Блага реч, пажња према ближњем, милосрдно, нежно, деликатно обраћање има огромну силу. Због чега? Зато што сам Бог узима учешће у овој милости, коју указујемо ближњем. Сам Бог почиње да делује и у ближњем и у нама, када творимо и најмању милост.

Свети Лука (Војно-Јасенецки) имао је помоћника, књиговођу-ревизора, сасвим обичног човека. Али, ево, гледајте шта нам о њему приповеда Свети Лука: „Он беше милосрдан: познавали су га сви убоги, познавали су га сви који су долазили због помоћи у епархијску управу. Према њима је увек био пажњив, нежан. Сви који су му долазили и имали с њим служ-

одстрањујући препреке његовом спокојству. Поверујте да је и то много, тим пре што то уопште није лако као што се може учинити. Човек, ма какав он био, сусреће толико великих потешкоћа, препрека, огорчења на свом животном путу, да истог часа пропада, дошавши у додир с њима. Али ја сам уверен, ако снаге његове не би биле у исто време поткопане, нерви раздражени и натегнути различитим ситним незгодама, једва приметним убодима ближњих, он би много чешће излазио као победник из своје борбе и брже би се и боље исправљао после пораза”. Интересантно, када је Евгеније писао ово, њему је било свега седамнаест година, и погледајте како је мудро размишљао! Он је од раних година осећао душу човека, схватао је да код сваког човека постоје унутрашње жалости, да свако много трпи због својих немоћи. Он је знао колико је важно у свакидашњем општењу утешити ближњега, подржавати га малим знацима љубави и пажње. То и јесте највећа милостиња коју један човек може дати другоме.

Хоћу да вам испричам случај из житија Светог Евгенија. Када је био на фронту, често је био у прилици да хитно евакуише рањенике. Једанпут, за време евакуације, из воза у којем су превозили рањенике, при кретању је испао рањени војник. Кретање воза било је још споро, и војник се није повредио, подигли су га и вратили у воз. Евгеније Сергејевич је схватио да овај рањеник није при себи, и одлучио је да га премести у други вагон, код здравих војника. Доктор је рачунао на њихову помоћ у случају да војник поново пожели да искочи. Али на овоме се није окончала докторова брига. Почео је нежно да разго-

бена посла, одлазили су од њега са осмехом, умирени нежношћу и топлином, које су зрачиле из његовог срца, пуног љубави. Последњи минути његовог живота били су обележени самим Богом као блажени тренуци. Лежао је полусвестан у својој постели и одједном отворио очи и рекао: „Где сам? Мени је тако добро – где сам ја?” Одговорили су му: „Како где?! У својој постели”. – „Не, не! Не, мене су узнели, узнели високо... Високо су узнели и посветили ме... Никада у животу није ми било тако лако и добро”. Шта је то што му је показао Господ Бог уочи његове кончине? Показао је да ће бити узнесен високо, високо до престола Божијег у насељима праведних; показао је да га сматра достојним рукоположења у свештеника. Владика неба и земље нека га удостоји спокоја са свима својим светима”.

Ево какво савршенство може достићи најпростији човек, када твори милостињу. Хоћемо ли и ми успети у духовном животу? Богато пружајмо милостињу. Наша милостиња састоји се у томе да раздајујемо своју љубав, своје нежне речи, благо обраћање, и, осим тога, да приносимо на жртву своју вољу, своје време, своје мишљење – то јест чинимо све да не огорчимо ближњега. Милост може да се пројави и у једноставној деликатности. Старац Емилијан (Ватидис) наводи овакав пример: „Ако предложиш твоме брату да пође с тобом у шетњу, а он неће, не инсистирај, него му реци: Чекај, заборавио сам! Па ја имам овог часа један посао”. На тај начин међу вама неће настати ни најмања дистанца. Не инсистирај на ономе што неће ближњи. Буди увек у слози са свима”.

То јест, чак и када нас ближњи одбије, настојмо да учинимо тако да се он не помете због свога одбијања, онда то и јесте наша милостиња. Када човек чини тако, постаје предиван, сличан Богу. Постаје способан да схвати Бога и заволи Га свим срцем. Као што говори старац Емилијан: „Ако хоћемо да било када заволимо Бога, морамо заборавити на своју осећајност, заборавити на себе. А према ближњем се морамо односити веома деликатно. Сами ћемо трпети угњетавања, али загрејмо живот ближњег својом љубављу и својим учешћем”.

Управо тада можемо заволети Бога на прави начин, свим срцем, када смо осећајни према ближњем, када не мислимо о себи већ следимо само за тим да не огорчимо ближњег. Милост према ближњем на најприроднији начин уводи нас у љубав према Богу. И у исто време на прави начин волети ближњег могуће је само онда, када волимо Бога. Као што говори владика Атанасије Лимасолски: „Ко може истински састрадавати са другим? Ко се може радовати радошћу другог, хвалити брата, истичући га и давајући му предност, прво место? Ко се може радовати томе што ближњи успева, а самог себе да не види? Ко је способан за то? Само онај ко је умртно себе, своје страсти, вољу и настојања и иште само славу Божију и везе са Богом, одакле црпи благодат, и то му је довољно. Довољно му је да буде близу Бога”.

Стварно, својим снагама човек не може постати милостив. Он може само да пружа милостињу, то јест да се стара да буде мек, приступачан, да одсеца своју вољу, да одбацује помисли против ближњег. А усрдну милост, дубоку, пламену љубав према ближњем човеку даје Господ, када човек борави у молитви.

Старац Софронije (Сахаров) је говорио да управо молитва пружа осећање љубави и милосрђа према целој творевини. Он је писао:

„Стани чврсто умом у Богу, и доћи ће моменат када ће се бесмртни Дух дотаћи срца. О, то је додир Светог светих. Њега не можемо поредити ни са чим: он рађава срце љубављу, и светлост љубави ове излива се на целу твар, на сав свет људски”. Видите, како он говори: када се човек моли и Господ посећује његово срце Својом благодаћу, тада се услед посете Божије срце човечије испуњава љубављу, чистотом, смирењем које обухвата сав свет. И то је главни знак да је човека истински посетио Господ, да Он делује у њему. Човек може даровати љубав и милост ближњима онда када у њему пребива Бог, када Бог делује кроз њега.

Нека у нашем животу милост према ближњем и љубав према Богу буду неразделиви. У овоме се и састоји блаженство, као што пише старац Емилијан: „У Причама Соломоновим говори се: *Милостиња и вера да не оскудевају у теби, обавиј њима врат свој и стећи ће ти благодат*”. Милостиња и вера, то јест твоје братољубиво понашање с ближњима и општење с Богом, треба да буду чисти, беспрекорни и непорочни. Као што уздижемо свети путир и дискос, Тело и Крв Христову, и изговарамо: „Твоје од Твојих, Теби приносимо...”, тако и ти приноси сваког дана двоструку жртву: прво, љубав и непорочно понашање у општењу с људима, а друго, унутрашње искрено и простосрдачно обраћање Богу. Ова два дела жртве подижи високо, како би Бог непрестано гледао на њих као на Њему приношене дарове. И тада ће ти Дух Свети дати Своју благодат и дарове.

Превео са руског Горан Дабетић

Наталија Борисова

ШЕСТОПСАЛМИЈЕ

У састав Шестопсалмија улазе псалми 3, 37, 62, 87, 102. и 142. У цркви се затварају Царске двери, гаси светло, и само слабо светлуцају пламичци кандила и свећа у рукама чтеца, као пламичци наде старозаветних праведника на спасење, и осветљавају храм и душе људи. Чтец трипут изговара Анђелску песму: „Слава на висинама Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља“ (Лк. 2, 14). Шта значе ове речи? У овој песми говори се да славу Богу пре свега поју небожителји који се радују испуљењу човечанства; да је Спаситељ донео светост на земљу, помиливши грешно човечанство с Богом, који је тиме показао своју љубав према људима. После Анђелске песме човек већ хоће да узнесе хвалу Богу и двапут моли Божију помоћ у томе: „Господе, отвори усне моје, и уста моја огласиће хвалу Твоју” (Пс. 50, 15). Затим почиње само Шестопсалмије. После прва три псалма чтец узноси Богу мало славословље. У то време из олтару излази свештеник, стаје лицем ка олтару и пред затвореним Царским дверима чита 12 јутарњих молитви. Свештеник симболише Христа Спаситеља, који узноси Оцу своје молитве за сав род људски (1Јн. 2, 1-2). Чтец чита остале псалме. Неки изабрани стихови псалама понављају се да би се на њима зауставила наша пажња. У древности је ове стихове певао хор и сав народ.

Обичај је да се за време читања Шестопсалмија стоји усправно и са страхопоштовањем, да се не удаљава и да се не хода по цркви. У црквеном уставу о овоме је написано следеће: „Тако говоримо Шестопсалмије с пажњом и страхом Божијим, као они који невидљиво беседе са сами Христом Богом нашим, и молимо се за грехе наше”. Шестопсалмије треба читати пажљиво, „не брзајући”, осећајући одговорност момента.

Ако се окренемо ка историјским догађајима, онда се на период гоњења, које је цар Саул подигао на Давида, односи псалам 62; псалми 3, 37. и 142. на време устанка Авесалома, сина Давидовог; а псалми 87. и 102, према тумачењу блаженог Теодорита Кирског, описују (пророчки) Вавилонско ропство (Пс. 87) и ослобађање из њега (Пс. 102). Уосталом, свети Оци, тумачи Псалтира, према питању о историјском континуитету, па и према ауторству псалама односили су се као према другостепеним питањима. За њих је главна била духовна страна, и управо њу су постављали у основу схватања сваке појаве. Наиме, тумачећи Стари Завет, они су издвајали два слоја духовног проучавања: религиозно-морални (стање човекове душе) и месијански (пророчанства о Христу). Јасно је да избор псалама Шестопсалмија није случајан, овај избор начинио је Дух Свети.

Превео са руског Горан Дабетић

ОСВЕШТАНА ВАВЕДЕЊСКА ЦРКВА У ГЛАВИНЦИМА КОД ЈАГОДИНЕ

Хришћани села Главинаца (Драгоцветска парохија код Јагодине) окончали су након три године од полагања камена темеља изградњу нове цркве коју је 9. јуна 2019. године освештао Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски

Након чина освећења храма, током којег су у свети престо положени делови моштију Светог великомученика кнеза Лазара Косовског, Преосвећени Владика Господин Јован је вернима упутио следећу поуку: „Браћо и сестре, Богу хвала што смо удостојени да благодаћу Духа Светога освештамо овај нови храм посвећен Пресветој Богородици, то јест Ваведењу. Храм је светиња јер га освећује и испуњава Дух Свети. Најсветији део храма јесте свети олтар и овај престо који смо опрали. У њега се још од првих векова полажу частице моштију светих мученика који су пострадали за Христа, јер је Црква Божија утврђена крвљу мученика. Сви који припадате овој парохији живите под покровитељством и заштитом Пресвете Богородице, али од данас сте под молитвеном заштитом и Светог великомученика Косовског Лазара. Помолимо се и Богородици и Светом Лазару да се и сами освећујемо кроз освећење овога храма. Помолимо се да они помогну нашем страдалном народу на Косову и Метохији и свуда где страда православни народ, а скоро да нема места на свету где не страдају. Неко ће се питати зашто страдају православни? Зато што Бог на тај начин хоће да нас учврсти у вери и да нам каже да се страдањем улази у Царство Божије. Нека молитве Пресвете Богородице и Светог великомученика Косовског Лазара буду са вама. Када год улазите у храм, сетите се да сте управо под њиховом молитвеном заштитом. Бог вас благословио!

Његовом преосвештенству Господину Јовану на Ли-

„У име Оца и Сина и Светога Духа, помаже вам Бог, браћо и сестре!

Благодаримо Богу Духу Светоме који је данас преко нас недостојних осветио овај храм и који нас је сабрао да овде учествујемо у освећењу храма и Светој Литургији да би кроз освећење овог храма било и наше освећење. Зато се Цркве освећују Духом Светим да би они који улазе у храмове били исто тако освећени. Све

оно што се дотиче светиње постаје свето, али да бисмо се дотакли светиње морамо се трудити да будемо свети. Господ је једини свет по природи, а ми једино по благодати. Зато је сваки човек свет онолико колико има благодати Божије у себи и колико по њој живи. Сви који смо крштени имамо благодат Божију, али чувајмо је да би и она чувала нас.

Данас смо осветили овај мали храм, мали по простору, али за Духа Светога и Тројичног Бога нема малог или великог храма. Сви су исти, поготову кад се граде из љубави и у славу Божију. Храмове зидамо и у спомен наших преминулих, јер и они који су овде живели пре нас радују се због самог постојања дома Божијег. Зато се истински радујем што смо благодаћу Духа Светога осветили ову цркву.

Добро се сећам, драги моји Главинчани, када ме је ваш свештеник, заједно са вама, позвао да дођем овде, јер постоји место где су се ваши преци молили. Заиста, дошавши овде морам да вам кажем да сам на овом месту осетио молитве ваших светих предака. Дуго сам у себи размишљао колико ли је изговорено молитава на месту овог храма. Колико ли је суза изличено за здравље и спасење народа свога? Гледао сам лица људи који су били овде том приликом и неко ми је рекао да

тургији коју је служио у новоосвећеној цркви у Главинцима саслуживали су архимандрит Евтимије, игуман јошанички, протојереј ставрофор Радосав Станковић, протојереј Александар Гајић, протонамесник Миломир Тодоровић, протојереј Срђан Кандић, протођакон Иван Гашић, протођакон Нинослав Дирак и ђакон Далибор Нићифоровић. За певницом су били чланови певачког друштва *Србски православни појци* из Београда.

У Литургијској беседи Епископ Господин Јован је рекао:

сте били бојажљиви да ли ће владика дозволити да се овде зида храм. Када сам дао благослов, никад нећу заборавити радост ваших лица што ћете овде имати храм. Ја бих желео да вас та радост прати у животу. Она ће вас пратити уколико будете били у овом храму учешћем у богослужењу. То ће бити радост и Богу и вашим прецима који се данас радују на небу јер нисте изневерили њихову веру.

Браћо и сестре, рекох да је овај храм мали, али вас молим да га ставите у ваше срце да би вас он стално побуђивао на молитву и служење Богу. Сваки храм је освећен и освећује сваког човека. Господ нас је осветио, али само од нас зависи да ли тим освећењем живимо. Зато, увек проверавајмо своју веру. Пре неки дан смо прославили велики празник Вазнесења Господњег. То је празник који се сећа растанка Христа и његових ученика на земљи. Знамо да нема радосних растанака и да сваки изазива тугу, али једино је тај растанак био у радости. Из Јеванђеља видимо да су се они вратили својим домовима са великом радошћу зато што им је Господ непосредно пред своје вазнесење рекао: *Нећу вас оставити сиротне, доћи ћу к вама* (Јован 14, 18). Господ никад неће оставити човека, уколико човек не остави Бога. Бог је у Цркви, али у Цркви Тела Његовога. Зато је храм символ Тела Христовог. Када су се апостоли растужили пред Господом, Он је рекао да ће послати Духа Светога.

Браћо и сестре, Дух Свети упућује човека на истину. Сваки човек који живи истином Божијом никада неће да се служи лажима и преварама, јер зна да је у истини саздан и да тако треба да живи. Не лицемерјем, не фарисејством, него истинитом вером и слободом у Христу и зато је Господ рекао: *Познајете истину и истина ће вас ослободити* (Јован 8, 32). Од чега ће нас ослободити? Од нас самих, наше гордости, сујете, слабости. Човек који се не труди да се ослободи од тога, не живи у истини Христовој. Он живи у обманама и мисли да верује у Бога, али његова вера није плодотворна. Вера треба да буде плодотворна, а она је таква ако је претварамо у дела.

Нека је Господу слава што смо удостојени освећења ове цркве. Ја вас молим да долазите у њу ради молитве. На богослужењу реците Богу оно што вас највише стеже, јер не постоји човек без оптерећења. Господ је свуда присутан, али највише тамо где се врши Литургија. Бог чује, али немојмо се заваравати да само треба да чује када Га призивамо, а не када Га ружимо. Бог

чује и једно и друго, па нам даје правду онако како смо заслужили.

Данас бих искористио ову прилику да се захвалим у име Цркве Божије у Шумадији и име Епархије шумадијске свима вама који сте заиста помогли. Радујем се што сте помогли свом свештенику да вас води и предводи у градњи овог храма. Његово одликовање јесте ваше одликовање. Благодарим свима који сте на било који начин помогли изградњу овог храма. Захваљујем вам на љубави према храму и према Богу. Захваљујем се и онима који нису могли да дарују, али су се молили и желели да се ова црква данас освети. Она је мала и уклопљена у ове околне грађевине, али он сија небеском светлошћу. Сваки човек који се потруди и допринесе храму на земљи, гради свој храм на небу. Радујте се што имате овај храм, а тако и богослужење и службу Божију. Слушајте Свето Писмо и живите по Јеванђељу – то је порука светих Отаца Првог васељенског сабора. Нека сте благословени и нека вас молитве Пресвете Богородице увек чувају. Угледајте се на њу и на њен улазак у храм. Бог вас благословио!“

Достојанством протојереја Владика је одликовао надлежног пароха Срђана Кандића који је својим залагањем, а уз неизмерну помоћ верног народа, изградио овај храм. Новом протојереју Епископ је упутио ову поуку: „Оче Срђане, одликовање које си данас добио, којим те одликовала Црква Божија, јесте одликовање које се даје када човек прво послужи Цркви и народу, па тек онда себи. Истина је да је ово можда високо одликовање за твоје године и дужину твоје свештеничке службе, али ја као владика не гледам на године, већ гледам на веру и жртву свештеника – његову послушност и смиреност. Ти си за време боравка на овој парохији то показао. Верујем да ћеш да наставиш са још већом вером и молитвом, јер молитве, добра и милосрђа никад није довољно за човеково спасење. Ово одликовање немој да сматраш као нешто што би требало да те узвиси, већ да те смирује. Црквено одликовање се не даје попут државних одликовања. Даје се као награда, али првенствено за подстрек и веће служење Богу, народу и Цркви. Наравно, ти си са овим Божијим народом завршио и храм у Коларима и овде у Главинцима. Ово одликовање није само твоје, већ целе парохије и свих оних који су и најмање учинили да се овај храм доврши, било материјално или молитвама. Надам се и верујем да ћеш се још више трудити да служиш, јер служење у Цркви јесте служење Богу. Зато се у Цркви вреднује мера служења, а не место које човек заузима, а служи се само у смирењу. Онај који нема смирења, не служи Богу и Цркви, већ само себи. Молим те да у животу избегавах реч ја, већ је замени са ти. Тако ћеш стално бити са Богом и народом. Нека ти је срећно и Богом благословено и нека те благодат води и руководи.“

За заслуге током подизања нове цркве Ваведења Пресвете Богородице у Главинцима Вчадика Јован је одликовао архијерејском граматом признања Зорана Глигоријевића, а архијерејске захвалнице добили су Мирољуб Милић, Животије Благојевић, Живорад Благојевић. Постхумно, архијерејска захвалница је додељена и Милораду Лукићу.

Трпеза љубави организована је у сеоском Дому културе уз пригодан културно-уметнички програм локалног фолклорног друштва.

ОСВЕШТАНА ОБНОВЉЕНА ЦРКВА БРВНАРА У ДАРОСАВИ

Црква брвнара у Даросави саграђена је тридесетих година XIX века, што се може закључити на основу записа сачуваних на иконама са иконостаса цркве. Велика грађевинска интервенција изведена на цркви 1905.

године изменила је њен лик и у дубокој мери нарушила њену аутентичност. Тада је на крову уместо шиндре, која је била дотрајала, постављен покривач од лима. И кровна конструкција која је до тада била стрма и прилагођена шиндри, преправљена је, па је црква умногоме изгубила на пропорционалности. Такав кровни покри-

вач остао је на цркви све до пред крај XX века, када је скинут и уместо њега поново постављен покривач од шиндре.

Након оронулости и оштећења у невремену 2014. године, јасно је било да је неопходна генерална обнова коју је спровео крагујевачки Завод за заштиту споменика културе. Реконструкција је успешно спроведена, о чему сведочи и европско признање које је додељено крагујевачком Заводу.

У суботу, 13. јула 2019. године, када наша света Црква прославља Сабор светих дванаест апостола, верни народ Даросаве са свештенством дочекао је свог архијереја, Његово преосвештенство Епископа шумадијског Господина Јована, испред обновљене цркве брвнаре посвећене Светим апостолима Петру и Павлу. Уследио је чин освећења ове историјски врло значајне богомоље, током којег је Епископ у свети престо положио честице моштију Светог великомученика кнеза Лазара Косовског. Изражавајући захвалност свима који су узели учешћа у обнављању и опремању храма, Његово преосвештенство Господин Јован, вернима је предочио смисао освећења цркве, које је упоредио са крштењем.

Након освећења храма, Владика Јован је служио Свету Литургију уз саслуживање архијерејског намесника орашачког протојереја ставрофора Миће Тирковића, архијерејског намесника опленичког протојереја ставрофора Миладина Михаиловића, протонамесника Радивоја Марића, Александра Миловановића и Ивана Теодосића, јереја Милоша Мијатовића, протођакона Ивана Гашића и ђакона Стевана Илића и Александра Бабића.

На малом входу Његово преосвештенство Епископ Јован је протонамесника Радивоја Марића одликовао чином протопрезвитера и том приликом му је рекао да се нада да ће му ова награда бити подстицај на даље духовно и морално уздизање.

У литургијској беседи Владика Јован је рекао:

„У име Оца и Сина и Светог Духа, помаже вам Бог, браћо и сестре!

Данас је благословени и благодатни дан – дан дара Духа Светог који је преко нас недостојних осветио овај храм који је поново васпостављен да се у њему свршава најсветија тајна – тајна Цркве Божије и Свете Литургије. Верујем, браћо и сестре, да се данас радују наши преци који су градили овај храм, јер је овај храм заблестао у славу Божију, а за добро свих нас који у њега улазимо.

Сваки храм је парче неба на земљи, јер се у њему свршава најсветија тајна Свете Литургије. Управо се помоћу ње своди небо на земљу и земља уздиже ка небу. Свака Литургија, браћо и сестре, јесте богојављење са свима светима који учествују у њеном служењу. На тај начин сви крштени хришћани учествују у Светој Литургији и служе. Литургију не служе само епископ и свештеници, већ сви који су сабрани.

Потребно је имати свест да је Евхаристија благодарење. Зато човек, пре него што почне да се моли Богу, прво треба да заблагодари за сва знана и незнана дела које нама Бог чини, а на првом месту што смо се пробудили. Замислите колико је оних који нису осванули. Нама је Бог подарио овај дан да осветимо храм и да се осетимо освећенима, а то ћемо осетити уколико се

заиста трудимо да живимо хришћанским животом и врлинама. Сваки крштени хришћанин је потенцијални светитељ, како кажу свети оци. Зато се хришћани називају светима, јер у себе узимају светињу Тела Христовог и тако се освећују. Када се причешћујемо то радимо ради опроштаја наших грехова и вечног живота. Само причешће нас опомиње да смо пролазни људи, ма колико наш живот на земљи трајао. Све је пролазно, само је Бог вечан, али је вечан и човек који је у Богу. Вечан је сваки човек који, примивши Свету тајну крштењу и дар Духа Светога, живи крштењским животом.

Често говорим – ако смо само крштени, а ништа од тога не употребљавамо и не примењујемо у нашем животу, ни само крштење нас неће спасити. Ми хришћани смо послати у свет да сведочимо Бога, поготову онеме који не зна за њега. Незнабожац није само онај који не зна за Бога, већ сваки онај који зло чини; који уместо љубави, сеје мржњу, уместо слоге, сеје неслогу. Ми хришћани, који смо се у Христа крстили и обукли, треба да сведочимо да нас је Бог у овај свет, који у злу лежи (1 Јованова 5, 19), послао да живећи у њему поново остваримо рај. Бог је створио свет да буде рај и био је све док је човек слушао Бога и живео по заповестима Божијим. Свет је био рај све док човека ношеног нечастивом силом да он треба да буде изнад Бога нису обухватиле сујета и гордост. Тада је човек доживео пад и тако затворио врата раја која су била затворена све до васкрсења Христовог. Међутим, у моменту васкрсења су поново отворена и дан-данас стоје широм отворена.

Но, на врата раја улазе они који заиста желе спасење и вечни живот. То су они који на првом месту *ишту Царство небеско и правду Божију* (Матеј 6, 33), каже Јеванђеље. Када је човек праведан може га омаловажа-

вати цео свет, али он не може да падне, јер има Бога у себи. Неправедан човек може да буде јак и силан, али без обзира на ком положају био пашће зато што је одвојен од Бога.

Браћо и сестре, житељи овог места, имате овде освећену Цркву у којој ће се вршити Света Литургија. Молим вас као пријатељ и владика, немојте дозволити да када звоно звони Црква буде празна, јер онда не треба ни служити Литургију. Литургија се служи ради хришћана и ради причешћа. Где нема причешћа, не треба ни да се служи Литургија. Све нас ће ово звоно опоменути када будемо изашли пред лице Божије и када нас Бог пита да ли смо се трудили да колико толико живимо литургијским животом.

Докле год слушамо речи светог Јеванђеља даће нам Бог снаге и моћи да будемо Божији људи са достојанством, јер бити човек значи бити достојан Бога, зато што је човек створен по слици и прилици Божијој. Данас, у име Епархије шумадијске, благодарим свима који су помогли да се овај храм обнови и да га сачувамо сличним као у првим временима када је саграђен. Захваљујем свима и нека сте срећни и благословени. Нека данашње освећење освети

све вас који сте присутни и да ту благодат пренесете на домове и породице ваше. Нека Господ помогне да будемо хришћани и прави Божији људи. Бог вас благословио и сваким добрим даровао!“

Епископ је одликовао арахјерејским граматама признања Јована Филиповића из Даросаве и Снежану Миловановић из Лазаревца, архијерејским граматама

захвалности Милована Павловића из Даросаве и Јелену Грујић из Даросаве. На предлог архијерејског намесништва орашачког у Аранђеловцу, Епископ Јован је доделио Бојану Радовићу, председнику општине Аранђеловац, орден Војда Карађорђа, а истим орденом одликован је и Марко Грковић, директор Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу.

Након Свете Литургије, мештани Даросаве на челу са својим парохом, уприличили су трпезу љубави за све окупљене.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ХРАМ СВЕТОГ ЛУКЕ КРИМСКОГ СВЕЧАНО ПРОСЛАВИО СВОЈУ САВУ

У крагујевачком насељу Мале Пчелице, у кругу Завода за збрињавање одраслих особа, централно место данас је био храм Светог Луке Кримског кога смо свечано прославили.

Свету Литургију служио је протојереј ставрофор Зоран Митровић, парох малопчелички, уз саслужење протојереја Слободана Бабића, пароха ердечког, и протонамесника Петра Бранковића, пароха цветојевачко-јовановачког.

У току Литургије прота Зоран беседио је о милосрђу према ближњем, истакавши потребу жртве за ближњег која се у овом заводу на сваком кораку огледа, споменувши и данашњег светитеља Светог Луку који је најбољи пример човекољубља и милосрђа према ближњем.

Након Литургије и опхода око храма благословен је и пресечен славски колач у присуству Владице Станојевића, директора завода, као и његових сарадника и корисника услуга Завода.

Следећи пример честитих домаћина, уприличена је и трпеза љубави у просторијама завода, трудом свих за све.

Зоран Митровић, протојереј ставрофор

ЛИТИЈА У ЈАГОДИНИ ПОВОДОМ ПРАЗНИКА СИЛАСКА ДУХА СВЕТОГ НА АПСТОЛЕ

Празник Силаска Светог Духа на апостоле свечано је прослављен у Јагодини. После Свете Литургије и вечерње молитве из Храма Светих апостола Петра и Павла кренула је градска литија. У овом молитвеном ходу узело је учешћа мноштво верног народа и деца са својим вероучитељима, најмлађи чланови КУД „Каблови“ из Јагодине и Покрет јагодинских извиђача. Литију је предводило свештенство намесништва беличког са градоначелником Града Јагодине Ратком Стевановићем. У литији су узели учешћа и припадници Војске Србије.

Градска литија се кретала од цркве Светих апостола Петра и Павла до општине. У центру града се литији придружило свештенство и народ из Старе јагодинске цркве Светих Арханђела Михаила и Гаврила. Литије су кренуле и из храмова Покрова Пресвете Богородице и из храма Преподобне Мати Параскеве – Свете Петке. Свака литија је већ утврђеном путањом обишла битне записе, споменике и локације.

Призор је био величанствен, ђаци са кадионицама, деца са иконама, крстови, рипиде, барјаци, свештенство, представници локалне самоуправе, војске Србије, друштвених организација и верни народ у непрегледној колони, људи покрај пута који се радосно крсте и поздрављају учеснике литије. Попут апостола који су после Педесетнице кренули у свет да проповедају благу вест, тако су и верни јагодинци са својим свештенством и градском управом пронели радост своје вере, наде и љубави улицама града.

После градске литије постали смо сведоци братске љубави колачара који су се несеквично потрудили припремивши пригодно послужење за своје суграђане и госте.

Предраг Димитријевић, вероучитељ

СЛАВА МЛАДЕНОВАЧКЕ ВАРОШИ

Празник Силаска Светог Духа на апостоле, Тројичиндан, прослављен је свечано у младеновачком храму Успења Пресвете Богородице. Евхаристијском сабрању начелствовао је Архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић, уз саслужење младеновачких свештеника. Литургији је присуствовао многобројни благочестиви народ, који је приступио Светој Чаши. Поводом младеновачке литије штампан је и седамнаести број билтена „Благовесник“, који уређује братство Светуспенског храма.

С обзиром на то да је овај празник слава Младеновца, након евхаристијског сабрања, мноштво грађана на челу са свештенством младеновачким и председником ГО Младеновац Владаном Глишићем је кренуло у литију. У литији су учествовали и чланови КУД-а „Војвода Јанко Катић 1896“ из Младеновца. Литија се кретала од младеновачке Цркве, централним градским улицама, до зграде Градске општине. Ту су узете молитве за град и његове становнике, а потом се кренуло до записа у старом градском језгру. Након тога литија се вратила пред храм Успења Пресвете Богородице. После литије преломљен је славски колач овогодишњег домаћина славе Марине Јањушевић, а домаћин наредне године ће бити Горан Спасојевић. Након тога изведен је пригодан програм у којем су најмлађи чланови КУД-а „Војвода Јанко Катић 1896“ извели сплет игара из Србије. Певачка група поменутог КУД-а отпевала је неколико пригодних песама. Трудом овогодишњег домаћина, братства младеновачког Храма, као и верног народа трпеза за све присутне је приређена у порти.

Марко Јефтић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ У КОРИЋАНИМА

У недељу, 16. јуна, на празник Силаска Светог Духа на апостоле, Црквена општина корићанска је прославила своју храмовну славу. Свету Литургију су служили протојереј ставрофор Милорад Тимотијевић и протонамесник Дејан Марјановић, док су за певницом били теолози и вероучитељи ове парохије.

Отац Дејан је у беседи нагласио да је врло важно неговати богомдану светост живота, јер искушења данашњег времена утичу да се она често изгуби. Такође, он је захвалио овогодишњем свечару Вуку Опанчини и његовој породици на

несебичној помоћи приликом прославе храмовне славе, али и свима који својим прилозима улепшавају овај храм. При крају Литургије, у храму је одслужено вечерње Педесетнице. Уследила је славска литија, након које је прerezан славски колач. Према већ устаљеној традицији, овогодишњи свечар Вуко са својим домом је припремио послужење у порти храма, тако да је велики број окупљених парохијана, уз учешће на Светој Литургији, имало прилике и да на овај начин учествују у прослави цркве.

СЛАВА СТАРЕ МИЛОШЕВЕ ЦРКВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

На Духовски понедељак, 17. јуна, Стара Милошева црква је прославила своју храмовну славу Светом архијерејском Литургијом коју је служио Епископ шумадијски Г. Јован. Владика Јовану су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Својим појањем Литургију је улепшао хор „Успење Пресвете Богородице“.

Литургији су присуствовали представници Скупштине града Крагујевца на челу са председником Мирославом Петрашиновићем, затим начелница шумадијског округа Биљана Илић Стошић, председник скупштинског Одбора за просвету и културу Миљан Бјелетић, директор Агенције за стамбено планирање Јован Рвовић, представници МУП-а, те представници Војске Србије.

По благослову Његовог Преосвештенства, верном народу се обратио јереј Владан Костадиновић између осталог рекавши: „Својим силаском Дух Свети апостоле чини ловцима васељене, корифејима љубави. Познавши Бога, апостоли дају светлост другима, својим наследницима, да је и ми у Цркви Божијој, рођеној на данашњи дан, примимо“. Славски колач је преломљен под записом, а верни народ је заједно са својим Владиком наставио прослављање Духова – славе Старе Милошове цркве у Крагујевцу.

Мирослав Василијевић, протођакон

ЛИТИЈА УЛИЦАМА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

На други дан Духова, град Крагујевац одржава своју литију која традиционално креће из Старе Милошове цркве. Након вечерње службе под записом на Духовски понедељак 17. јуна, литија предвођена Епископом шумадијским Г. Јованом кренула је кроз центар града. Литијска колона дуга више стотина метара кренула је из порте Старе Цркве преко двомостовља реке Лепенице, кроз пешачку зону до Трга код крста где је Владика Јован узнео молитве за заштиту, напредак, одржање, мир и благостање свих становника града Крагујевца. Након узнесених молитава, колона је прошла поред Поште, Општинског Суда, Главном улицом поред Саборног храма, скренувши ка Театру „Јоаким Вујић“, а потом ка Првој крагујевачкој гимназији, где је уз присуство ученика и вероучитеља ове школе, као и чланова црквеног хора изве-

ден краћи музички наступ током којег су отпеване духовне песме. Литија се након тога поред градске пијаце Лепеничким булеваром вратила у Стару цркву.

У литији је учествовао представник Скупштине града Ивица Момчиловић, одред Полиције, одред Војске Србије, Ватрогасна јединица, КУД „Смиље“, КУД „Соколови“, те ученици ОШ „Ђура Јакшић“ предвођени својим вероучитељем Миодрaгом Крстићем, као и ученици Прве крагујевачке гимназије.

По повратку у Стару цркву, у порти храма одржан је пригодан културно-уметнички програм наступом КУД-а „Смиље“ и КУД-а „Жубор“, а прослава литије града је завршена концертом уметника из удружења „Крагујевац концерт“, који окупља крагујевачке извођаче народне музике.

Мирослав Василијевић, протођакон

ПРАЗНИК ДУХОВИ ПРОСЛАВЉЕН У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Смедеревска Паланка свечано прославља празник Силаска Светог Духа на апостоле. Празновање је као и сваке године започело служењем Свете Литургије у парохијским храмовима, после чега је уследило вечерње богослужење са коленоприклоним молитвама, а потом је свештенство са својим народом из својих цркава кренуло у свечану литију градским улицама све до зграде општине, где нас је дочекао председник општине Никола Вученска са својим сарадницима и припремљеним славским колачем.

После резања славског колчака архијерејски намесник јасенички протојереј ставрофор Велибор Ранђић обратио се присутном народу пригодном беседом, честитао градску славу и позвао на следовање јеванђелских начела, по угледу на свете апостоле.

Владимир Степановић, ђакон

ОСВЕЋЕЊЕ КАПЕЛЕ У МАНАСТИРУ ВЕНЧАЦ

Дана 18. јуна, када наша Света Црква прославља успомену на Светог Јоаникија митрополита црногорско-приморског, Његово преосвештенство Епископ Г. Јован је пре Свете Литургије коју је служио у манастиру Венчац, освештао капелу у склопу конака овог манастира.

Након дочека Епископа верни народ са свештенством је ступио у нову капелу посвећену Светом Јоаникију у склопу конака манастира, коју је Владика освештао и у олтарски престо положио делић моштију Светог великомученика козовског кнеза Лазара, а потом освештао и иконостас капеле. Епископ се обратио верницима и изразио захвалност свима који су узели учешћа у изградњи и опремању ове капеле. Након освешћења капеле Владика Јован је у храму „Светог архангела Гаврила“ у склопу манастира служио Свету архијерејску Литургију уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

По Светој Литургији Епископ Јован је пререзао славске колаче братству манастира и особљу Здравственог центра у Аранђеловцу и доделио грамате прознаћа командиру ватрогасне јединице града Аранђеловца Ненаду Миливојевићу и монаху Јоаникију. Владика се затим обратио вернима својом беседом о Светој Тројици. Он је навео да смо на Светом Крштењу примили Светог Духа и да смо се тада крстили у име Свете Тројице, као и то да све шта се догађа у овом свету се дешава у име Свете Тројице, од Оца, кроз Сина у Духу Светоме. Дарови које приносимо на Светој Евхаристији су најбољи пример љубави Бога према човеку и деловања Светог Духа, јер Он тај хлеб и то вино претвара у Тело и Крв Христову. Епископ је навео да је Свети Јоаникије кога прослављамо кратко био на епископском трону, али да је показао како треба бити Епископ и како се треба залагати за свој народ и веру хришћанску.

Епископ Јован је потом на гробу архимандрита Георгија (Милошевића) служио годишњи помен и освештао надгробни крст.

У сали конака манастира уприличена је трпеза љубави, на коју су били позвани сви окупљени у манастиру.

Немања Искић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА У РАНИЛОВИЋУ

Дана 24. јуна, када наша Света Црква прославља успомену на Свете апостоле Вартоломеја и Варнаву, у месту Раниловић, наомак Аранђеловца, верни народ је дочекао свога архијереја заједно са свештенством орашачког намесништва у порти храма Светих апостола Вартоломеја и Варнаве. Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

По прочитаном Светом Јеванђељу, Епископ је присутне вернике поучио беседом. „Где се служи Литургија, невидљиви Бог је увек присутан. Господ нас обилно дарује својим даровима, а на нама је да му кроз свој живот искажемо захвалност, јер треба да живимо живот достојан Бога, достојан хришћанина. Прави пример исправног живота треба да нам буду Свети апостоли, јер су они ревностно проповедали и ширили реч Христову. Свети апостоли су гарант наше вере, јер су они васкрслог Господа видели и опипали, и они су Његови сведоци. Апостоли су били одушевљени тиме да им се и демони покорављају, али их је Господ подсетио да не треба то да им значи већ чињеница да су њихова имена записана на небесима. Тамо где влада љубав, ту нема места страху, јер љубав припада ономе који верује“.

Након заамвоне молитве и свечане литије око цркве, Епископ Јован је пререзао славски колач и пожелео срећну славу свима који славе. Потом је у сали парохијског дома уприличена трпеза љубави.

Немања Искић, јереј

ВИДОВДАН ПРОСЛАВЉЕН У БЕЛОШЕВЦУ

У петак 28. јуна, прослављена је храмовна слава Свети великомученик косовски кнез Лазар у Белошевцу. Прослава је започета евхаристијским сабрањем којим је начелствовао Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала Епископ се обратио окупљеном верном народу нагласивши да данас прослављамо 630. Видовдан од оног Видовдана када се српски кнез Лазар, са оним делом војске која је била одана Богу и Цркви, определио за Царство Небеско. „Свети кнез Лазар је на данашњи дан усмерио нашу отаџбину и наш народ ка небесима, одредивши се не за земаљско, него за Небеско Царство и правду Божију. Срби не памте Светог кнеза Лазара само по његовој храбрости на Косову Пољу, већ и по његовој вери у Бога и светом животу“.

Након заамвоне молитве начињена је литија око храма, а затим освешћено славско жито и колач који је преломљен са овогодишњом колачарком Аном Павловић. Колач за следећу годину преузели су Милан и Слађана Миловановић са својом породицом.

У наставку сабрања протојереј Милан Благојевић служио је парастос пострадалим Србима у свим ратовима, а потом су вероучитељица Милева Пушоњић Радовић, Ирена Баћић, наставница музичког и деца из ОШ „Драгиша Луковић Шпанац“ одржали су приредбу посвећену Светом великомученику косовском кнезу Лазару и мученицима српским. Затим је уследила трпеза љубави у сали парохијског дома за све присутне уприличена трудом колачарке Ане Павловић и њене породице.

Немања Стојковић, ђакон

СЛАВА КАПЕЛЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

У четвртак 4. јула, када наша Света Црква прославља преподобну мати Анастасију Српску, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Каленићу поводом славе манастирске капеле која је посвећена Светој Анастасији. Преосвешћеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Молитвено сабрање су улепшали припадници певачког друштва „Српски православни појци“ из Београда.

По прочитаном јеванђелском зачалу, Преосвешћени се обратио присутнима рекавши да сваки родитељ, било телесни или духовни, има жељу да му људи кажу да су његова деца добра, поштена, ваљана и честита. Сваки родитељ ће у детету видети свој лик, оно што је уградио у њега. То би на првом месту требало да буду вера у Бога и хришћанске врлине. Али исто тако прави родитељ ће видети и недостатке и осетиће горчину у својој души знајући да је њего-

вим пропустом дете постало такво какво јесте. Да би дете било добро прво корен мора бити добар. Али ако корен није насађен у Христу, у Цркви, у светим оцима, онда се суши. Ако родитељ није васпитао себе у духу Цркве, нема васпитања деце... Како нам каже данашње Јеванђеље, једни ће се сврстати међу ових пет мудрих девојака, а други ће се сврстати са оних пет лудих девојака. Да ли Господ назива човека лудим? Не у оном смислу болесно лудог човека. Али сваки човек који не спрема себе за Царство Небеско јесте духовно луд. Он ћерда свој живот. И када је дошао Женик, њихова се светиљка угасила јер нема ничег доброг у њима и остале су пред затвореним вратима. Неко би се запитао да ли Господ затвара врата Раја? Не! Човек је тај који затвара врата раја, одбивши да послуша Бога због своје гордости. Човек је затворио врата Раја, али Бог својим оваплоћењем их поново отвара, да ми сами бирамо хоћемо ли их држати отворена или ћемо их сами затварати. А све ово нам открива да ли ми размишљамо о вечности, што је све чинила мајка нашег Светитеља, Светог Саве. Она је сву себе припремала за Царство небеско, али својим припремањем спрема је и своју децу. Она је светиљку коју је Бог запалио у њој чувала и пренела на своју децу. Живот је припрема за живот вечни, чему нас уче и данашње Јеванђеље и Света Анастасија. На самом крају Епископ је нагласио да се Света Анастасија украсила врлинама и живела је да би се причешћивала живим Хлебом који са неба силази. Имала је она искушења и невоља, али је она била у Христу и са Христом. Преосвећени је позвао да се помолимо сви, и очеви и мајке, да нам Света Анастасија да снаге и моћи да васпитавамо своју децу у духу Цркве у духу вере.

По заановној молитви Владика је пресекао славски колач, после чега је након отпуста литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је својим трудом уприличио сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА У КОПЉАРИМА

Дана 5. јула, верници у селу Копљари код Аранђеловца прославили су своју храмовну славу преподобну мати Анастасију, мајку Светог Саве. На Светој архијерејској Литургији Његовом Преосвештенству Епископу шумадијском Г. Јовану саслуживали су севештеници Шумадијске епархије. По прочитаном Светом Јеванђељу, Епископ је присутне вернике поучио беседом, истакавши да „требамо да будемо благодарни Господу, али ми не само да нисмо благодарни, већ смо Господа Христа и разапели. Света Литургија на којој смо окупљени је заправо благодарност, захвалност Богу и из благодарности узносимо принос Богу. Господ куца на врата наших срца и на нама је одлука да ли ћемо их ми отворити за Бога. Богу треб да будемо благодарни и на томе ко су и какви су наши преци. Мајка Светог Саве, преподоб-

на Анастасија, треба да буде светли пример свим мајкама како се треба владати и како треба своју децу васпитавати и којим их путем водити. Морамо обратити пажњу на свој живот и морамо се волети међусобно, јер онај ко каже да воли Бога кога не види, а не воли брата који кога види, тај не говори истину. Да бисмо били истински срећни, требамо да се молимо за срећу свих, а не само за своју срећу“, поучио је шумадијски Архипастир.

Након заамвоне молитве и свечане литије око цркве, Епископ Јован је пререзао славски колач и пожелео срећну храмовну славу свим мештанима. Потом је у порти храма уприличена трпеза љубави.

Немања Искић, јереј

ПЕТРОВДАН У ЈАГОДИНИ

Прослава славе Саборног храма Светих апостола Петра и Павла у Јагодини отпочела је Светом Литургијом, коју је служило свештенство храма уз саслужење свештенства осталих јагодинских храмова. У Литургији је учествовао велики број верника од којих се већина причестила. Појање црквеног хора је увеличало овај свечани догађај.

У Литургији су учествовали представници локалне самоуправе, чланови црквених одбора, како овог, тако и осталих јагодинских храмова, представници војске итд. После службе и литије, резани су славски колачи храма и црквеног хора при истом храму. Овогодишњи колачар Драгица Тодоровић предала је колач новом колачару Милидару Тајићу. Такође, колачар хора при храму Светих апостола Петра и Павла, Јасмина Миленковић, предала је колач Љиљани Милеусић-Марковић, хорском диригенту. Након овог свечаног тренутка уследило је послужење за све присутне, припремљено са пуно љубави и труда наших колачара. У порти храма се већ традиционално одржава „Етно-сајам“. На сајму су своје производе изложили излагачи из скоро свих крајева Србије. Било је ту: содација, абација, ћурчија, опанчара, столара, везиља, ткаља, сликара, кројача, пчелара, посластичара и многих других, тако да можемо рећи да се на сајму могло видети све што људска рука може да направи. Ову прославу су увеличали и чланови фолклорних и певачких друштава, који су припремили диван програм.

Предраг Димитријевић, вероучитељ

ПЕТРОВДАН У РАЧИ

Црква Светих Апостола Петра и Павла у Рачи прославила је своју крсну славу заједно са верним народом окупљеним око Тела и Крви Христове. Свету Литургију служио је архијерејски намесник рачански протојереј ставрофор Миладин Михаиловић уз саслужење свештеника Епархије шумадијске.

Мноштво народа је приступило Светој Чаши и сјединило се са Христом. Отац Младен Ђурановић је пред препу-

ном Црквом говорио о величини светих апостола које прослављамо, о њиховом послању, о угледању на њих. Тако научен и охристовљен народ после Свете Литургије допунио је своје молитве у крсном входу око цркве, а на крају тога пререзан је славски колач и освећено жито.

Богоугодно дело су учинили и свештеници рачанске цркве Влада Бранисављевић, Ненад Савић и Миломир Васиљевић припремивши трпезу за све који су тога дана дошли Светој Цркви. Свако ко је дошао на Славу Цркве у Рачи отишао је пун благодарења Богу и свештенству који Богу и народу рачанском служи.

Марко Арсенић, ђакон

ЦРКВА У ГРОШНИЦИ ПРОСЛАВИЛА СВОЈУ СЛАВУ

Црква у Грошници је прославила своју храмовну славу Свете Апостоле Петра и Павла Светом Литургијом коју су служили протојереј Душан Илић и јереј Ненад Милојевић. За певницом су појали монахиња Ирина (Брковић) и богослови из Грошнице.

У својој беседи прота Душан је нагласио важност првоврховних апостола Петра и Павла као оних личности на којима је Бог изградио своју Свету Цркву. Подсетио је верне на снагу вере коју су имали апостоли и позвао све нас да угледајући се на њих имамо ватрену љубав према Господу као и једни према другима.

Након причешћа верних, преломљен је Славски Колач чији је домаћин ове године био докторант теолошких наука на Православном богословском факултету у Београду Марко Урошевић. За наредну годину Славски Колач је преузео Миломир Јевремовић.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ПЕТРОВДАН У АРАНЂЕЛОВЦУ

Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован је у четвртак, 11. јула служио празнично бденије у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

После бденија Епископ Јован је верни народ поучио беседом о значају празника. Епископ је рекао да су апостоли били ученици Господа Исуса Христа, али су, после Христовог Васкрсења, постали учитељи васељене. Апостоли су, када их је Господ позвао, оставили све што су имали и кренули за Христом. Апостол Павле је, по речима Светог Писма, био веома mudar човек, али је ту мудрост најпре усмерио против Бога, али када га је осенила светлост Божија, ослепео је и тек тако ослепљен је видео да је његова ученост донела само зло, а потом се окренуо ка добру. Замолимо Господа да

нам подари духовни вид, вид који је обратио апостола Павла правом и истинском Богу, јер ако је Бог опростио Савлу за његове грешке и Савла преобразио у апостола Павла, ако се искрено покајемо, опростиће и нама.

На дан Светих апостола Петра и Павла у храму посвећеном овим Христовим ученицима, Свету Литургију је служио Архиепископски намесник орашачки, протојереј ставрофор Мићо Ћирковић уз саслуживање аранђеловачких свештеника. Свету Литургију су својим појањем улепшали чланови хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца.

Након Свете Литургије и свечане литије око храма, пререзан је славски колач данашњим славарима породици Вулета из Аранђеловца, која је за све окупљене вернике и госте припремила славску трпезу у сали парохијског дома. У порти храма су чланови КУД „Електропорцелан“ извели сплет игара и тиме улепшали ову прославу.

Немања Искић, јереј

ПЕТРОВДАН ПРОСЛАВЉЕН У РАЛЕТИНЦУ

Манастир Ралетинац прославио је своју славу Петровдан у петак, 12. јула. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архиепископску Литургију уз саслуживање свештеника и монаха Епархије шумадијске. Овом светом сабрању присуствовао је велики број верника који је испунио порту манастира. За певницом су појали чланови певачког друштва „Српски православни појци“ из Београда.

Током свете Литургије, Епископ Јован се обратио верујућем народу, честитаваши празник: „У ову обитељ наш се народ вековима сабирао и тражио утеху. Људи су овде долазили да траже смирење и да разговарају са Богом кроз молитву, а не да разговарају о нечему што није Црква. Велика је радост сабирати се у дом Божији. Дом Божији најпре треба да буде наше срце. Наше прво исцање у молитви је исцање Царства Божијег. Ми смо се данас овде сабрали да прославимо два велика апостола, учитеља васељене. Свети Јустин Ћелијски рекао је да су апостоли Петар и Павле два најбогатија сиромаша. Они су живели Богом и ходили Богом, а нису имали ни торбе ни штапа у овоме свету, јер су све оставили ради Христа. Апостоли нису окупљали народ око себе, већ око Христа, јер су знали да само оно што се сабира око Христа јесте вечно“, истакао је Епископ Јован.

Након опхода око храма уследио је чин резања славског колача и трпеза љубави која је приређена трудом и љубављу игуманије Евгеније и њеног сестринства.

ДАНИ МИЛОВАНА ВИДАКОВИЋА У НЕМЕНИКУЋАМА

На празник Светих апостола Петра и Павла, 12. јула, са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, одржана је традиционална културно-уметничка манифестација „Дани Милована Видаковића“ у порти цркве неменикућске. Ово је 24. година како се на Петровдан, дан храмовне славе, у организацији Црквене Општине неменикућске, Општине Сопот, Библиотеке Града Београда и Библиотеке Сопот, у Неменикућама одржава поменута манифестација која се приређује у част нашег великог романописца Милована Видаковића, рођеног у Неменикућама. Пре почетка програма, Владика Јован служио је у цркви помен Миловану Видаковићу уз саслужење свештенства шумадијске Епархије.

Културно-уметнички програм отворили су поздравном речју парох неменикућки протојереј Новак Илић, и председник ГО Сопот Живорад Милосављевић, а потом су наступиле вокалне солисткиње Марија и Марина Гобовић. Присутнима се обратио и председник Матице српске књижевник Драган Станић, а у драмском делу програма наступили су глумци Биљана Ђуровић и Лепомир Ивковић с делом „Кнез Лазар одлази“. Програм су играма из Србије додатно улепшали КУД „Шумадија“ из Влашке, као и КУД „Космај“ из Сопота, а радови ликовне колоније „Неменикуће 2019“ изложени су за посетиоце испред цркве.

После програма, Црквена Општина Неменикуће и верни народ су за све присутне приредили трпезу љубави.

Бојан Миленовић, вероучитељ

СЛАВА ЗАЈЕДНИЦЕ „ЗЕМЉА ЖИВИХ“ У БРАЈКОВЦУ

У понедељак, 15. јула, када Црква Божија прославља Полагање часне ризе Пресвете Богородице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање Епископа мохачког Г. Исихија (Роговића), викара Епископа бачког, служио је Свету архијерејску Литургију у порти брвнаре по свећене Светом великомученику Георгију у Брајковцу поводом славе заједнице за рехабилитацију и ресоцијализацију оболелих од болести зависности „Земља живих“. Епископима су саслуживали свештеници и монаси Епархије шумадијске и гости из Епархије бачке.

Литургији је присуствовао и директор Канцеларије за односе са црквама и верским заједницама др Милета Радојевић са својим сарадницима. Свечаност Сабрања увеличана је појањем хора „Свети Димитрије“ из Лазаревца, под диригентском палицом протонамесника Владимира Стојковића. Надахнутом беседом Епископ Јован подсетио нас је на значај данашњег празника као и на помоћ и заштиту коју је Пресвета Богородица кроз векове пружала свима који јој молитвено припадају. Нарочито се Владика осврнуо на зна-

чају речи које је Пресвета Богородица упутила присутнима на свадби у Кани Галилејској: „Што год вам каже, учините“ (Јн. 2, 5). Овим речима Мајка Божија позива на послушање њеном сину. Пресвета Богородица је схватила своју дужност у овоме свету, да за Бога живи и да њему, као извору Живота, приводи и друге људе. То она и данас чини, приводећи верне Господу и учећи их да чине оно што је Господ рекао. На крају Литургије вернима се обратио и Епископ мохачки Исихије изразивши велику радост због учешћа у данашњој прослави, преневши окупљенима поздраве, молитве и благослове Епископа бачког Господина Иринеја (Буловића). Овом приликом Владика Јован доделио је орден Војска Карађорђа Милану Мишковићу из Лазаревца, директору РБ „Колубара“ у знак признања за несебичну помоћ заједници „Земља живих“.

Након Свете Литургије за присутне је припремљена трпеза љубави, трудом штићеника заједнице у Брајковцу и њиховог старешине протојереја ставрофора Александра Новаковића.

ЦРКВЕНА СЛАВА У ДЕСИМИРОВЦУ

Доласком Епископа у јутарњим сатима 20. јула, започета је свечаност о црквеној слави Свете великомученице Недеље у Десимировцу. Свету архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства Шумадијске епархије.

Лепоту богослужења употпунили су чланови певачког друштва „Српски православни појци“, као и мноштво верног народа и деце која су учествовала у светој служби.

После јеванђелског зачала, верном народу обратио се прота Рајко који је бираним речима беседио о животу Свете великомученице Недеље.

На Литургији се причестио велики број деце која су живо учествовала у светој служби.

У част заштитнице овога села у години када се обележава 80 година од освећења овога храма, мештани су предвођени својим свештеником, а благословом нашег Епископа Јована, урадили подно грејање у храму и исти украсили новом керамиком као и иконом свете Недеље која се налази изнад улазних врата храма, а коју је после освећења славског колача наш Епископ Јован такође освештао. Колачар за ову годину је Владимир Миловановић који је одликован Архијерејском захвалницом, као и домаћини Милинко Милојковић, Зорица Милојевић, Лелица Ђурић, Милан Симић, Милоје Смиљковић и Катарина Мировић, уредница емисије „Шумадијски праг“, због изузетне сарадње са нашим храмом и мештанима приликом снимања емисија о обичајима крсних слава и Бадњег дана у Шумадији.

Након свете Литургије, културно-уметнички програм извела су деца предвођена професорима из Груже. Након тога приређен је ручак у сали црквене општине десимировачке уз помоћ чланица удружења „Коло српских сестара“ из Де-

симиловца. У току ручка у част свете Недеље отпевала је блок изворних песама наша млада парохијанка Катарина Богдановић из Церовца, иначе победница на Шумадијском такмичењу изворних песама, праћена нашим професорима музичког из средњих школа крагујевачких.

На крају ручка, Епископу се захвалио надлежни парох јер нас је Првојерарх удостојио својом посетом на овај велики дан. Уједно се захвалио и удружењу добровољних давалаца крви при храму Свете Недеље, који су учи славе организовали акцију добровољног давања крви у сарадњи са Клиничким центром из Крагујевца.

Дејан Петровић, протојереј

ХРАМОВНА СЛАВА У МАЛИМ ПЧЕЛИЦАМА

У среду 24. јула, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије у храму посвећеном Богородици Тројеручици у Малим Пчелицама.

Нашег Архијереја је свечано дочекало свештенство и многобројни народ ове парохије. Епископу су на бденију саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Наш владика је присутним верницима одржао веома надахнуту беседу.

На дан храмовне славе Свету Литургију је служио протојереј ставрофор Милан Беговић, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Пригодном беседом верном народу се обратио протојереј Александар Станковић.

После свечаног опхода око храма, пререзан је славски колач. Овогодишњи домаћини славе били су Милован и Верка Сретеновић из Малих Пчелица.

Потом је после приређеног послужења за све присутне вернике празнично славље настављено за званице у црквеном дому.

Зоран Митровић, протојереј ставрофор

ПРОСЛАВЉАЊЕ ИКОНЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

У четвртак 25. јула, када Црква прославља Чудотворну икону Пресвете Богородице Тројеручице, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Каленић у ком се чува чудотворна копија ове иконе. Овом приликом Преосвећеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Молитвено сабрање су својим појањем улепшали чланови певачког друштва „Србски православни појци“ из Београда.

По прочитаном јеванђелском зачалу Преосвећени се обратио присутнима говорећи да нас је данас сабрала ова чудотворна икона, односно пресвета Богородица којој је и ова света обитељ посвећена. „Они који редовно долазе на богослужења знају да нема богослужења у ком се не помиње мајка Божија. Зашто се мајка Божија толико прославља у

православном свету? Као што се и каже у њеном акатисту, лакше је избројати песак у мору него описати чудотворства и заштиту коју нам пружа пресвета Богородица. Али најбитнији разлог јесте то што нам је родила Спаситеља нашега Господа Исуса Христа. Молитва којом се Црква Богородици најчешће моли каже да је она часнија од херувима и неупоредиво славнија од серафима. То значи да њој припада већа част него што припада анђелима и свим светима. И сад замислите како човек треба да се осећа када има Богородицу за заштитницу и када прославља Мајку Божију. Зато је сва хришћанска уметност прожета ликом Мајке Божје. Ако погледамо видећемо да је Мајка Божија у центру храма, центру света осликана са натписом: 'Теби се радује Благодатна свака твар'. У акатисту Мајке Божије говоримо: 'Радуј се ти којом ће радост засијати целом свету'. Радост која долази од Бога и Мајке Божије ће засијати ма у каквом телесном и духовном стању ми били. Кад та радост уђе у човека, он ће лакше да поднесе патње, искушења и болести. Нема муке у којој Мајка Божија неће канути мало радости. Зато имамо коме да завапимо у муци, али и у радости, јер знамо да има ко да прими и наш плач и наше уздахе, а то је управо Мајка Божија. Зато јој се молимо да нас услиши и да нас укрепи па и уразуми. Свако, ма био и неписмен, може да научи три речи: 'Пресвета Богородице спаси нас', закључио је Владика Јован.

По заамвној молитви Преосвећени је пресекао славски колач. Овом приликом је, на предлог Епископа Јована Свети Архијерејски Синод СПЦ одликовао орденом Светог Саве другог степена Слободана Симића, за показану неизмерну љубав посебно према манастирима Епархије шумадијске, после чега је литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је својим трудом уприличио сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

СЛАВА МАНАСТИРА ПИНОСАВА

Слава Манастира Пиносава – Сабор Светог Архангела Гаврила, и ове године свечано је прослављена у тој древној светињи, у селу Кусадак. Велика манастирска црква била је испуњена верницима који су се окупили да учествују у Светој Литургији. Светом Евхаристијом начелствовао је Архијерејски намесник јасенички, протојереј ставрофор Велибор Ранђић, а саслуживали су му настојатељ Манастира Пиносава игуман Петар (Драгојловић) и протонамесник Далибор Новаковић. За Певницом су појали појци из неколико храмова Шумадијске епархије и Београдско-карловачке митрополије.

После читања Светог Јеванђеља пригодном беседом се верном народу обратио прота Велибор. У својој поучној беседи он је нагласио важност врлинског и литургијског живота за сваког човека. Током Свете Литургије око стоти-

ну верника, међу којима и пуно деце, приступило је Светој Тајни Тела и Крви Христове. На крају је одржана и литија око манастирског храма, а прота Велибор је на завршетку Литургије пререзао славски колач и освештао славско жито. Служби Божијој присуствовао је и председник Општине Смедеревска Паланка Никола Вучен са сарадницима, који са Владом Републике Србије чини много напора за обнову Манастира Пиносава.

Након Литургије, домаћин овогодишње славе, кусачанин Милан Гајић са породицом и мештанима Кусатка, организовао је славски ручак за преко три стотине људи.

У току славске трпезе хришћанске љубави одржан је и мали културноуметнички програм у којме су главну реч имала деца из КУД-а Кусадак. Настојатељ Манастира Пиносава игуман Петар је после завршетка културноуметничког програма свој деци из КУД Кусадак подарио пригодне поклоне. Целодневно славље наставило се све до касно поподне, уз песму, игру и хришћанско дружење.

ХРАМОВНА СЛАВА СТАРЕ ЈАГОДИНСКЕ ЦРКВЕ

Двеста први пут је најстарија јагодинска црква Светих архангела Михаила и Гаврила обележила своју славу, Сабор светог архангела Гаврила, и примила под своје сводове све људе и анђеле који су желели да учествују у Тајни силаска Неба на земљу и узласка земље на Небо.

Светом Литургијом, коју је служило јагодинско свештенство и народ, начелствовао је умировљени протојереј ставрофор Радослав Станковић. На служби је појао хор Старе јагодинске цркве под руководством Александре Димитријевић.

У надахнутој беседи отац Милан је говорио о значају и улози Светог архангела Гаврила у целокупном домостроју спасења. Отац Милан се захвалио свима присутнима, а посебно градоначелнику Јагодине, Ратку Стевановићу, и представнику Војске Србије, мајору Бранку Голубовићу, а беседу је завршио честиткама протојереју Александру Гајићу, старешини цркве, затим свештеничком братству, управи црквене општине и свима вернима заједнице закриљене крилима Светих архангела Михаила и Гаврила.

После причешћа великог борја верних, литије око цркве и резања славског колача, уследило је послужење за све присутне, као и трпеза љубави у организацији Братства цркве Светих архангела Михаила и Гаврила и Црквене општине при овој цркви, који су скупа били колачари на овој 201. слави цркве.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СВЕТИ АРХАНГЕЛ ГАВРИЛО, СЛАВА ЦРКВЕ У ЈАРУШИЦАМА

Слава Цркве у Јарушицама је јединствен догађај за то место. Тога дана се на Светој Литургији окупља мноштво мештана којима је Бог Отац, а ова Црква Мајка. Ове године народ је могао да види како је њихова Црква засијала у новом руху. Фасада је обновљена, Црква окречена и улепшана споља и изнутра, те је сада украс тога краја.

Свега тога не би било да није било народа и труда оца Младена Ђурановића који се од свога доласка у ову светињу труди да је обнови и улепша како доликује Дому Божијем.

Да Црква није само грађевина, већ народ и молитва видело се на дан црквене славе – Светог архангела Гаврила. Молитву и бескрвну жртву принео је протојереј Велибор Јовановић, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске. Беседу о Светим анђелима произнео је отац Велибор пред препуном Црквом. За певницом је појао отац Младен Ђурановић са својом супругом и синовима, а њима се придружио и вероучитељ Бојан Миленовић.

После Литургије сви су ишли у крсни вход око цркве и пререзали славски колач. За време трпезе љубави која је била домаћинска како и свих предходних година отац Горан се захвалио свима на топлој дочеку, а отац Младен на труду одборницима црквене општине као и свеукупном народу тога краја.

Марко Арсенић, ђакон

Манастир Вољавча прославио своју славу

На дан када наша Црква прославља празник Сабор светог архангела Гаврила, у петак 26. јула, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Вољавчи где је заједно са свештенством, монаштвом и верним народом прославио славу ове свете обитељи. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске, а појали су чланови певачког друштва „Србски православни појци“ из Београда.

Епископ је на почетку свог обраћања говорио о послушању и поретку у Цркви: „Ми браћо и сестре, знамо да су анђели и арханђели силе небеске и да је њима Бог дао послушање да служе човеку. Ми треба да им се обраћамо с молитвом и поверењем. Црква нас учи да постоје анђели који слушају Бога и анђели који то не чине, а то су анђели таме. Анђели таме су због непослушности изгубили спасење и то желе човеку. Неразуман човек често служи онима који му не желе добро, који су отпали од Бога. Да би анђели остали анђели потребно је да слушају и извршују вољу Божију. Потребно је да служе другима, а не да друге покуравају себи. У Цркви Божијој све је устаљено по реду и поретку, али човек често хоће да се врши његова воља, а не воља Божија. Тај поредак се може дефинисати као послушање Богу. Послушање Богу се остварује у нашим животима као послушање Цркви Божијој. Без послушања нема служења Богу. Слушај и Бога и ближњег и ето ти користи од послушања. Да позовемо браћо и сестре свете анђеле Божије у помоћ, да се угледамо на анђеле, на Пресвету Богородицу која је и родивши Бога остала у послушању“.

Након литије и чина резања славског колача, Епископ Јован је доделио Архијерејске грамате признања Љубиши Поповићу из Београда, Микици Арсенијевићу из Винче и Гордани Мијаиловић из Београда, поводом несебичне љубави коју су делима посведочили помажући манастир Вољавчу. У наставку сабрања приређена је трпеза љубави трудом игуманије Евгеније и њеног сестринства.

Урош Костић, ђакон

Љубисав Д. Поповић, протојереј ставрофор

ЦРКВА СВЕТОГ АРХАНГЕЛА ГАВРИЛА У БАГРДАНУ

Рукопис „О Багрдану и Багрданцима“, настао средином XX века, а сачуван у заоставштини протојереја ставрофора Љубисава Д. Поповића (1881-1966), начелника Министарства правде у Југославији пре Другог светског рата, који се ускоро појављује у облику књиге (приређивачи ђакон др Ивица Чаировић и протонамесник Миломир Тодоровић, „Каленић“, Крагујевац), садржи значајне податке о црквеној историји јагодинског Поморавља, између осталих и о најстаријој историји багрданске цркве

По предању постојао у Багрдану дрвени храм као на пример онај у Брзану, или онај што је био у Лапову, али је он био на брегу, у Старом селу, у збегу. Тек када су Турци отишли из Багрдана, Срби су га снели доле и поставили на место где је данашња црква. Сем овога, по предању, друго се ништа не зна о овоме храму, а још мање о свештенослужитељима при њему.

Када се у Багрдану увећао број становника насељавањем и када се појавила потреба за пространијим храмом, тадашњи Срби су сазидали садашњу цркву. О њеном зидању постоји веродостојан запис. Владимир Васић, начелник „окруја јагодинског“ је у Великом требнику, богослужбеној књизи при цркви, својеручно записао дословно ово:

„Храм овај св. Архангела Михаила – у селу Копривница, кои э започет 2^{га} июня 1869 год. и довршен 7^{га} новембра исте 1869. освешта се 8 новембра 1869 г. и истог дана пропоя.

Чин освештенија извршише: протоэрей окружја Ягодинског г. Миладин Милићевић, г. Милосав Поповић, свештеник копривничко-багрданскій и г. Милан Недельковић, ђакон и учитељ јагодински.

При томе првове богослужењу у овоме светоме храму присуствовали су: Владимир Васић, начелник окружја Ягодинског, рођенџм из Крагуевца, г. Павле Павличевић, начелник среза беличког, коме и ово село Копривница принадежи, радом из Шабачке нахије. Кметови: Никола Ристић, из Копривнице, Јован Векић, из Копривнице и Никола Петровић, из Багрдана.

При освештенију цркве и првој служби у овој помагао э свештеник врановачки г. Сава Поповић, учитељ месне школе Станко Радосављевић, Ягодинац, тотор Аврам Јовановић и црквењак Антоније Ђорђевић.

На овој служби присуствовало э и више парокіяна међу којима као најодличним именују се: Милисав Маринковић, Стојан Петровић, Јанко Голубовић, из Багрдана, далџ Тодор Јовановић, Вуча Велџић, и Анта Здравковић, из Копривнице; Милосав Томић и Милосав Ристић, из Врановца; Тома Радосављевић, Јован Грцић и Јоксим Евтић, из Гор. Рачника, и на послетку Павле Тошић, из Доњ. Рачника, Милорад Николић, из Гор. Штипља и Мият Недельковић и Миленко Стевановић, из Доњег Штипља.“

Овај запис нам казује када је храм отпочео да се зида, када је завршен, ко га је осветио и ко је већ од виђе-

них грађана присуствовао на првој служби Божјој. Записао га је учесник у прослави и садржина записа не подлеже сумњи, а нарочито, да је црква сазидаана 1869. године и да су именована лица у запису узела учешће у

прослави или присуствовала њој. Али запис „храм овај св. Архангела Михаила“ који треба да значи да је црква њему посвећена; затим запис „чин освештенија извршише“, који значи да је храм освећен – није тачан, јер храм нити је освећен, нити посвећен Светом арханђелу Михаилу. Запис је записао окружни начелник Васић, који, као лаик, није знао шта у црквеном језику значе речи „посветити“ и „осветити“. Он је присуствовао првој литургији у храму која је служена на сам дан Светог арханђела Михаила у јесен 8/21. новембра и мислио је да се њоме храм посвећује овом светитељу, па је тако и записао. Међутим, храм у Багрдану је посвећен Сабору Светог архангела Гаврила, или, како народ каже, летњем Светом Арханђелу, и њега слави, као своју славу, 13/26. јула сваке године.

Исто тако је погрешно записано да је црква освећена. Начелник је, присуствујући првој служби, мислио да прота Миладин, служећи службу са осталим свештеницима, освећује цркву па је тако записао. Он није знао да цркву, по црквеним правилима, не може да освете ни свештеници ни прота, него да то право припада искључиво епископу и да једино он може цркву да освети. Прота Миладин је овога пута, по благослову мит-

рополита, само положио антиминос, да би се могло, до освећења цркве, у њој да служи.

Сем тога, да црква у Багрдану ни до данас није освећена и да се у њој служи на антиминосу, као на покретном престолу, може да послужи као доказ и то што свете мошти нису стављене у свети престо, а то би апсолутно морало да буде, да је црква од архијереја освећена.

Храм у Багрдану је сазидан од тврдог материјала. Изграђен је у облику лађе са малим торњем и представља стил једнообразне базилике без кубета, али са елементима и примесама који указују да је храм пре романскога него готскога стила. То нарочито конструкција зидова показује. Они су, као и код свих цркава романскога стила, масивно изграђени и, као имитација лажних стубова, који су поделили храм на четири поља, носе кровну конструкцију. Непосредно пред улазом у храм је нартекс изграђен који чини целину храма и кроз који се у храм улази. Паперте у храму нема. Средина храма је дуга до

са стране, да разгледају шару, дајући коментаре сваки на свој начин о ономе што су видели. Власти нису на све ово равнодушно гледале и сматрале су као повреду основног закона у земљи, па су реаговале и прогониле нарочито оне који су били упорни у томе. Тако је због шаре на прозору багрданске цркве настрадао неки Стаменко Савић који се у Багрдану населио са женом и двоје женске деце из околине Титовог Ужица и одлежао три месеца затвора.

Кад се уђе у храм одмах лево је турски сто, а десно, место где се свеће пале за мртве. Пре овога свеће за мртве су се палиле око левог чирака доле, пред иконостасом. Али, како је ово стварало неред, реметило мир у цркви и сметало светој служби Божјој, престало се са паљењем свећа овде. Дугогодишњи татор и ревноитељ цркве Витомир Векић, трговац из Багрдана, устројио је место за паљење свећа за мртве тамо где се сада пале.

На западном зиду, лево и десно од врата, су ђаконици, јер за њих у олтару није било места. Пред олтаром су два гвоздена чирака за паљење свећа за здравље, а на своду храма три полијелеја, велики, средњи и мали.

Иконостас цркве је у дрворезу и доста добро је израђен и богат је иконама. Иконе су прилично уметнички израђене на дрвету и на иконостасу распоређене по овом реду: на врху је Крст са Распећем, а над њим Свети Дух у виду голуба. Лево и десно од Распећа су иконе Пресвете Богородице, Светог Јована, најмилијег ученика Христовог, Марије Магдалине и Марије Клеопове.

Испод Распећа је велика икона Свете Тројице, Бог Отац, Бог Син и Бог Свети Дух, а испод ње Тајна вечера над дверима.

Лево и десно од иконе свете Тројице су поређане иконе, једнаке величине, у два реда. У првом реду су: Успеније Пресвете Богородице (Велика Госпојина), Улазак Христов у Јерусалим (Цвети), Преображење, Силазак Светог Духа на апостоле (Духови), Вазнесење Господње (Спасовдан), Васкрсење, Благовести, Рођење Христово (Божји), Обрезање Господње, Богојављење, Ваведење и Рођење Пресвете Богородице (Мала Госпојина). Иконе у овом реду, као што се види, нису поређане хронолошким редом. Њихов ред у почетку је био хронолошки свакако, па је касније, приликом чишћења иконостаса, поремећен од нестручњака. У другом реду су дванаест Христових апостола. На дверима је икона Благовести, десно од њих велика икона Спаситеља, а лево Пресвете Богородице са Богомладенцем на руци. Испод иконе Спаситеља је икона Аврамова жртва, а испод иконе Свете Богородице је икона Убоги Лазар. На десним ђаконским вратима иконостаса је икона Светог архиђакона Стефана, а на левим Светог арханђела Михаила са пламеним мачем у руци како је стао ногом на везана ђавола. Све су иконе израђене на дрвету, изузев икона Убог Лазара и Аврамове жртве, које су на платну. Оне су првобитно такође биле на дрвету, али су у току Првог светског рата, када су Аустро-Мађари направили од цркве коњушницу и у њу уводили коње, полупане коњским копитама. По-

солеје 8 метара, а сама солеја 2 метра. Унутрашња ширина храма је 5 метара, а висина до таванице која је на своду 6 метара. Храм има двоја врата, западна и северна. Са јужне стране и на олтару она не постоје. Храм је врло видан јер на своме јужном зиду има прозора, на северном и на апсиди олтара 3 прозора. Сви су они на висини од метра и сви се завршавају полулуком.

Кад је већ реч о црквеним прозорима, да напоменемо нешто што се ове године догодило у вези са њима. Познато је било да је најновијим државним Уставом, Црква одвојена од државе. Многи нису били задовољни овом уставном одредбом, па су неки од њих, ваљда у знак протеста, пронели глас да су се на прозорима многих зграда појавиле разнобојне шаре са светитељским ликовима и другим фигурама, што је и дневна штампа пратила и негативно о томе писала. Лаковерни свет је одлазио и посматрао ове шаре тамо где су оне могле да се виде. Свако је у њима понешто видео. Неко ово, неко оно, али понајвише оно што је по својој машти желео да види. Тако се нешто догодило и код багрданске цркве. На крајњем прозору са јужне стране храма доиста су се могле видети неке дугине боје – шаре на стаклу, у којима су посматрачи видели лик Богородице. Рашчуло се ово и много је света долазило, не само из места већ и

сле рата су оне прилогом верника израђене на платну и стављене на своје место.

Иконостас је до сада више пута чишћен и пран, а храм малан. Ове године, 1950, иконостас је конзенвиран и храм поново малан. Посао је извео неки, како сам за себе вели, академски сликар Муфтиски и за то наплатио 130.000 динара. С обзиром на време, на прилике, на повишене цене материјала и на целокупни стандард живота, рад је ипак и сувише скупо плаћен и преплаћен. Посао који ни у ком случају није могао да кошта више од 50.000 па рецимо највише до 70.000 динара, плаћен је 130.000 динара. Црквена управа са свештеницима и виша црквена власт носе моралну одговорност за то: због тога, што је посао уступљен и дат у рад директном погодбом, а не оферталном лицитацијом или јавним надметањем, како закон тражи, а виша црквена власт, пак, зато што је ово одобрила. О самој изради посла, могло би се рећи да је чишћење иконостаса више аматерске него академске израде и да се при избору боја за малање цркве мало среће имало. Оне су некако нескладне и јако упадљиве, да не кажемо дречеће, и храм омалан њима пре личи на биоскопску салу него на молитвени дом.

Колико се мало водило рачуна о материјалним издацима цркве, нека послужи и овај пример. Када је завршено малање цркве, журно је приступљено кречењу цркве споља у тону, мада за то потребе није било јер је црква била кречена годину дана раније. Једновременно са кречењем цркве кречене су и школске просторије које су пет и више пута по квадратном простору веће него црква. Док је мајстору за кречење школских просторија плаћено 4.000 динара, дотле је за кречење цркве исплаћено 10.000 динара.

Црква је снабдевана богослужбеним књигама и осталим за свету службу Божју потребним реквизитима. Многе богослужбене књиге су биле у току рата уништене, али су многе од њих набављене настојавањем свештеника. Целивајућа икона Светог арханђела Михаила, на налоњи у средини храма, у Москви (Русија) је набављена и дар је покојне Драгиње Д. Поповић, попадије из Багрдана, за покојне душе своја два сина Николе и Илије који су у Првом светском рату животе дали за величину Отаџбине. Црквени барјаци, један црни (жалосни) и два светла (радосни), дар су побожних парохијана.

Црквена порта је, с обзиром на стешњеност простора на коме је варошица насељена, умерено пространа и може се рећи велика. До пре петнаест година је била нешто мања, али је тада проширена за онолико колико

простор захвата од црквене чесме право поред споменика изгинулим у рату до црквеног сокака. Дотле је пред портом, до самог Цариградског друма, постојала једна омања кућица. Она је била својина Вукомана Глигоријевића, трговца из Багрдана, и издавана под закуп, служила је час као дућан или радионица, час као општинска судница. Била је пред храмом као рак рана на телу. Сва настојавања црквене управе да кућицу откупи остала су без успеха. Сопственик, ни поред свих урбанистичких и хуманих разлога, није хтео да је прода. Тек касније, после његове смрти и смрти наследника, успео је Спира Ристић, као председник општине у Багрдану, да је откупи за рачун Цркве, поруши кућу, а двориште припоји црквеној порти. Тако је порта проширена, а споменик изгинулим у ратовима ушао у оквир порте.

Црквена порта, благодарећи старању свештеника, нарочито садашњих (говори се о годинама половином 20. века, *прим. приређивача*), примерно је чиста. Ограђена је зидом са свих страна на коме су само са лица, према Цариградском друму, гвоздене филарете као ограда. Оне, поред лепоте, омогућавају пролазницима друмом несметани поглед на цркву.

Порта је, сем бетонираних стаза, сва у неговој трави са по којом благородном воћком и неколико традиционих и разгранатих липа са обилним хладом. Оне чине пријатност свима који се одмарају под њиховим хладом, а омладини када о саборима и благоданима коло игра.

При улазу у порту, одмах десно с њене спољне стране, налази се црквена чесма са лепом и чистом пијаћом во-

дом. До 1915. године ове чесме овде није било. Она је првобитно била као кладенац који се налазио на брегу више цркве и црквене куће, а сада костурнице. Њиме су се тада пролазници служили, затим становници околних кућа, а понајвише ђаци док је школа била у црквеној кући. Касније, некако пред Балкански рат 1912. године, кладенац је преобраћен у малу примитивну чесмицу. Земља је пред кладенцем откопана да вода може отицати из њега. Вода је отицала у почетку дрвеном корубом, па потом замењена жлебом дрвета. Све ове радове је извео и спомен себи оставио Бранко Траиловић, родом преко Мораве, из села Мачевца. Као средовечан човек и нежења, настанио се у Багрдану. Био је врло симпатичан, лепе нарави и вазда расположен за шалу. Нико га никад љута и нерасположена није видео. Бавио се берберским занатом. Како у то време берберски посао није био уносан у Багрдану јер су се људи сами брија-

ли и међусобно шишали, то се Бранко више издржавао хватањем и негом пијавица и вађењем зуба. Као самац имао је и сувише времена на расположењу које је најчешће прекраћивао својом тамбурицом у чему није био најбољи вештак. Ако није свирао, занимао се пецањем риба којих је тада у реци у обиљу било. Није ли Бранко у своме дућану, знајте да ћете га наћи испод моста или крај врбе црквенога вира са печачким штапом у руци. У часовима доколице њему је пало на ум да кладенац више цркве, са којим се и сам служио, преобрати у чесмицу, па је то и учинио без ичије помоћи. Отада је „Бранкова чесмица“, како су је назвали, служила као таква све док је Штаб комбиноване дивизије није свео доле и прерадио у данашњу чесму.

Комбинована дивизија је била формирана од свих прекобројних батаљона двадесет пешадијских пукова, колико их је Србија у своје време имала. Због тога што је комбинована и названа је Комбинованом дивизијом. Она је, у току Првог светског рата, у новембру и децембру 1914. године, водила огорчену борбу са Аустријанцима у великој бици на Колубари. Срби су битку добили, али је зато Комбинована дивизија била десеткована. Ради попуне и одмора, била је упућена у позадину. Штаб дивизије се сместио у Багрдану, а њени пукови од Марковца па све до Јагодине, по околним селима. Ђенерал Михаило Рашић је био командант дивизије, а Ђенералштабни потпуковник Душан Трифуновић, начелник штаба. Дивизија је провела шест месеци у одмору. Официри и војници на служби у штабу дивизије, међу којима је било техничара и стручњака, искористили су време одмора и изградили данашњу чесму. Они су, стручно кроз цеви, спровели воду са „Бранкове чесмице“ и озидали „Црквену чесму“. Она данас изврсно служи и водом поји намернике и путнике и многе домове у месту.

Када се уђе у порту, одмах лево од улаза налази се Споменик палим ратницима из Багрдана и Доњег Рачника у ратовима од 1912. до 1918. године. Споменик је подигнут од беловодског камена у виду пирамиде са крстом на врху. Удружење ратних инвалида и породице изгинулих ратника су га заједничким снагама подигли 1922. године и настојали да буде освећен. Освећење је свечано извршено на Успеније Пресвете Богородице (15/28. августа) исте године у присуству многобројног света и једног одреда војске из Јагодине. Од тада, па сваке године на Велику Госпођу, после службе Божје се држи свечани парастос код споменика овим палим ратницима. Њихове породице доносе поделу тог дана и по извршеном парастосу деле је присутнима за покој њихових душа.

У споменик су урезана имена свих изгинулих ратника из села Багрдана и Доњег Рачника и варошице Багрдана за време ратова од 1912. до 1918. године.

У ЛАЗАРЕВЦУ ОДРЖАН ФЕСТИВАЛ ХОРОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Са благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, у Недељи свих Светих, 23. јуна, у Лазаревцу је по деветнаести пут одржан Фестивал хорова Епархије шумадијске.

Фестивал је почео Светом архијерејском Литургијом. Епископу Јовану саслуживала су свештеници Шумадијске епархије. Одговарање на Литургији су преузели наизменично сви придошли хорови и тако допринели благољепију сабрања. Окупљене вернике Владика Јован је надахнутим речима поучио да се и ми морамо угледати на живот светитеља чији празник и прослављамо. „Светитељи су свој живот уподобили животу Свете Тројице, који је сав у миру, љубави и радости“.

Након резања славског колача и окрепљења учесника, у Центру за културу Лазаревац почео је званични део Фестивала на коме је учешће узело девет хорова наше епархије. Програм свечаности водио је протојереј ставрофор Марко Митић, старешина храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

На овогодишњем фестивалу песму као дар Господу и захвалност за духовно надахнуће, принели су хорови Епархије шумадијске: Дечији хор „Свети Сава“, Крагујевац; Дечији Црквени хор „Свети Симеон Мироточиви“, Крагујевац; Женски црквени хор „Свети Архангел Михаило“, Стара црква Јагодина; Хор „Света Анастасија Српска“, Аранђеловац; Хор Успења Пресвете Богородице, Крагујевац; Женски Хор „Светих апостола Петра и Павла“, Јагодина; Хор „Свети Ђакон Авакум“ при храму Светог Великомученика Георгија у Шумарицама; Црквени хор „Опленац“, Топола; Црквени хор „Свети Димитрије“, Лазаревац.

Епископ Јован доделио је плакете диригентима хорова, као знак захвалности и сећања на овогодишњи Фестивал.

За све учеснике Фестивала била је организована трпеза љубави у локалном ресторану.

УЛОВУ

Субота увече је и пада снег. Од подне пада, крупан, сув. Има га већ десетак центиметара. Ово су вероватно последњи зимски дани. Почиње март и од понедељка, са почетком Великог поста, најављују знатнији пораст температуре. Снег ће се отопи и почеће да се осећа пролеће. Владика Серафим седи у својој радној соби

за столом и расејано гледа кроз прозор. Призор је леп. Снегом прекривене јеле у црквеној порти обасјава нежно светло лампона поред стазе која води у цркву. У порти нема више народа. Бденије је одавно завршено и Епископ види црквењака како полако иде да закључа црквену капију. Ни на улици нема света. Мирно, снежно вече зиме на измаку. Владика не воли зиму и снег. Хладноћа и влага утичу му на здравље. Од влаге почињу да га боле кости, колена и кук, нарочито. Тешко се онда креће, а још теже стоји у цркви. Остарио је и уморио се. Осећа то сваким даном све више. Оно што је некада могао без напора сада изискује труд. Сада, док седи за столом, осећа бол у коленима.

„Ту сте. Јављате се. Тек да ме подсетите да од вас нећу побећи. Данас мало, сутра све више, па онда кукови и на крају постеља. Хоће ли Господ допустити да се то деси? Да останем немоћан, прикован за кревет и другима на терету...“, мисли тако гледајући мноштво пахуља које не падају већ се сасвим лагано спуштају на земљу и избелују је.

Владика се плаши старости у коју залази. Давно је навршио седамдесет и почиње да осећа прве знаке немоћи. Не плаши се он смрти, то не, али се плаши немоћи и деменције. Те се, своје а и свачије, могуће будућности ужасава и усрдно се моли да буде поштеђен таквог краја. Да му се уруши достојанство... Зар он, који је некада могао сатима да стоји у цркви прав као свећа да не може из кревета да устане? А још ако га и памет изда... Та замишљена слика себе немоћног и сенилног је Владичина најгора ноћна мора и сада му пролази кроз главу док осећа како му колена бриде.

„А мислио сам да сутра идем у лов. Ваљда ће ми бити добро. Кад од понедељка почне пост више нећу имати времена, а морам да проверим те гласове да отац Радивоје не служи недељом Литургију.“

То за Владика значи *ићи у лов*. С времена на време до њега стигне глас да неки свештеник не служи редовно Литургију. Такви гласови су га дубоко жалостили, више него било шта друго.

„Како је то могуће?“, питао се у таквим приликама. „Шта је он? Свештеник или... Како да га назовем? За свештеника који неће да служи не постоји име. То је ништа, шупљина, празан простор.“

И онда је Владика кретао да се сам увери да ли је то тачно, не желећи да се ослони само на гласове који су, из искуства зна, чешће злонамерни него истинити.

„Одавно ја сумњам на тог Радивоја да је врдалама. Уредан је само тамо где ће да наплати. Кад нема пара, нема ни молитве ни службе. Ако га сутра ухватим да не служи, зажалиће што се родио.“

Хвата га бес и жустро окреће ђаконов број и саопштава му да кола буду спремна сутра у пола девет.

„А где то идемо, Владико? Треба ли одежде да носим?“, пита ђакон обазриво, осећајући љутњу у Владичином гласу.

„Ништа не треба. Видећеш сутра где идемо“, и прекиде везу без поздрава.

Дуго је Владика на садашњој епархији. Више нема свештеника кога он није рукоположио. Можда још понеки или ако је дошао из друге епархије. Чини му се да свакога познаје у душу, и шта мисли и како живи а посебно колико је ревносан. Свакоме би до у танчина могао да каже какав је. Не могу то они од њега сакрити. Види им на лицу, у покрету а понајвише у речи.

„После три реченице већ бих могао да га оценим, без грешке. Као написану књигу их читам. А тај Радивоје ме већ годинама мучи. Свашта се прича, и добро и лоше. С њим нисам начисто... Уосталом, видећу сутра. Ех, да због њега ја не служим. То му нећу опростити, само ако га ухватим...“

Све тако размишљајући Владика обавља своје уобичајене вечерње активности, сводићи дан и припремајући се за ноћ.

А у исто то време и отац Дејан, млад свештеник, тек неколико година на парохији, седи за кухињским

столом парохијског дома и гледа кроз прозор. Топло је у кухињи. Шпорет се разгорео и спреман је за кување ракије. Отац Дејан чека двојицу парохијана, браћу, са којима се зближио и са којима воли да проводи време. Позвао их је на кувану ракију, кисели купус и мезе и сад чека да се појаве у црквеној порти. Наспрам парохијског дома је сеоска црква сва у белом. Ни њу ни снег отац Дејан не види од нестрпљивог очекивања да гости стигну. Драга су му та браћа. Млади људи, још неожењени, а предани послу и селу. Очево имање су препородили и позлатили. Имају велики засад лешника и сад се само тиме баве, врло успешно. Отац Дејан воли да их слуша кад говоре о засаду као о члану породице, а и о другим сеоским пословима, па их подстиче да му причају стално их запиткујући о нечему. А и браћа су разговорљива и не крију ништа од њега. Отац Дејан је градско дете и не зна готово ништа о пољопривреди. Тек овде, на парохији, упознаје се са животом на земљи и од земље. Прошле године је први пут у животу засадио башту иза парохијске куће и јако му се свидело. О томе хоће са браћом да поприча. Иде пролеће, треба му расад а пре свега мишљење и савети.

„Што их нема? Где су до сада?“, пита се док поставља тањире на сто. Купус и суво месо је већ спремио и само кад дођу да стави и ракију да се кува. Све то ради сам јер је попадија са децом отишла код њених за покладе.

„Ево их! Одлично.“

„Ајте, људи. Где сте до сад? Ракија ће да изветри“, радосно их дочекује на вратима и уводи у кухињу. Кроз пет минута кухиња се већ осећа на кувану ракију и кисели купус. Три пријатеља прилежно једу и пију и уживају у разговору. Зајапурили се од топлоте шпорета и ракије а кад погледају снег напољу та им топлота још више прија. Осећај за време су брзо изгубили. Нису ни осетили да сатима седе. Само у једном тренутку отац Дејан погледа на сат. „Једанаест и двадесет, већ“, пролете му кроз главу, али у следећем моменту заборави на време и врати се разговору. Кад су браћа погледала на сат било је пола један.

„Оче, јел' служиш ти сутра? Ми засели и, богами, лепо попили, а на тебе заборавили. Ми ћемо сутра да спавамо. А ти? Служиш ли сутра?“

„Служим, служим. Шта ћу? Зато сам свештеник, да служим“, одговара отац Дејан.

„Е па добро. Онда, идемо ми. Да се мало и ти одмориш. А и све смо испричали и о свему се договорили. Ништа не брини за башту, биће ти као из часописа... Ту смо да ти помогнемо. Хвала и лака ти ноћ“, опраштају се браћа и опрезно кроз снег излазе из порте и упућују се ка својој кући.

Оцу Дејану је пуно срце. Лепо вече, леп разговор са драгим људима.

„Баш нам је лепо у селу. Кад ми је Владика понудио ову парохију, нисам знао шта да мислим. А сад... Баш му хвала.“ Помисао на Владика га узнемири и поред доброг расположења. Отац Дејан се страшно плаши Владике. Не уме то себи да објасни а жени поготову. У његовом присуству би само поцрвенео, укрутио се, почињао да се зноји и ни реч да прозбори. На питања је готово муцајући одговарао. Владика га је због тога увек чудно гледао. Срећа што му је попадија спретна, весела, добра мајка а још боља домаћица, па више она с Владиком разговара него отац Дејан. Владика је одмах схватио ко је ту стуб куће и волео је да се због тога шали са оцем Дејаном. А овај је само црвенео и на лицу имао више грч него осмех.

Мисли о Владици је отац Дејан брзо отерао.

„Далеко је он. Али шта ћу сутра за службу? Тако би се слатко по овом времену наспавао. А и ко ће ти доћи сутра? Од понедељка ће пост па ће онда бити гужве. А сутра, нико, гарантовано. И баба Смиља ће сутра да спава. Снег, хладно напољу, још горе у цркви, недеља пред пост, спаваћу ја сутра. Биће служења у посту“, одлучује отац Дејан, закључава кућу и леже у чист и топао кревет.

У недељу у пола девет Владика улази у епархијски аутомобил и кратко каже ђакону: „Идемо код оца Радивоја“.

Ђакон је, наравно, одмах схватио да иду у лов и да не треба ништа запиткивати јер ће Владика бити бесан. Ћуте у колима. Ђакон мисли о својим проблемима, а Владика планира свој ловачки дан.

„Ако затекнем закључану цркву седећу у колима десетак минута и онда ћемо отићи. Уопште нећу да га тражим нити да се с њим расправљам. Нећу да ми још

више упропасти дан. Не занимају ме његова правдања. Само ћемо констатовати закључану цркву, па нек иде на суд. А онда ћемо код оца Дејана. Стићи ћемо ваљда до Херувике, да и ја ухватим мало од Литургије, а после код попадије на доручак. Она ће то лепо да спреми. Хвала Богу да Дејан нађе тако добру жену. Она ће га држати.“

У девет и пет стигоше испред сеоске цркве. Црква откључана. Владика улази и види да је служба у току. Два сеоска појца за десном певницом певају другу Славу, прилично складно и лепо. Црква топла, двадесетак људи, отац Радивоје у олтару. Владика улази у

олтар, целива Свето Јеванђеље на часној трапези, измиче се мало десно и посматра олтар. Отац Радивоје у чистим, белим одежама сасвим мирно прилази Владици, узима благослов и наставља служење. Владика одмерава цео олтар. Све уредно и лепо. Не може боље бити. Патријарха овде да доведеш. Владику Серафима напушта бес.

„Да си жив и здрав и благословен, оче Радивоје“, каже му Владика излазећи кроз Царске Двери и упућујући се бродом цркве ка колима.

„Хајдемо, ђаконе, сада код оца Дејана. Јеси ли видео како је овде све добро? Хвала Богу. Ко би то очекивао. На свашта сам био спреман.“

Видно расположен Владика почиње да прича с ђаконом о свему и свачему и за десетак минута вожње стижу до цркве оца Дејана у суседном селу. А тамо... Прилаз цркви неочишћен од снега. Владика заћута. Некако се пробише кроз порту. Врата цркве закључана. Само једну жену виде како поред цркве у снег побада свећу и покушава да је запали.

„Сестро, шта се дешава? Где је свештеник? Има ли кога овде?“, пита је Владика кроз отворен прозор кола.

„Не знам, оче. Нигде никог. Црква закључана. Не знам где је отац Дејан. Можда у кући. Проверите тамо“, одговара жена и даље покушавајући да упали овлажену свећу.

Владици се враћа бес. Не може да верује да се ово догађа.

„Ђаконе, трк у кућу, види да није тамо“, каже Владика и с муком од бола у коленима излази из кола у снег. Ђакон трчећи долази до врата парохијског дома и снажно и дуго притиска звоно на вратима.

„Звррр...“, чује отац Дејан неко звоно, али је то школско звоно за крај часа које они, ђаци, само чекају па да истрче у школско двориште с лоптом и да наставе утакмицу од јуче. Види све своје другове из четвртог разреда, раздрагане, безбрижне у потери за лоптом. Види и себе истог таквог, малог, ознојевог и руменог од сунца. Свестан је да је то сан и осећа се врло срећним због њега.

„Звррр...“, још једном, дугачко и снажно. Отац Дејан се буди и види да је у својој кухињи, на каучу и да је заиста знојав, али не од фудбала већ од шпорета који се усијао.

„Ко је сад па ово? Кол'ко ли има сати?“, бунован, у пижами излази да отвори врата. Отвори их широм и талас леденог ваздуха га тако пресече онако знојавог да му заустави дисање. А кад угледа ђакона, па преко његове главе Владику поред кола у снегу, отац Дејан само безуспешно покуша да удахне ваздух, једном, други пут... и паде на леђа, у несвест.

„Ђаконе, ђаконе, шта то би? Држи га. Убиће се, несрећа. Дижи

га. Носи га на кревет. О, мајко Божија, шта ме снађе данас“, виче Владика и покушава да потрчи до куће да помогне ђакону. А ђакон је већ ухватио оца Дејана испод мишки и вуче га кроз ходник ка кухињи. Утом му и Владика подиже ноге и ставише га на кауч.

„Воде, шећера, отвори прозор“, виче Владика уплашен и избезумљен. „Буди се, несрећо, где ти жена? Попадијо, где си“, окреће се по кухињи и отвара врата других соба.

Ђакон донесе воде, поли оца Дејана по глави и овај се освести. Гледа, изнад себе види Владику и не схвата да ли је жив или мртав. Ни слово не може да изустити.

„Шта ти је, оче Дејане? Јеси болестан?“, виче Владика више од страха него беса. Отац Дејан клима потврдно главом.

„Јеси ли сам?“

Свештеник опет потврдно клима.

„Да зовемо хитну помоћ? Кад ће попадија да се врати?“

Много је то питања за оца Дејана који само укочено гледа у Владику и најзад схвата да је ипак жив, а можда би боље било да није.

Утом, жена из цркве улази у кухињу и још с врата почиње да говори: „Чекај оче, ја ћу да му помогнем. Није то ништа. Вероватно прехлада, презнојио се у сну од температуре па га хладан ваздух оборио. Ништа не брини, ајте ви својим послом ја ћу да га гледам док не дође попадија. Сад ће и она. До ручка ће стићи. Само ви пођите...“

Видевши да је жене одлучна и да зна шта ради, Владика и ђакон полако излазе збуњени из куће, седају у кола и излазе из порте. Опет ћуте. Ђакон не сме ништа да коментарише, а Владика покушава да разуме шта се управо десило. Да ли је стварно болестан? У тренутку

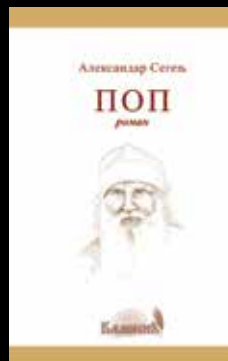
кад је ишао ка кући а ђакон вукао оца Дејана, као да је видео себе како га, немоћног и излапелог, носе да га положи на постељу. Само за тренутак је тако замислио себе и силно се уплашио за здравље оца Дејана. „Али, опет...“, размишља, „можда се претвара, рђа једна.“

И тако ћуте неко време свака са својим мислима. Владика полако почиње да долази к себи. Прибира се и одједном, прасне у смех. Гласан, искрен и исцељујући смех.

„Е мој, ђаконе“, једва од смеха говори и брише сузе. „Јеси ли видео ти ово? Шта смо ми ловили и кога смо уловили? Појма немам шта ово би. Како паде човек... Као свећа. Боже ме сачувај! Написана књига... Какав сам ја наивко. Остарио сам а памети нисам стекао. Написана књига је човек. Јесте, баш. Не знаш, мој ђаконе, ни шта ћеш у својој соби да затекнеш кад ујутру отвориш очи, ако их отвориш, а немоли шта је у људима. Написана књига... Свашта са мном. Сто година да поживиш с људима, не можеш одгонетнути шта је у њима.“

Смешка се ђакон, смеје се и Владика и дубоко у себи осећа да тако и треба да буде.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

ЊАМЕЦКИ МАНАСТИР – ОБИТЕЉ ПРЕПОДОБНОГ ПАЈСИЈА ВЕЛИЧКОВСКОГ

Њамецки манастир, основан у XIV веку, најпознатији је по томе што се овде подвизавао преподобни Пајсије Величковски. Други називи обитељи су Њамецка лавра, Лавра Њамец и Секул, Старо-Њамецка лавра, Велика лавра. Румунски назив је Mănăstirea Neamt.

У XV веку манастир је центар књигописања, у којем су преписивали рукописе Гаврил Урик и калиграф Теодор Меришеску и други познати мајстори.

Крајем XVIII века у манастиру се трудио преподобни Пајсије Величковски. Овде је написао Добротољубље.

Њамецка лавра је била један од највећих средњовековних центара молдавске културе и образовања. После забране богослужења на црквенословенском језику део монаха побегао је у Бесарабију. Године 1859, у Кицкану, основали су Кицкански манастир, који су понекад називали Ново-Њамецка лавра (у том случају Њамецку лавру називају Старо-Њамецка лавра).

Године 1934. број становника Лавре заједно са два скита достигао је до осамсто људи, у Лаври се такође налазила Духовна богословија, типографија митрополита Молдавије и велика библиотека.

Манастир је увек био отворен, али за време комунистичког режима у њему је било мало монаха. Године 1948. у манастиру је било петсто монаха, међутим после декрета из 1956. године остало их је само тридесет, зато што су монахе млађе од седамдесет година приморавали да раде. Скитови су били затворени. Тек после декрета 1964. године монаси су почели да се враћају у манастир.

Данас се у манастиру подвизава око шездесет монаха и још око педесет у скитовима. Код манастира је свега осам скитова – у планинама и у шуми, недалеко од манастира.

На шездесет километара од обитељи налазе се манастирски виногради – седам хектара земље.

Упоредо с манастиром налази се црква Светог Јована Сучевског и болница.

Од 2003. године при манастиру делује велики културно-ходочаснички центар. У њему постоји гостопримница са сто места, трпезарија са сто двадесет места, сала за конференције са деветсто места, интернат, информациони центар за ходочаснике.

Данас се у манастиру налази и најстарија библиотека у Румунији. Она броји двадесет две хиљаде штампаних и рукописних књига. То је углавном духовна литература из XVII и XVIII века. Ово наслеђе ефикасно се користи: рукописи и књиге се поново издају, на њима раде стручњаци, научници их користе као материјал за научне радове итд.

Поред манастира отворена је богословија. Тамо се обучава четресто студената, од њих су сто педесет – монаси.

Превеод са руског Горан Дабетић

ЈОВАН И ТЕОФИЛ

Данас многи – и они споља и сами хришћани – виде у Цркви „људско, сувише људско“. Млаке страсти и амбиције, од којих је болесно човечанство, заклањају главну реалност – увек, у сва времена Црква остаје Тело Христово, и Христос је воли и пребива у њој до краја века.

Онај коме се чини да је у Цркви нашег времена горе него раније, можда просто лоше памти историју. Предлажемо да освежимо сећање једном од њених епизода, спомињући, ради примера, из каквог је буњишта засијао дрегоцени дијамант светости великог васељенског учитеља и светитеља Јована Златоуста.

Године 397. упокојио се Константинопољски архиепископ Нектарије. Са одласком патријарха унутар владајуће елите Византијске империје заподенула се борба: свако је хтео да на упражњено место прогура свог кандидата. Коначно је победила партија на челу са евнухом Евтропијем – препозитом (чуварем) императорове спаваће собе. Тог момента његов утицај на слабовољног императора Аркадија био је огроман...

Византијска империја постала је најутицајнија држава тадашњег света. Боравак Евтропија на врху њеног по-

литичког Олимпа био је налик цветању папрати – једва ухватљив трен у бесконачном збиру догађаја политичке историје. Међутим, ово цветање није било бесплодно. Управо трудом овог свесилног привременог диктатора васељени је била откривена таква ризница, каква је Јован Златоуст (грч. Χρυσόστομος, букв. „златоусти“).

Године 398, 26. Фебруара, у срцу Византијске империје, у патријаршијском храму Свете Софије у Константинопољу владала је необично свечана ситуација. Мноштво архијереја сабрало се овде ради учествовања у устоличењу на катедру новог архиепископа престонице – Антиохијца Јована Хризостома.

Међутим, пажња присутних била је прикована на још једну персону – на утицајног Александријског патријарха Теофила. Недобронамерни су га називали „фараоном“. На лицу владике Египта могло би се лако прочитати разочарење оним што се збило. Константинопољ је био укусан комад, и Теофил је веома болно преживљавао пропаст свог кандидата. Толико није могао да се помири са поразом и да је, вративши се у Александрију, стао марљиво да сакупља компромитујући материјал за тек постављеног на катедру Константинопољског архиепископа. Првих пет и по година Златоустовог служења прошле су у бескомпромисној борби са пороцима становника престонице. Он је повео одлучну борбу са похлепом, распусношћу, непажњом имућних грађана према невољама простог човека. Међу онима чије је пороке светитељ подвргао беспощедној критици, жеља да се што пре избаве од дрског епископа снажила је са сваком његовом изговореном проповеди.

Жустра реч талентованог Антиохијца обилазила је земљу и прве личности државе. Повод за критику двора постао је случај са виноградом удовице једног сенатора. Императорка Евдоксија присвојила га је за себе, оставивши, на тај начин, без средстава за издржавање децу почившег сенатора заједно са његовом супругом. Јован је лично покушао да уразуми Евдоксију, али она се оглушавала на његове упорне молбе да промени своју одлуку и замолрила наметљивог архиепископа да је остави на миру.

Следећег јутра Евдоксије није било у храму, али сазнавши детаље изречене Златоустове проповеди, где је било речи о библијској Језавељи која је неправедно запосела Нафутејев виноград, царици је прекипело и стала је да тражи могућност како да казни неустрашивог пастира.

Императорка Евдоксија поседовала је јак карактер, за разлику од императора Аркадија. Зато можемо појмити колико је важно било за поданике да заслужи наклоност њеног величанства. Бивајући у конфликту са Хризостомом, свемогућа августа постала је потенцијална савезница Теофила. Последњи је полако користио сложену ситуацију и почео да делује.

Славни древни град Антиохија је савремена Антакија на територији Турске. Антиохија је трајно ушла у историју Цркве као место где су први следбеници учења Исуса Христа почели себе називати хришћанима. Године 398. код становника Антиохије појавио се још један повод да се обрадују због свог града. Од тог времена целом империјом почело је да се разлеже име њиховог земљака – Константинопољског архиепископа Јована Златоуста.

Будући епископ био је пореклом из богате породице. Оца је памтио само по мајчиним причама, која је, обудевши у младости, донела одлуку да не тражи срећу у новом браку, већ да посвети све своје време сину. После њене смрти Јован је отишао отшелницима у планину, где је провео две године у монашком затворништву. Али веома нарушено здравље приморало је подвижника да се врати у град и служи Богу, окружен људима.

До 385. године, када је натпросечни Јованов проповеднички таленат добио признање од Антиохијаца, Теофил је већ заузимао једну од највећих катедри хришћанског света – био је Александријски патријарх. За последњих тринаест година, пре него што је Златоуст примио катедру у Константинопољу, Теофил је успео да потчини свом утицају епископе Египта и Либије. Чврсто се утемељивши у афричким провинцијама империје, архиепископ је сада проширио своје освајачке планове на сав хришћански Исток. Александријски владика такође је успео да потчини свом утицају и локалну световну власт. Префекти Египта нису могли да не узму у обзир постојање патријархових утицајних пријатеља при двору, а многи су били лично обавезни Теофилу својим постављењем.

У престоницу је дошао да победи. Први кораци владара римске Африке на тлу Константиновог града били су дочекани одушевљеним ликованјем египатских морнара, који су се у том моменту налазили у великом броју у луци. Осећајући се господарем ситуације, Теофил се упutio на север Мале Азије, у град Халкидон, у место са необичним називом „Под храстом”, тамо где су за *плетење мрежа* Златоусту били створени најповољнији услови.

Тридесет шест епископа против четрдесет. Следбеници Александријског папе, који су се појавили на суду Хризостому, нашли су се у мањини. Међутим, ова околност није збунила окупљене. Након што је Јован Златоуст одбио да узме учешће у заседањима сабора „Под храстом”, био је свргнут у отсућности.

Световна власт добила је зелено светло за реализацију својих планова и Евдоксија није мучила себе дугим чекањем. Убрзо је уследила судска пресуда – да се пошаље дрски архиепископ изван граница престонице. „Фараон” је ликовео, али већ до вечери његово расположење било је помуњено гласним повицима узнемиреног народа: „Утопите Теофила у Босфору!” Александријски папа одлучио је да не искушава судбину и тајно се удаљио из престонице.

После тога, када је Јован напустио катедру, у Константинопољу се догодио снажан земљотрес. Тада се императорки десио побачај. Евдоксија се опоменула и наредила да неодложно врате изгнанника. Међутим, није прошло ни три месеца када је између ње и архиепископа Јована избио нови јавни конфликт. Овај пут као узрок је послужила жеља Евдоксије да постави сопствену статуу у центар престонице, недалеко од главног саборног храма империје – Свете Софије. Златоуст је реаговао гневном проповеђу, осуђујући идолопоклонство. Угашени конфликт букнуо је са новом силом. Хризостом је послат у прогонство по други пут. Сада је његов пут сезао до неугодног јерменског града Кукуза, где је светитељу било суђено да проведе више од две године.

За то време Константинопољску катедру заузимао је бескарактерни Арзакије – и Александријски папа је, коначно, почео да доминира на целом хришћанском Истоку. Сменивши убрзо Арзакија, архиепископ Атик је такође био противник Златоуста, дакле, савезник Теофила. Након што је Римски папа Инокентије прогласио одлуке сабора „Под храстом” незаконитима, односи престоница две половине Римске империје нагло су се погоршали. Нагли испади императора Хонорија, осуда репресије у односу на Хризостома, изазвали су код Аркадија протест, и он је послао Јована још даље – у Питиунт (савремена Абхазија).

Тешкоће премештања показале су се неподношљивим за Златоуста. Свети страдалац упокојио се 407. године у граду Комани. Међу реткима, који су позитивно реаговали на ову чињеницу, био је и Теофил. Након пет лета, 412. године, дошао је и на њега ред – отишао је у други свет, не показавши се због прогона великог учитеља Цркве.

Као што кажу, оно што је велико види се из даљине, а за нас је Златоуст и након толико векова један од најдражих и најдивнијих светитеља наше Цркве. Али и у та далека времена, када су још били живи савременици Јована и Теофила, било је потребно мало времена да се стави тачка на овај сукоб. Довољно је било сачекати свега четврт века – 438. године обављено је прослављање Јована Златоуста и прибарање лику светих. Тако је мало времена требало да пукне љуска политичких интрига и људског несавршенства. Тако је брзо постао очигледан за целу Цркву и за историју истински значај Светог Јована.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. јуна до 31. јула 2019. године:

Осветити:

Цркву Ваведења Пресвете Богородице у Главинцима, Архијерејско намесништво белничко, 9. јуна 2019. године;
Иконостас за цркву Ваведења Пресвете Богородице у Главинцима, Архијерејско намесништво белничко, 9. јуна 2019. године;
Капелу Светог свештеномученика Јоаникија у манастиру Светог архангела Гаврила – Венчацу, 18. јуна 2019. године;
Иконостас за капелу Светог свештеномученика Јоаникија у манастиру Светог архангела Гаврила – Венчацу, 18. јуна 2019. године;
Обновљену цркву брвнару Светих апостола Петра и Павла у Даросави, Архијерејско намесништво орашачко, 13. јула 2019. године;
Иконостас за обновљену цркву брвнару Светих апостола Петра и Павла у Даросави, Архијерејско намесништво орашачко, 13. јула 2019. године.

Одликвати:

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Радослава Сенића, пензионисаног пароха прве паланачке парохије при цркви Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко;
Протојереја Драгишу Савића, привременог пароха треће паланачке парохије при цркви Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко.

Чином протојереја:

Протонамесника Срђана Кандића, привременог пароха прве јагодинске парохије при цркви Свете Петке у Јагодини, Архијерејско намесништво белничко;
Протонамесника Радивоја Марића, привременог пароха даросавачке парохије у Даросави, Архијерејско намесништво орашачко.

Орденом Светог Саве II степена:

Слободана Симића из Рековца.

Орденом Војска Карађорђа:

Бојана Радовића из Аранђеловца;
Марка Грковића из Крагујевца;
Тихомира Петковића из Смедеревске Паланке;
Анку Раибле из Смедеревске Паланке;
Милана Мишковића из Лазаревца.

Архијерејском граматом признања:

Монаха Јоаникија (Ђуришића) из манастира Венчаца;
Радојицу Станишића из Копљара;
Проф. др Јована Филиповића из Београда;
Снежану Неговановић из Лазаревца;
Љубишу Поповића из Београда;
Микицу Арсенијевића из Винче;
Гордану Мијајловић из Београда.

Архијерејском граматом захвалности:

Милована Павловића из Даросаве;
Јелену Грујић из Даросаве;
Милисаву Вићентијевића из Смедеревске Паланке;
Владана Савића из Смедеревске Паланке.

Архијерејском захвалницом:

Црквени хор Светог архангела Михаила из Јагодине;
Црквени хор Светих апостола Петар и Павле из Јагодине;
Црквени хор Оплецац из Тополе;
Црквени хор Свете Анастасије Српске из Аранђеловца;
Црквени хор Светог Саве из Крагујевца;

Црквени хор Светог Симеона Мироточивог из Крагујевца;
Црквени хор Успења Пресвете Богородице из Крагујевца;
Црквени хор Светог Јакона Авакума из Крагујевца;
Црквени хор Светог великомученика Димитрија из Лазаревца;
Зорицу Милојевић из Десимировца;
Лелицу Ђурић из Десимировца;
Катарину Мировић из Крагујевца;
Милинка Милојковића из Десимировца;
Милана Симића из Церовца;
Милоја Смиљковића из Горњих Комарица;
Владимира Миловановића из Десимировца.

Поставити:

Протојереја Славишу Илића на дужност привременог пароха драгоцетске парохије у Драгоцету, Архијерејско намесништво белничко.

Поверити у опслуживање:

Братству храма Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу упражњену прву сушичку парохију при храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Протојереју ставрофору Сави Арсенијевићу, пензионисаном пароху крагујевачком, упражњену трећу крагујевачку парохију при храму Силаска Светога Духа (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко.

Разрешити:

Протојереја Небојшу Ракића даље дужности привременог пароха прве сушичке парохије при храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Протојереја Срђана Кандића, привременог пароха прве јагодинске парохије при храму Свете Петке у Јагодини, даље дужности опслуживања упражњене парохије драгоцетске у Драгоцету, Архијерејско намесништво белничко.

Поделити канонски пријем:

Марку Вуксановићу из свезе клира Епархије источноамеричке;
Протојереју Славиши Илићу из свезе клира Епархије врањске.

Поделити канонски отпуст:

Драгану Брестовцу за свезу клира Епархије зворничко-тузланске.

Укинути забрану свештенослужења:

Протонамеснику Мирољубу Станковићу, привременом пароху ратарске парохије у Ратару, Архијерејско намесништво јасеничко, са 16. јулом 2019. године.

Примити у први разред богословије:

Јована Глишића из Крагујевца;
Весовића из Крагујевца;
Ђорђа Милутиновића из Смедеревске Паланке;
Никола Јанићијевића из Крагујевца;
Василија Тешића из Крагујевца;
Димитрија Јаковљевића из Крагујевца.

Завршили богословију:

Лазар Марјановић;
Лука Лукић;
Игор Окиљ;
Никола Марковић.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Игору Окиљу;
Николи Марковићу;

Луки Лукићу;
Лазару Марјановићу;
Стефану Ненадићу;
Михаилу Јанковићу;
Санели Каљаћ.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Католичком богословском факултету Универзитета у Берну:

Данијелу Цвјетковићу (Ебр. 1227/19).

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДЈИНСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. јуна до 31. јула 2019. године

ЈУН 2019:

1 – 8. јун 2019:

Као члан делегације СПЦ, у пратњи Његове светости Господина Иринеје, Патријарха српског, посетио Антиохијску патријаршију и Његово блаженство Господина Јована X, Патријарха антиохијског. Делегација СПЦ боравила је у Сирији и Либану.

9. јун 2019:

Освештао новоподигнуту цркву Ваведења Пресвете Богородице у селу Главинцима код Јагодине у којој је служио Литургију; надлежног пароха Срђана Кандића рукопродисе у чин протопрезвитера;
Венчао у Старој крагујевачкој цркви Милоша и Марију из Крагујевца;
Пререзао у Саборној крагујевачкој цркви славски колач хору ове цркве.

10 – 12. јун 2019:

Посетио Санкт Петербург и поклонио се православним светињама овог града.

14. јун 2019:

Служио Литургију у манастиру Саринцу.

15. јун 2019:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и парастос блаженопочившем Епископу шумадијском Сави (+2001).

16. јун 2019 – Духови:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Присуствовао у *Сава центру* свечаној академији поводом дана Министарства унутрашњих послова.

17. јун 2019 (Духовски понедељак):

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви и пререзао славски колач поводом храмовне славе; предводио славску литију улицама Крагујевца; учествовао у свечаној празничној академији.

18. јун 2019 (Духовски уторак):

Освештао у манастиру Брезовцу капелу Светог митрополита Јоаникија Црногорског у којој је служио Литургију; освештао надгробни крст архимандриту Георгију, сабрату манастира Брезовца;
Посетио цркву Свете Тројице у изградњи у Блазнави и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

19. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Давичког у Крагујевцу – Бресница;
Председавао заседању управних органа Фондова Шумадијске епархије.

20. јун 2019:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио цркву Светог деспота Стефана Лазаревића и Епархијску кућу у Бабама.

22. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Николе у Сибници;
Венчао у Саборној крагујевачкој цркви Милосава и Екатиру Ђоковић.

23. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу и пререзао славски колач хором Шумадијске епархије поводом традиционалног фестивала.

24. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у Раниловићу и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

25. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао у Патријаршији СПЦ додели Ордена Светог Саве амбасадору Руске Федерације у Београду Александру Чепурину;
Рад у Патријаршији.

26. јун 2019:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

27. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светих апостола Петра и Павла у Грошници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

28. јун 2019 – Видовдан:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

29. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Баничини;
Извршио у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу пријед ученика у први разред богословија СПЦ.

30. јун 2019:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Вишевцу.

ЈУЛ 2019:

1. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. јул 2019:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и пререзао славски колач породици Борић;
Посетио цркву Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу у којој се састао са Његовим преосвештенством Господином др Игнатијем, Епископом браничевским са којим је посетио Заједницу *Земља живих* у Брајковцу.

3. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Давичког у Крагујевцу – Бресница;
У Народном музеју у Аранђеловцу састао се са министром културе Србије Владаном Вукосављевићем са којим је посетио новооткривену средњовековну цркву на Венчацу, на локалитету Дворине.

4. јул 2019 – Преподобна Анастасија Српска:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и пререзао славски колач поводом славе манастирског параклиса;
Посетио сестринство манастира Светог Симона монаха у Прерадовцу;
Посетио цркву Светог Романа у Рековцу и утврдио распоред црквеног живописа;
Примио фолклорну групу цркве Светог Саве у Сан Габријелу (Калифорнија) са свештеником Предрагом Бојовићем.

5. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Свете Анастасије Српске у Копљарима и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог цара Константина и Свете царице Јелене у Влашкој;
Посетио манастир Павловац на Космају ради надгледања почетка радова на изградњи манастирског конака;
Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Јагњилу ради надгледања текућих радова на изградњи конака;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

7. јул 2019 – Ивањдан:

Служио Литургију у манастиру Тресијама и пререзао славски колач;
Учествовао у академији поводом манифестације *Дани Милована Видаковића*;
Посетио оболелог архимандрита Јована, игумана тресијског;
Посетио протојереја ставрофора Велибора Ранђића у Смедеревској Паланци поводом крсне славе;
Посетио Радета и Мару у Видову поводом крсне славе;
Рад у Патријаршији СПЦ.

8. јул 2019:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

9. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Освештао темеље производне хале породице Сенић у Ђурђеву.

10. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Давичког у Крагујевцу – Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио опело у Преображенској цркви у Жабарима Миловану Чолићу, оцу др Жарка Чолића из Смедеревске Паланке;
Примио у Владичанском двору Горана Јакшића, приложника живописа у цркви Светог Пантелејмона у Станову.

11. јул 2019:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у цркви Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.

12. јул 2019 – Петровдан:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;
Служио помен књижевнику Миловану Видаковићу (+1841) у цркви Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама;
учествовао у манифестацији *Дани Милована Видаковића*.

13. јул 2019:

Освештао генерално обновљену цркву брвнару Светих апостола Петра и Павла у Даросави у којој је служио Литургију;
надлежног свештеника Радивоја Марића рукопроизвео у чин протопрезвитера.

14. јул 2019 – Свети Косма и Дамјан:

Служио Литургију у цркви Светих Косме и Дамјана у Сипићу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Крстио у Преображенској цркви у Смедеревској Паланци малог Андреја, сина председника општине Смедеревска Паланка Николе Вучена.

15. јул 2019 – Полагање ризе Пресвете Богородице:

Служио Литургију у Заједници *Земља живих* у Брајковцу и пререзао славски колач поводом славе Заједнице; саслуживао Његово преосвештенство Господин Исихије, Епископ мохачки.

16. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гарила у Рабеновцу током које је крстио малу Ану, кћерку пароха у Рабеновцу Горана Јовановића;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Давичког у Крагујевцу – Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. јул 2018:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Посетио цркву Свете Тројице у Корићанима ради надгледања радова на извођењу црквеног живописа.

20. јул 2019 – Света великомученица Недеља:

Служио Литургију у цркви Свете великомученице Недеље у Десимировцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. јул 2019 – Свети великомученик Прокопије:

Служио Литургију у цркви Вазнесења Господњег у Араповцу;

У цркви Покрова Пресвете Богородице у Барошевцу пререзао славски колач синдикатима РЕИК-а *Колубаре*;

Венчао у цркви Свете Петке у Петки Немању и Јелену из овог места.

22. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

У Инђији, са Његовим преосвештенством Господином Василијем, Епископом сремским, освештао фабрику цигли и блокова *Универзум*.

24. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Давичког у Крагујевцу – Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у цркви Чудотворне иконе Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама.

25. јул 2019 – Празник Чудотворне иконе Богородице Тројеручице:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и пререзао славски колач.

26. јул 2019 – Сабор Светог архангела Гаврила:

Служио Литургију у манастиру Вољавчи и пререзао славски колач поводом славе манастирске цркве;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

27. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог деспота Стефана Лазаревића у Бабама и пререзао славски колач;

Служио на младењачком гробљу опело протиници Лепосави, супрузи проте Живорада Марића.

28. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Симеона Мироточивог и Светог Саве у Кусаку;

Учествовао у Копорину у прослављању двадесетпетогодишњице владичанске службе Његовог преосвештенства Господина др Игнатија, Епископа браничевског.

29. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Саве у Крагујевцу – Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. јул 2019:

Служио Литургију у цркви Светог Јоаникија Давичког у Крагујевцу – Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЋИ У ЊЕГА”

ПРЕОБРАЖЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Деветнаестог августа слаavimo Преображење Господње. Тог дана Исус се преобразио пред Петром, Јованом и Јаковом у славу Његову Божанску која је сијала кроз Његово тело и одећу. „И док се мољаше постаде изглед лица Његовог другачији, и одео Његово бело и блистајуће...” (Јеванђеље по Луки 9, 29). Та слава била је увек са Исусом. Њено чудо представљала је чињеница да је била сузбијана. Преображењем Исус није додао ништа својој природи што није одувек поседовао. Само је показао ко је Он заиста. Он је одувек био Божанске природе и преображењем се Његова Божанска слава само открила. Сијала је кроз Његово физичко тело. Они који поричу да је Исус Бог, сматрајући га само за великог учитеља, чине то због свог духовног слепила. Јер, како човек може да гледа заслепљујућу светлост којом је Христос засијао на Преображењу и да затим каже да је Исус само још један велики учитељ?

Преображење није само сећање на један догађај у Христовом животу. Оно што се догодило људској Христовој страни, може такође да се догоди и Христовим следбеницима данас, вама и мени, баш као што један стих из вечерње каже: „Данас Христос преобрази потамнелу природу Адама, и испунивши је светлошћу, он је учини налик Богу.“

Путем Преображења, човеку је дозвољено да на кратко види славу Бога у очекивању Другог Христовог доласка када ће га свако око угледати, а верници не само што ће га видети, већ ће поделити и Његову преображену славу. Баш као

што кроз крштење делимо смрт и васкрсење Христово, тако ћемо, ако устрајемо пратећи стопе Исусове, једног дана поделити и Његово преображење. Зато Свети апостол Павле и каже да ћемо се променити у тренутку, у трептају ока, када се зачује последња труба. Јер та труба ће се чути, а мртви ће устати.

ЉУБАВ И ЦРКВА

Љубављу можемо да сазнамо оно што не можемо разумом или чулима. Природу која нас окружује, и посебно људе, најбоље познајемо кад их заволимо, односно кад ступимо са њима у заједницу љубави. Бога, пак, не можемо открити никако, ни разумом ни чулима, него једино љубављу, јер Бога ниједан човек никада није видео. Син Божији који је постао човек, Исус Христос, открио је људима Бога. Кад заволимо другог човека, откривамо Бога у њему.

Бог Отац има Сина и Светог Духа. Они живе у таквој љубави да им је заједничко све што имају. Све што чине, чине из међусобне љубави.

Бог Отац, заједно са Сином и Светим Духом, створио је најпре биљке и животиње, а затим и човека, као заједнички свет на који је гледао кроз своју љубав према Сину и Светом Духу. Пошто је на сва створења гледао кроз свог Сина, она су за Бога Оца била не само жива, већ и најлепша, а свако створење за себе и сва заједно била су му посебно драга.

Бог Отац, Син и Свети Дух на крају су створили и човека. Створили су Адама и Еву сличне себи, да и ови гледају на све биљке и животиње као Бог – с љубављу, и да буду њихови пријатељи, готово као синови, и да им сва творевина, сав свет на земљи буде заједнички. И да заједно са њим, у љубави, пазе на сва створења. Овим су Бог Отац, Син и Свети Дух хтели да сва створења учествују у њиховој вечној срећи кроз човека Адама, на кога је Бог Отац гледао као на свог сина, али било је потребно да и човек воли Бога као свог Оца. Слично је и са нашим родитељима, који су нам дали живот из љубави, па је због тога све што је њихово и наше. Наши родитељи, такође, кроз нас гледају читав свет и зато је свет за њих леп, као што смо им и ми лепи. То нам они често и кажу кад нам тепају да смо „мамино злато“ или „татино све на свету“, јер на свет гледају кроз нас које много воле.

Када волимо некога, онда нам сав свет изгледа леп, то јест онакав какав заиста и јесте – драг и непоновљив. Тада сазнајемо да су сва жива бића непоновљива, чудесна и лепа.

Бог Отац гледа на свет кроз свог Сина Исуса Христа, кога воли највише, и у коме

једино и препознаје сват као свој свет и брине о њему.

Исус Христос је Син Божији и њега Бог воли. Исус такође воли Бога Оца и као израз те љубави даровао му је све што има: биљке, животиње, птице. Упознао је и људе, своје пријатеље, са Богом Оцем и замолио га да их прими и воли као своје синове, то јест онако као што воли њега – Исуса Христа.

Тако Бог Отац воли све људе, Христове пријатеље, и сву природу коју му је Христос даривао, као Христа, свог Сина, не одвајајући их једно од другог.

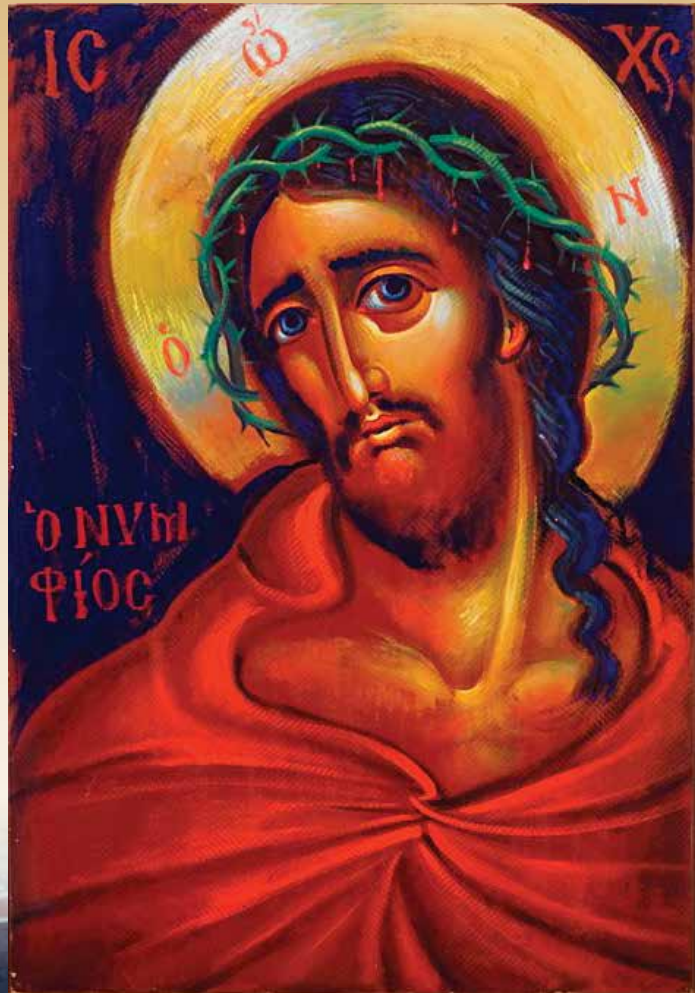
У ту заједницу љубави Бога Оца и Исуса Христа, у коју је Христос увео природу и у коју су ушли сви они који су заволели Христа, а која се зове Црква, позвани смо да уђемо и ми. У њу треба да унесемо и све оно што волимо, да бисмо били синови Божији и да бисмо заједно са осталом природом вечно живели као драга и непоновљива бића за Бога.

Сви људи и сва природа која уђе у заједницу љубави Исуса Христа са Богом Оцем постају део Христа, постају Тело Христово, то јест Црква.

Да би природа која нас окружује била жива и лепа и да би људи заувек били непоновљиве личности, треба да уђу у Цркву као заједницу Бога Оца и Исуса Христа. Да бисмо то схватили, треба да волимо друге људе, а природу да делимо са другима, да бисмо је заједно неговали у љубави са другим људима.

Људи за нас као да не постоје све док не остваримо заједницу љубави са њима. И природа за нас као да не постоји док нам је биће које волимо не поклони и док је не заволимо бринући се о њој и чувајући је.

*(Из књиге Православна вера,
Каленић, Крагујевац 2005)*

ПРОВЕРИТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ

1. Ко је родоначелник лозе Немањића?

- A) Велики жупан Стефан Немања
- B) Краљ Драгутин
- C) Цар Душан

2. Како су се звали синови Стефана Немање?

- A) Лазар, Милутин и Драгутин
- B) Урош, Релја и Страхиња
- C) Стефан, Вукан и Растко

3. Које године је Српска Православна Црква стекла аутокефалност?

- A) 1119
- B) 1219
- C) 1319

4. Ко је први српски архиепископ?

- A) Патријарх Павле
- B) Свети Петар Цетињски
- C) Свети Сава

5. Како се зове српски манастир на Светој Гори?

- A) Ватопед
- B) Хиландар
- C) Дохијар

6. Где је крунисан Стефан Првовенчани?

- A) У Београду
- B) У Скопљу
- C) У Жичи

7. Које је монашко име Стефана Немање?

- A) Прохор
- B) Симеон
- C) Антоније

8. Где су спаљене мошти Светог Саве?

- A) На Врачару
- B) На Дорћолу
- C) У Земуну

9. Како се звао српски владар који је 1346. године крунисан за цара?

- A) Немања
- B) Душан
- C) Лазар

10. Како се звао први српски патријарх?

- A) Јоаникије
- B) Данило
- C) Арсеније

11. Ко је предводио српску војску 1389. године у битци на Косову?

- A) Марко Краљевић
- B) Свет кнез Лазар
- C) Деспот Стефан Лазаревић

12. Где је данас седиште Српске Патријаршије?

- A) У Београду
- B) У Пећи
- C) У Сремском карловцима

Решење:

1. A, 2. B, 3. B, 4. B, 5. B, 6. B,
7. B, 8. A, 9. B, A, 10. B, 11. A,

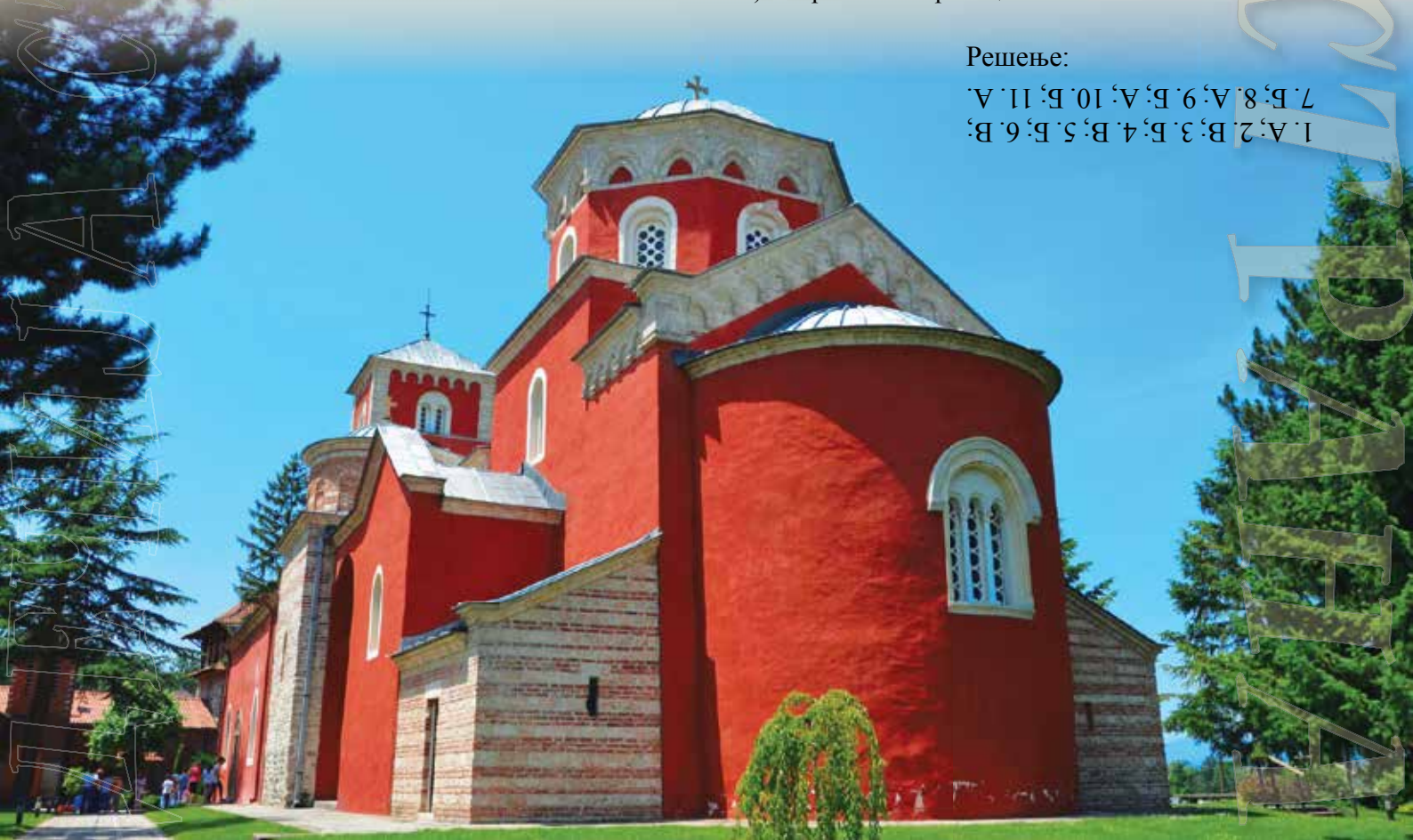

фото репортажа

Освештана обновљена црква брвнара у Даросави

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

СПОМЕНИЦА
ДВА ВЕКА
СТАРЕ ЦРКВЕ
У КРАГУЈЕВЦУ
(1818 – 2018)

